

ΕΠΊΤΟΜΟΣ ΛΟΓΙΚΗ

Κ Α Τ

Υ Ρ Ι Σ Τ Ο Τ Ε Λ Η Ν

Κ Α Γ

Τ Ε Χ Ν Η Ρ Η Τ Ο Ρ Ι Κ Η

Κοινῇ φράσει συμπείσαι παρὰ τῆ
σοφωτάτῃ Κυείου

ΒΙΚΕΝΤΙΟΥ ΔΑΜΩ, ΔΟΥ ΚΕΦΑΛΗΝΙΕΩΣ

Νυν̄ πρῶτον τύποις ἐκδοθεῖσαι.

Διαλώμασι μὲν τῷ τιμηστάτῃ Κυείου

ΠΟΛΥΤΩΝ ΣΠΥΡΟΥ καὶ ΕΞ ΑΡΓΥΡΟΚΑΠΙΤΡΟΥ

Προβόπῃ δὲ, καὶ ἐπιδιορθώσαι Γεωργίου
Γέρβως Φατζία καὶ Κηθυρίου.

ΕΝΕΤΊΗΣΙ, αψνθ'. 1759.

Παρὰ Ἀντωνίῳ τῷ Τζάττα.

CON LICENZA DE' SUPERIORI, E PRIVILEGIO.

Π Ρ Ο Σ Τ Ο Υ Σ

ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΝΤΑΣ.

Προβαίνει εἰς τὸ φῶς ἡ Ἐπιτομὴ τῆς Λογικῆς, καὶ ἡ Ρητορικὴ Τέχνη, πονήματι τῆ Σοφωτίτε Βικοντίου Δαμψῶ τῆ ἀπὸ Κεφαλινίας, τῆρα μόνον εἰς τύπον δεδομῆνα διὰ τὸ κοινὸν ὄφελος. Ἡ Ἀφράδειας. τῆ λόγου, ἡ σαφύεια, με τὴν ὁποίαν ἐρμηνεύει ὄχι μόνον τὸν ἔσπον τῆ διαλέγεσθαι, ἀλλὰ καὶ τῆ ρητορῆειν· ἡ σωθεσις ὁπῦ εἶναι εἰς τὴν ἀπλήν ἡμετέραν φράσιν, καὶ τέλος πάντων τὸ ὄνομα τῆ συγγραφείως, δὲ ἀμφιβάλλω, πῶς θέλει δώσει αἰτίαν εἰς τὸν καθ' ἕνα, καὶ νὰ τὴ δέχθῃ φιλοφρόνως, καὶ νὰ ὠφελῆθῃ ἀπὸ τῆ διδασκαλίαν τῶν. Ἄν εἰς πάντας ἤθελε χρησιμῆσθαι, πολὺ ὁμως περισσώτερον εἰς τῆς Γεροκήρυκας, πρὸς τῆς ὁποίους ταχέως θέλει πεμφθῆ καὶ ἔπερον Βιβλίον, ἀξίον ὡς ἐλπίζω δι' αὐτῆς, καὶ ὀφείλιμον διὰ τὸ ἐπάγγελμα εἰς τὸ ὁποῖον καταγίνονται. Διὰ νὰ μῦ ἐφάνῃ τὸ Βιβλίον τοῦτον χρήσιμον, καὶ μετὰ τὸ νὰ ἔξῃρα τὸν πό-

θου ὅπᾳ ἔφερον ὁ τιμιώτατος Κύριος Πολυ-
ζώνης Σπύρος νὰ δώσῃ σημεῖα εὐλκευείας πρὸς
τὰς ὁμοφύλους Ἑλλήνας, τῶ ἐπρόβαλλα τὸ
πρᾶγμα, ὅστις ὄχι μόνον ἐδέχθη τὸ ἀπό-
βλημα, ἀλλὰ καὶ ἐτελείωσε τὸ ἔργον, δίδων-
τίς το εἰς τὰς τύπας ἰδίους ἀναλώμασι. Δεί-
ξατε λοιπὸν, ὦ φιλομαθῆσαι Παιῖδες τῶ
Ἑλληνῶν, τὴν διάθεσιν ἀμφοτέρων, καὶ καρ-
ποφορέμηνοι καθ' ἑκάτερον, ἁδαιμονεῖτε.

Γεώργιος Φατζίσις ὁ Γεράσιος.

Λ Ο Γ Ι Κ Η Α Ρ Ι Σ Τ Ο Τ Ε Λ Ι Κ Η Π Ρ Ο Ο Υ Μ Ι Ο Ν .

Ἐάν τις θέλῃ τὰ μαθητὰς εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀφορμῆς οὐκ ἔπι παρακίνησεν τὸ σωθῆσθαι τὴν Λογικὴν εἰς τὴν ἀπλήν διάλεκτον, πράγμα ὡς πῶρα ἀσυμψύχον; ἡ αἰτία εἶναι ἡ μεγάλη ἀφέλεια οὐκ ἀπὸ τῆς ἐπιστήμης πῶς λαμβάνει ἡ Ῥητορικὴ τέχνη. Ἐγὼ ἐπιθυμῶντας τὰ ἀφιλήσω καὶ τὴν λογικὴν ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ γένους μας, ἐσωθῆσα τὸ βιβλίον τῆς Ῥητορικῆς τέχνης εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν καὶ σοχαζόμενος ὕστερον πόσον εἶναι ἀναγκαῖα τὰ τὴν ἀγλαυτῆσαν ἢ Λογικὴν, ἠθέλησα, τὰ σωθῆσθαι καὶ πῶς, τὰ τὰ ἀνοίξω πλατυτέρως τὴν ἄδαν εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς

Ρήπεικῆς. Πρέπει ὁμῶς νὰ ἰξῶρη καθ' ἑᾶς, πῶς ἀγκαλᾶ καὶ ὁ σκοπός μου εἶναι νὰ πειράξω τὴν Λογικὴν εἰς τὸν ἕρπον ἐκεῖνον ὅπῃ τὴν ἐξηγῶσιν οἱ Περιπατητικοί· ἐγὼ δὲν ἔχω γνώμην νὰ φυλάξω τῷ Φιλοσόφῳ ἐκεῖνον τὰς γνώμας, καὶ νὰ τὰς κηρύξω ἀληθινὰς εἰς τὸν Κόσμον· ἀλλὰ νὰ πειρασθῶ εἰς τὸ παρὸν Βιβλεῖον, μὲ τὴν ἀρέπυσαν βραχυλογίαν τὰς καθόνας ἐκείνας, μὲ τὰς ὁποίας τελειώνεται τὸ Λογικὸν ἔργον τῆς διανοίας. Καὶ ἐπειδὴ ἡ Λογικὴ εἶναι τῆς φιλοσοφίας ἡ ἀρχὴ, καὶ ὡς εἶπεν ὁ Ἱερός Αυγουστίνος, καθὲ ὀπισθήμης ἡ θύρα, διὰ τὸ εἶναι ἀναγκαῖον νὰ φανερῶσμεν ἀπῶτον ἀπὸ καθὲ ἄλλο φράγμα τὴν φύσιν τῆς φιλοσοφίας.

Προλεγόμενα εἰς τὴν Λογικὴν.

Αρχὴ καὶ ὄργανον τῆς φιλοσοφίας λέγεται ἡ Λογικὴ ἀπὸ τὸν χορὸν ὅλον τῷ Φιλοσόφῳ, καὶ διὰ τὸ ἀναγκαῖον εἶναι γὰρ ἐξηγῶμεν τὸ ὄνομα, τὴν φύσιν, καὶ τὰ μέρη αὐτῆς, ἵνα νὰ ἀρχήσωμεν τὴν Λογικὴν. Τὸ ὄνομα λοιπὸν τῆς φιλοσοφίας σημαίνει τὴν ἀρετὴν, καὶ ἀγάπην ὅπῃ ἔχομεν διὰ νὰ ἀπελευθέρωμεν τὴν σοφίαν, τὴν ὁποίαν ἀπῶτος ὀνόμασε φιλοσοφίαν ὁ Πυθαγόρας, ὅταν ἔρω-

πίθεις ἀπὸ τὸν Βασιλέα τῶν Ὀλιατίων Σικωνίων ποίαν ἐπαγγελίαν ἔχει, καὶ πῶς ὀνομάζεται; Φιλόσοφος ὀνομάζομαι ἀπεκρίθη, ἦγεν πῆς σοφίας φίλος, καὶ ζητητής. Ὅθεν πρῶτα ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶν Πυθαγόρου ὅσοι ἐξέταξαν πῆς φύσεως τὰ μυστήρια μὲν τὸ μέσον πῆς ἀσθεδῆς, ἐλέγοντο Σοφοί, καὶ ἡ φιλοσοφία, ὀνομάζεται Σοφία. λοιπὸν καὶ τὸ παρὸν Σοφία, καὶ Φιλοσοφία εἶναι εἷα καὶ τὸ αὐτὸ ὄνομα. Ὅθεν ἡ Φιλοσοφία εἶναι ἐκείνη μὲν τὴν ὁποίαν ὁ ἀνθρώπος γνωρίζει ὅλα τὰ πράγματα θεῖα, καὶ ἀνθρώπινα, καὶ δεῦτε λέγεται τῶν ὀψινημῶν ὅλων τὸ συνάθροισμα. Διὰ πράγματα θεῖα νοῦμεν τὸν Θεὸν, καὶ τὰ ἔργα ὅλα τὸσον ὑλικά, ὡσαύτῃ καὶ αὐτὰ, ὅπερ ἐκεῖνος θεωρεῖ πῶς ἐδημιούργησι. Διὰ ἀνθρώπινα πάλιν νοῦμεν, ὅσα πράττεισιν οἱ ἄνθρωποι, ἢ ὅσα ἀναφέρονται πρὸς ἐκείνους. Ὅλων λοιπὸν τῶν τῶν πραγμάτων πῆς αἰτίας θεωρεῖ ἡ φιλοσοφία, δεῦτε δὲ γίνεται πλεονεξία τῶν πραγμάτων ἢ γνώσεις, διότι καὶ γνωρίζομεν ἐκείνων τὰ αἴτια, λόγῳ χάριν· ὅταν γίνεται πῆς Σελήνης ἢ ἐκλειψίς τὴν γνωρίζει καὶ ὁ Φιλόσοφος, καὶ ὁ ἀμαθὴς ἄνθρωπος, μὲν τῶν τῶν διαφορῶν, ὅπερ ὁ ἀμαθὴς δὲν ἐξέρπει τὴν αἰτίαν, ἀπὸ τῶν ὁποίων κατὰγεται ἡ ἐκλειψίς εἰς τὴν Σελήνῳ· μὰ ὁ Φιλόσοφος ὅπερ ἐξετάζει πῆς φύσεως

σεως τὰ ἀπόκρυφα, ἰξάρεαι πῶς τῆς ἐκλει-
 φεως ἡ αἰτία εἶναι, ἡ παρεΐθεσις, καὶ ἡ προσ-
 θήκη τῆς γῆς, ἀνάμεσα εἰς τὸν ἩΉλιον, καὶ
 εἰς τὸν Σελῶν, ἡ ὁποία ἐμποδίζουσαι τὸν
 ἩΉλιον καὶ φωτίσει μὲ τὰς ἀκτίνας τῶν Σε-
 λῶν, προξενῶ εἰς αὐτὸν τὸν ἔκλειψιν,
 Ἰδὲ λοιπὸν ἡ διαφορὰ, μὲ τὸν ὁποῖον γνω-
 εῖζει τὰ φυσικὰ πράγματα ὁ Φιλόσοφος, καὶ
 ἐκεῖνος ὅπερ δεῖ ἡξάρεαι τὸν φιλοσοφίαν. Ὁ
 Φιλόσοφος γνωρίζει τὰ αἰτια τῶν πραγμάτων·
 ἡ γου ἡξάρεαι τὸν ἀφορμὴν δεῖ τὸν ὁποῖον
 ὁμολογῶ μίαν ιδιότητα εἰς εἷα πρᾶγμα· ὡ-
 σαν, ἔλοι λέγουσι πῶς ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνα-
 τος, μὰ δεῖ ἡξάρεαι ὅλοι τὸν ἀφορμὴν τῆς
 ἀθανασίας εἰς τὸν ψυχὴν· μὰ ὁ Φιλόσοφος
 γνωρίζει, πῶς ἡ αἰτία τῆς ἀφθαρσίας τῆς λο-
 γικῆς ψυχῆς εἶναι τὸ αὐλὸν εἰς αὐτὴν. Μέρ-
 ρη πάλιν ἀπὸ τὰ ὁποῖα συνδέπται ἡ φιλο-
 σοφία εἶναι, ἡ διαφόραις ἐπισήμαις, ἡ ὁποῖαις
 ἐξιστάξουσι τῶν πραγμάτων τὰ αἰτια, ὡσαν ἡ
 Λογικὴ, Μισαφυσικὴ, Φυσικὴ, Μαθηματικὴ,
 καὶ ἩΉδικὴ. Εἰς πᾶσαις ταῖς ἐπισήμαις διαρεῖ-
 ται ἡ φιλοσοφία, διατι θεωροῖσιν ὅλα κοινῶς
 τὰ πράγματα καὶ τὰς ψυχικώτερας, ὡς λέγου-
 σιν, Ἀρχαίς· λόγου χάριν· Ἡ Λογικὴ θεω-
 ρεῖ τὰς νοεράς ἐνοίας· Ἡ Μισαφυσικὴ θεω-
 ρεῖ τὸν Θεόν, καὶ τὰ αὐλα Πνεύματα καὶ τὸν
 φου-

φυσικὸν λόγον· ἤγουν καὶ τὸ φῶς ἐκεῖνο τῆς γνώσεως, ὅπῃ ἐλάβαμεν ἀπὸ τῶν φύσιν, καὶ πρὸς διαφοράν τῆς θεολογίας, ἡ ὁποία θεωρεῖ τὸν Θεὸν καὶ τὸν τρόπον ὑπερφυσικόν, ἤγουν καὶ θεῖαν ἀποκάλυψιν. Ἡ Φυσικὴ θεωρεῖ τὸ σῶμα τὸ φυσικόν καὶ τὰς ιδιότητάς, ὅπῃ ἔχει ἀπὸ τὴν φύσιν. πρὸς τῶν ἀνάγκη τῆς ἰατρικῆς ἢ τέχνης. Ἡ Μαθηματικὴ θεωρεῖ τὸ ποσόν, ὡς ὃν νοερῶς ἀφηρημένον, καὶ χωρισμένον ἀπὸ τὰ φυσικὰ σώματα· τῆς μέρη εἶναι ἢ Γεωμετρία, Ἀστρονομία, Ἀριθμητικὴ, Μουσικὴ, Κοσμογραφία, Ὀπτικὴ, καὶ Μηχανικὴ. Ἡ Ἠθικὴ τέλος, θεωρεῖ τὰς πράξεις τῆς ἀνθρωπίνης διδύσεως καθὼς ἀναφέρονται πρὸς τὴν ἀρετὴν· τῆς ὅθεν ὀφείλει τὴν Πολιτικὴν, Οἰκονομικὴν, καὶ τὴν τῶν νόμων διδασκαλίαν. ὥστε ὅπῃ ὅλα τὰ πράγματα θεωροῦνται ἀπὸ τῶν φιλοσοφίῶν, ἔξω ἀπὸ τὰ ἐπιτεχνῶν ἐξωτερικὰ ἔργα, τὰ ὁποία γίνονται ἀπὸ τῆς Μηχανικῆς τέχνης.

Λοιπὸν ἡ φιλοσοφία ὀφείλει εἰς τὸν ἀρῶν αὐτῆς κόλπον, καθὼς διαδοτικῶς ἀρετὴν· ὅθεν ἡμεῖς καὶ σωτηρίαν ἐξυγῆμεν· τί εἶναι ἀρετὴ τῆς διανοίας, καὶ πόσα τὰ γίνου αὐτῆς. Ἀρετὴ διαδοτικὴ εἶναι ἐκείνη, μὴ τῶν ὁποίων ὁ νῦν, καὶ ἡ διάνοια ἀλυθῆσαι, ὅταν σοχάζεται ἢ πράττει εἰς ἀπῶν· ἔπει·
δὴ

δὴ καὶ ὧντας ἢ ἀρετὴ μία τελειότης εἰς τὴν δια-
νοίαν, πρέπει νὰ τὴν διορθώσῃ νὰ μὴ σφάλλ-
ῃ ἐνοῶντας τὰ πράγματα· Ὅθεν ἡ γνώμη,
καὶ ὑπόληψις, καὶ ὑποψία, καὶ ἡ ἀνθρωπίνῃ
πίσις, δεῦ ἀριθμῶνται εἰς τὸν χορὸν τῆς δια-
νοητικῶν ἀρετῆς, διατι δεῦ διορθῶνται πάντοτε
εἰς τὴν ἀλήθειαν τὴν διάνοισιν.

Τῆς διανοητικῆς ἀρετῆς τὰ γούνη εἶναι πρό-
τε καὶ τὸν Ἀριστοτέλειον βιβλ. ε'. τῆς Ἡθικῶν
Κεφ. γ'. ἡγοῦν, νῆς, σοφία, ὀπισθήμη, φρόνη-
σις, καὶ τέχνη· ὅπειδὴ ὧντας τῆς διανοίας τὸ
ἀντικείμενον ἢ ἀλήθεια τῆς πραγμάτων, κά-
ποια πράγματα εἶναι τελείως φανερά· τὰ ὁ-
ποῖα δηλαδὴ ὁ θεὸς γνωρίζει ἢ διάνοια, καὶ
ἡ γνώσις τῆς λέγεται νῆς. Ἄλλα πράγματα
πάλιν δεῦ εἶναι παντελῶς γνωστὰ, ἀλλὰ γνω-
ρίζονται διὰ μέσον τινῶν ἀρχῶν ἀληθινῶν·
ὅθεν ἂν συμπεραίνωμεν τὴν ἀλήθειαν τῆς
πραγμάτων ἀπὸ τὰς ὑψηλοτέρας, ἡγοῦν θρη-
σκωτέρας ἀρχαῖς, ἡ γνώσις λέγεται σοφία· ἂν
ἢ Ἀρχαῖς δεῦ εἶναι τόσον θρησκωταῖς, ἡ γνώσις
λέγεται ὀπισθήμη. Ὁμοίως εἶναι καὶ ἄλλη ἀλή-
θεια, μὲ τὴν ὁποῖαν γνωρίζομεν τί πρέπει
νὰ πράξωμεν, διὰ νὰ ἀποκτίσωμεν τὴν εὐ-
ράνιον μακαριότητα, καὶ τῆς ἡ γνώσις λέγε-
ται φρόνησις. Τελειότατον εἶναι καὶ τὰ ποιητι-
κὰ πράγματα, τὰ ὁποῖα μωθάνομεν πῶς

γίνονται διὰ μέσον τῶν κανόνων, καὶ ἡ γνώσις τότε καλεῖται τέχνη· ὡς ὅπου, πρῶτε εἶναι ἀληθῶς τὰ γούη τῆς διαλεκτικῆς ἀρετῆς, Νῦς, Σοφία, Ἐπισήμη, Φρόνησις, καὶ Τέχνη.

Περὶ Νοός.

ΝΟῦς εἶναι ἕξις τῆς διανοίας, μετὰ τὴν ὁποίαν ἡ διάνοια γνωρίζει τὰς πρώτας ἀρχὰς καὶ ἀξιώματα, νοώντας τὴν ἀληθειαν ὅπου ἐκεῖνα φερέχουσιν, ὡσαν, καθὲ ὅλον εἶναι μεγαλύτερον ἀπὸ καθὲ μέρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον σιωδέεται. ἡ πρότασις τότε λέγεται ἀρχὴ, καὶ ἀξίωμα, διατὶ εἶναι τὸσον φανερὰ, ὅπου φθάνει νὰ τὴν ἀκέρουσιν ὅλοι, διὰ νὰ τὴν ὁμολογήσωσιν ἀληθινὴν. Ὁμοίως ἀδιύατον εἶναι νὰ ὑπάρχη εἷνα πρᾶγμα, καὶ νὰ μὴ ὑπάρχη. εἶναι καὶ τὸτο τὸσον ἀληθινόν, ὅπου τινὰς δὲν τὸ ἀρεῖται. Τὸ φῶς ἐν ἐκεῖνο ὅπου μᾶς ἔδωκεν ἡ φύσις, νὰ καταλαμβάνωμεν εἰδύς τὴν ἀληθειαν εἰς τὰ πρᾶγματα ἐκεῖνα, ὅπου εἶναι φανερὰ, λέγεται Νῦς, καὶ πρώτη τῆς διανοίας ἀρετῆ.

Περὶ Σοφίας.

Η Σοφία σημαίνει δύο πράγματα, ἢ τὸ συνάθροισμα ὅλων τῶν ἐπιστημῶν, καὶ λέγεται Φιλοσοφία, καθὼς ἰσχυρισάμεν. Ἡ σημαίνει γνώσιν πραγμάτων ὑψηλῶν, ἢ γου κοινῶν ἐξαιρέτων. καὶ εἶναι διαοντική αριτή, μετὶ τῶν ὁποίων δηλαδὴ ἡ διάνοια γνωρίζει τὰ ἤμικότερα, καὶ ἐξαιρέτωτερα πράγματα. Τοιούτη εἶναι ἡ Μεταφυσική μόνη, ἡ ὁποία θεωρεῖ τὰ ὄντα ὅλα καὶ κοινόν, καὶ τὰ αὐλα πνεύματα, τὰ ὁποία εἶναι τὰ πλέον ἐξαιρέτα πράγματα.

Περὶ Ἐπιστήμης.

Ε Πισήμη εἶναι, μετὶ τῶν ὁποίων ἡ διάνοια γνωρίζει βεβαίως καὶ ἀσφαλῶς εἷα πρᾶγμα, γνωρίζοντας τὴν αἰτίαν, καὶ τὴν ἀρχὴν ὅπῃ ἔχει. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος δεῖ ἡξόρει εἰς ὁποῖον πρᾶγμα τῶν αἰτίαν, δεῖ ἔχει ἐπιστήμην, κατέστι γνώσιν τελείαν. Διαίρεται ἡ ἐπιστήμη καὶ τὸν Ἀριστοτέλῳ Βιβλ. β. τῆς Μεταφυσικῶν Κεφ. α. εἰς πρακτικὴν, καὶ θεωρητικὴν. Πρακτικὴ εἶναι ἐκείνη, πῆς ὁποίας ὁ σκοπὸς εἶναι ἡ ἀξίς. καὶ τὸ ἔργον. Ἡ γου με

μὲ τὴν ὁποίαν μανθάνομεν νὰ κάμωμεν ἕνα ἔργον, ὡσὰν ἡ Λογικὴ, καὶ Ἡθικὴ. διὰ τὴν λογικῆς ὁ σκοπὸς εἶναι ἡ ποίησις τῶ ὀρθοῦ συλλογισμοῦ· καὶ τῆς Ἡθικῆς ἡ πράξις τῆς ἀρετῆς. Θεωρητικὴ εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία ἐξετάζει μὲ τὴν φύσιν, καὶ τὰς ιδιότητας τῶ πραγμῶν, μὴ ἔχωντας σκοπὸν νὰ πράξῃ κανένα ἔργον, ὡσὰν ἡ Μιταφυσικὴ, καὶ Μαθηματικὴ.

Περὶ Φρονήσεως.

Φρονήσις εἶναι, μὲ τὴν ὁποίαν ἡ διάνοια γνωρίζει, καὶ πράττει ὅσα εἰς κάθε δικαιοσύνην ἐπραττεῖ εἷας ἀγαθὸς ἄνθρωπος, διὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν ἀληθινὴν μακαριότητα. Ἡ ἀρετὴ τῆς θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ἡθικὴν.

Περὶ Τέχνης.

Τῆς τέχνης τέλος πάντων εἶναι ἕξις, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος μανθάνει νὰ ποιήσῃ εἷα πρᾶγμα, ὡσὰν ἡ Ζωγραφικὴ τέχνη, καὶ ὁμοίαις. διαίρεται ἡ τέχνη εἰς πρακτικὴν, καὶ ποιητικὴν. Πρακτικὴ εἶναι ἐκείνη τῆς ὁποίας τὸ ἔργον εἶναι ἡ ὀρθὴ πράξις, ὡσὰν τῆς Ὀρχησικῆς τὸ ἔργον εἶναι ἡ ὀρθὴ Ὀρχησις, καὶ

ἡ ὁποία δευ' εἶναι ποίημα οἰρημωσόν ἀπὸ τῆς
 ἀρχῆς τῆς Ορχήσεως. Ποιητικὴ εἶναι ἐκείνη,
 ἡ ὁποία ἀράττει καὶ τὸ εὐτελεσμένον ἔργον, καὶ
 ποίημα. ὡσάν ἡ Ζωγραφικὴ ἀράττει τὴν Ἐι-
 κόνα, ἡ ὁποία διαμερίζεται ἀπὸ τὴν ἀρχῆς τῆς
 Ζωγράφου. Ἰδὲ λοιπὸν ὅπως ἐξηγήσαμεν τὰ ὀνό-
 ματα, τὴν φύσιν, καὶ τὰ μέρη τῆς Φιλοσο-
 φίας· ὅθεν ἐπιπέ κώρα νὰ φανερώσωμεν τὴν
 φύσιν τῆς Λογικῆς· μα' ἐπειδὴ ὠξεγράφομεν
 τὴν Ἀριστοτελικὴν Λογικὴν, διὰ τὸτο θέλω
 τὰ σὺ φανερώσω καὶ τὰς διαφόρας τάξεις, εἰς
 τὰς ὁποίας διαμερίζονται οἱ Περιπατητικοὶ
 Φιλόσοφοι τῆς Ἀριστοτελικῆς διδασκαλίας ἀ-
 κόλουθοι, οἱ ὁποῖοι κεινῶς λέγονται Φιλόσοφοι
 Σχολαστικοί. Εἰς τρεῖς τάξεις λοιπὸν διαμερι-
 ται τῆς Περιπατητικῆς ἢ Φιλοσοφίας, ὅθεν ἄλ-
 λει λέγονται Θωμαῖαι, οἱ ὁποῖοι φυλάττουσι τὰ
 δόγματα τῆς Θωμᾶ τῆς Ἀκινάτου, ἄχρι Θεο-
 λόγου, καὶ Ἀγίας τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Τε-
 τῆ ἢ τάξις τῆς Θωμαῖων ἔχει τὰ πρωτεῖα ἀνά-
 μισσα εἰς ὅλην τῆς Περιπατητικῆς, διὰ τὸ σὺ-
 βας ὅπως προσφέρουσι τῆς Διδασκαλίας ἐκείνων
 Ἀρχηγῶν. Δεύτερα τάξις εἶναι τῆς Σκωτικῆς,
 εἰ ὁποῖοι ἀκολουθοῦσι τὴν Διδασκαλίαν Γωάννου
 τῆς Δοκῆς, ὁ ὁποῖος ἦτον Σκώτος εἰς τὸ γένος,
 καὶ ὀνομάσθη Διδάσκαλος δεινός διὰ τὴν δεινό-
 τητα, καὶ ἀγγέλοιαν τῆς συγγραμμάτων. Τρίτη

τάξεις είναι τῶ Ονομασλίων, οἱ ὁποῖοι ἔτξι ονομάθησαν, ὁτι ἔλεγον πῶς τῆς λογικῆς τὸ υποκείμενον εἶναι ἡ φωναῖς, κὲ τὰ ονόματα. Τέτων Διδάσκαλος ἦτον Τυλέλος Οὔκαμος μαθητῆς τῶ Σκώτω, καίεις τὸ γένος Βρέτανός. Τύταις εἶναι ἡ τρεῖς τάξεις τῶ Φιλοσόφων, εἰς τὰς ὁποίας περιέχονται ὅλοι οἱ Περιπατητικοί, ἀπὸ τῆς ὁποίας τινές, ὡσαν οἱ Ἰησῆται, κὲ ἕτεροι κὲ τὴν διαφορὰν τῶ ζήτημάτων, πῶρα φυλάττωσι τὰς γνώμας τῶ Σωμισῶν, πῶρα τῶ Σκωτίων, ἡ τῶ Ονομασλίων.

Περὶ Λογικῆς.

ΚΑΘῶς ἐξηγήσαμεν ἕως πῶρα τὰ ονόματα, τὴν φύσιν, κὲ τὰ μέρη τῆς Φιλοσοφίας, ἔτξι ἀρίπει τῶτα νὰ φανερώσωμεν κὲ εἰς τὴν Λογικὴν. Ονομάθη λοιπὸν ἡ Λογικὴ ἀπὸ τὸν ἔσω λόγον τῆς διανοίας, τὸν ὁποῖον διεισθῶναι, κὲ διορθῶναι, διὰ νὰ μὴ σφαλῆ ὁ νῦς, ὅταν συλλογίζεται, κὲ συμπεραίνει τὰ πραγματά. Λόγος τῆς διανοίας εἶναι ἡ φυσικὴ ἐκείνη δυνάμις μὲ τὴν ὁποῖαν ὁ Ἄνθρωπος θεωρῶντας τὴν εἴωσιν, ὅπῃ ἔχουσιν ἀλλήλων τὰ πράγματα, συμπεραίνει τὸ εἶωσ ἀπὸ τὸ ἄλλο. Λόγος χῶρειν, ὅταν βλέπωμεν τινὰ νὰ θρῆνῃ, συμπεραίνομεν, ὅτι λυπᾶται.

ται· ὁμοίως ὅταν βλέπω νὰ ἀγαίνῃ καπνὸς ἀπὸ εὐα τόπον, συμπεραίνω ὅτι ἐκεῖ εἶναι φω-
 τία. Τέτι ἐν ἡ φυσικὴ δυνάμις, με τὴν ὁ-
 ποίαν, συμπεραίνωμεν τὰ ἀράγματα, λέγεται
 λόγος τῶ νοός. Ἐπειδὴ λοιπὸν τὸ ἔργον, καὶ
 ὁ σκοπὸς τῆς Λογικῆς εἶναι ἡ διορθωσις τοῦ
 λόγου τῆς, με τὸν ὁποῖον ἀπὸ τῆς γνώσιν
 εὐός ἀράματος διαπερνῶμεν εἰς ἑτέρου ἐπί-
 γνώσιν· διὰ τῆτο ἡ Ἐπιστήμη ἐκείνη ὅπῃ διδ-
 θυεῖ τὸν λόγον τῆς διακρίσεως, ἀνομάθη Λογι-
 κή· καθὼς ἡ Ἐπιστήμη ὅπῃ θεωρεῖ τὸν ἀριθ-
 μὸν, καλεῖται Ἀριθμητικὴ. Ἡ Λογικὴ ἀκό-
 με ὀνομάζεται διαλεκτικὴ ἀπὸ τὸ ρῆμα δια-
 λέγομαι, ἐπειδὴ δείχνει τὸν τρόπον νὰ δια-
 λέγεται ὁ ἄνθρωπος πρὸ πάντων τῶ ἀραγ-
 μάτων. Ὁ ἄνθρωπος ἐν τῆτο διαλέγεται διὰ ἕνα
 ἀράγμα, ὅταν φανερώνει, καὶ ὄξηγεῖ ἐκεῖνο με
 τρόπον ὅπῃ τῆδειον εἰς τὴν ἀπόδειξιν. Καὶ ἐπει-
 δὴ ἡ διάλεξις δεῦ γίνεται, παρὰ διὰ μέσον
 τῶ συλλογισμῶ, τῶ ὀρισμῶ, καὶ διαιρέσεως,
 καὶ ὁποῖα θεωρεῖ ἡ Λογικὴ, διὰ τῆτο ἀνομά-
 θη καὶ διαλεκτικὴ· ἀελοῦται ἀπὸ τὸν Συλλο-
 γισμὸν εἰς ταῖς διάλεξες ἡ Λογικὴ, ὅταν εἰς
 τὰ ζητήματα θέλει νὰ εὐρη τὴν ἀλήθειαν.
 ἀελοῦται πάλιν ἀπὸ τὸν ὀρισμὸν, καὶ ἀπὸ
 τὴν διαιρέσιν, ὅταν θέλη νὰ φανερῶσῃ τὰ
 ἀσαφῆ, ἢ ἀδηλα ἀράγματα, ἢ νὰ δεμοιρά-

ση τὸ ὅλον εἰς τὰ μέρη ὅπῃ ἔχει, ὡσαύτῃ τὸ γένος εἰς τὰ εἶδη, τὸ εἶδος εἰς τὰ ἄτομα. Οὐδέχεται λοιπὸν ἡ διαλεκτικὴ, καὶ Λογικὴ ἀπὸ τὸν Φιλόπονον. ,, μέθοδος ἀφ' ἧς διωκ-
 ,, σόμεθα ὅχι παντὸς συλλογίζεσθαι τὴν ἁπο-
 ,, πεινήντος. ,, Ἡ γὰρ εἶναι ἔργον, καὶ τέχνη, μὴ τὴν ὁποῖαν μυνθάνει ὁ ἀνθρώπος να διαλέγεται ἀφ' ἑκάστου πράγματος, καὶ ὑπόθεσιν. Σημείωσαι δὲ, πῶς καὶ ἡ Ρήτορικὴ δίδυμι να διαλέγεται ὁ ἀνθρώπος διὰ ἑκάστου πράγματος, ὅθεν ὠνομάθη ἀπὸ τὸν Αἰριστοτέλιον Ἀντίστροφος, ἢ γουὶ ὁμοίαν μὴ τὴν διαλεκτικῆν. ὅμως διαφέρει τῆς διαλεκτικῆς ἡ Ρήτορικὴ. διὰ τὸ σκοπὸς τῆς εἶναι ἡ πράξις, δηλαδὴ τὴν ἀκρατίαν ἢ παρακίνησις εἰς τὸ ἔργον ἐκεῖνο ὅπῃ θέλει ὁ Ρήτορας· μὴ τῆς διαλεκτικῆς ὁ σκοπὸς εἶναι ἡ παρακίνησις τὴν ἀκούοντος διὰ να κάμῃ εἶνα ἔργον, ἀλλὰ μόνον ἡ γνώσις τῆν πραγμάτων, ὅχι τῆν ὁποῖων ζητεῖ μὴ τὰς ἀποδείξεις ὁ διαλεκτικός· ὅθεν ὁ Ρήτορας ὁμιλεῖ μὴ φράσιν μεγαλοφρεπῆ, καὶ κινεῖ τὰ πάντα διὰ να ὑφραῖν, καὶ πείσῃ τὸν ἀκρατικῶν, μὴ ὁ διαλεκτικός ἐπιχειρεῖται μὴ βραχυλογίαν, διὰ να συμπεραῖν πλεία φανερά, τὴν ἀλήθειαν τὴν ζητήματος. Οὐδέχεται καὶ εἰς ἄλλον ἔργον ἡ Λογικὴ, ἐπιστήμη πρακτικὴ, ὅπῃ διδάσκει πρὸς τὴν ἀλήθειαν τὰς νοεράς ἐνοίας

κὶ ἐνεργείας· τούτῳ ὀνομάζουσιν ὄργανον τῆς Φιλοσοφίας, διατὶ καθε ἐπισήμη δαλῶεται ἀπὸ τῷ διαλεκτικῷ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῷ πραγμάτων. λόγῳ χάριν, Ἡ φυσικὴ ὅπῃ θεωρεῖ τὴν φύσιν τῶ φυσικῶν σωμάτων, δαλῶεται ἀπὸ τῷ Λογικῷ εἰς τὰς αὐτῆς διαλέξεις· διατὶ μεταχειρίζεται τὰς ὁρισμούς, τὰς διαίσεις, κὶ συλλογισμούς, τὰ ὅποια ἡ Λογικὴ μόσῃ δείχρει πῶς γίνονται ἀληθῶς, διὰ νὰ γνωρίζῃ ὁ Φιλόσοφος, ποῖος εἶναι ἀληθινός, καὶ ὀρθὸς συλλογισμός, ἡ ὁρισμός, ἡ ὀρθή, καὶ ἀληθινὴ διαίσεις· ὅθεν καθὼς βλέπει, δέχως τῷ Λογικῷ, δεῦν ἡμποροῦμεν νὰ μάθωμεν τὰς ἄλλας ἐπισήμας, πᾶρεξ μὲ πολὺν κόπον, κὶ μεγάλῳ δυσκολίᾳ· ὥσε ὅπῃ εἶναι πολλὰ ὠφέλιμος ἡ Λογικὴ διὰ τῷ ἀπόκτισιν τῶ ἄλλων Ἐπισημῶν.

Τὰ μέρη πάλιν τῆς Λογικῆς εἶναι δύο· διατὶ δέχωντας τούτῳ τὸν ἔσῃον νὰ διαλέγεται ὁ ἀνθρώπος διὰ καθε πρᾶγμα, πρέπει νὰ φανερώσῃ δύο πρᾶγματα· Πρῶτον τὰς τόπας ἀπὸ τὰς ὁποῖας δέρισκονται τὰ ἐπιχειρήματα· β'. τὸν ἔσῃον, μὲ τὸν ὅποιον ἔχομεν νὰ γνωρίζωμεν τῷ ἀληθινῷ ὀπχειρήσιν, ὅταν συμπεραίνομεν εἶνα ἀπὸ τὸ ἄλλο πρᾶγμα· Τὸ μέρος ἐκεῖνο ὅπῃ δείχρει τοὺς σῃπας τῶ ὀπχειρημάτων, λέγεται τοπικὴ, κὶ

εἶναι

εἶναι κοινόν μὲ τὴν Ῥητορικὴν· διατὶ καὶ εἰ Ῥήτορες ἐξηγεῖσι τὰς τέχνας ἀπὸ τῶν ὁποίους γίνονται ἢ ἀπόδειξες. διὰ τὸτο πολλοὶ Διδάσκαλοι, διδάσκοντες τὴν Λογικὴν, δεῦρ ἐξηγεῖσι τὴν τοπικὴν, ὡς μέρος ἰδίον τῆς Ῥητορικῆς. Τὸ μέρος ἐκεῖνο πάλιν, ὅπερ δείχνει τὴν ὀρθὴν ὀπὴ χεῖρσιν, λέγεται κριτικὴ, διατὶ κρίνομεν διὰ μέσον τῆς Λογικῆς ποιὸς εἶναι ὁ ὀρθὸς συλλογισμὸς, ὄρισμός, καὶ ἡ ὀρθὴ διαίρεσις. Τὸτο τὸ μέρος εἶναι κυρίως ἡ Λογικὴ, ὡσαν ὅπερ δεῦρ θεωρεῖται ἀπὸ τὴν Ῥητορικὴν. ἡμεῖς ὁμῶς ἐξηγεῖμεν καὶ τὴν τοπικὴν εἰς τὴν κριτικὴν, ἀρχινῶντας ἀπὸ τῆς τῆς, διὰ τὰ μάθωμεν, πῶς διδάσκονται αἰνοῖται εἴνοιαι τῆς διωσίαις.

Διαλέξις μία καὶ μόνη αὐτῆ τῶν νοερῶν ἐνοιῶν, ἢ τῶν διασηπτικῶν ἐνεργειῶν.

ΜΕ' τὴν Λογικὴν, καθὼς εἶπαμεν, μαθησάμεν τὸν ῥόπον, μὲ τὸν ὁποῖον συλλογίζεται, καὶ διαλέγεται ὁ ἄνθρωπος διὰ κάθε πρᾶγμα. Ἀλλ' ἵπειδὴ δεῦρ ἡμποροῦμεν τὰ συμπεραῖναι αἰδήλων τὰ πρᾶγματα, ἀνίσως καὶ δεῦρ εἰσάσωμεν εἰς τὴν ὀπὴ χεῖρσιν τὰς φωνὰς μὲ ῥόπον, ὅπερ ἀπὸ τῆς μίαις τὰ ἀκολουθεῖ ἀναγκαίως ἢ ἄλλη, διὰ τὸτο διαίρε-

σι ἑῖς ἐνοίας οἱ Φιλόσοφοι πᾶ νοός, τὰς ὁποίας πράξεις, ἐργασίας, καὶ ἐνεργείας διανοητικὰς ὀνομάζουσιν οἱ Περιπατητικοί, μὲ τὰς ὁποίας ὡσαύτῃ μὲ ἑῖα διαβήματα, φεραπατῆ ἢ διάνοια, διὰ τὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀλήθειαν τῶν ζητημάτων. νοεῖ γὰρ ἢ ἐνοία, καὶ διανοητικὴ ἐνέργεια εἶναι ἑῖος τῆς διανοίας, μὲ τὸν ὑποῖον πράττει νοῶντας τὰ πράγματα· καὶ ἐπειδὴ εἰς ἑῖς ἑῖος ἐργάζεται ὁ νοῦς, ὕταν νοεῖ τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων, διὰ τὰτο εἶναι ἑῖα τὰ εἶδη τῶν διανοητικῶν ἐνεργειῶν. Πρῶτῃ ἐνέργεια εἶναι ἡ ἀπλῆ ἐπίληψις. δευτέρῃ ἡ κρίσις, καὶ ἑῖτῃ ὁ συλλογισμὸς, ὅπῃ καὶ τῆς διανοίας πρόβασις λέγεται.

Ἀπλῆ ἐπίληψις εἶναι ἐνέργεια, καὶ πράξις τῆς διανοίας, μὲ τὴν ὁποίαν ἀπλῶς νοεῖ ὁ νοῦς τὰ πράγματα, θεωρῶντας αὐτὰ δίχως κατάφασιν, καὶ ἀπόφασιν, ὡσαύτῃ ὅταν εὐχαζῶμαι τὸν Θεόν, τὸν Παράδεισον, ἢ τὸν Ἄδῃν.

Κρίσις εἶναι ἐνέργεια τῆς διανοίας, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ νοῦς κρίνει τί εἶναι, ἢ τί δὲ εἶναι τὸ πρᾶγμα, ὀμολογῶντας, ἢ ἀρνέμενος τὸ εἶναι διὰ τὸ ἄλλο· ὡσαύτῃ, θεωρῶντας τί εἶναι ὁ Θεός, λέγω· Ὁ Θεός εἶναι πάνσοφος· καὶ πάλιν θεωρῶντας τί δὲ εἶναι ὁ ἩΉλιος, λέγω, ὁ ἩΉλιος δὲ εἶναι ἐμφυχός. Ἐδῶ καθὼς βλέπεις, ὀμολογεῖ ὁ νοῦς τί εἶναι ὁ Θεός, καὶ ἀρ-

ναται, τὸ δὲ εἶναι ὁ ἥλιος· ὅθεν καὶ κα-
τάφασιν, καὶ ἀπόφασιν. κατάφασις θέλει να
εἶπῃ ὁμολογία· ἀπόφασις σημαίνει ἀρνήσιν καὶ
ἀντιγνωμίαν· εἰς τὴν κρίσιν ἔία θεωρῶμεν.
α. τὸ πρᾶγμα, πρὸς τὸ ὅποιον ὁμολογῶμεν,
ἢ ἀρνεύμεθα ἄλλο, καὶ λέγεται ὑποκείμενον. β.
θεωρῶμεν τὸ ρῆμα ὅτι, τὸ ὅποιον λέγεται
συνδεδεσμός, συμπλοκή, συνδέφεια, κατηγορη-
μένον, καὶ ὑποκειμένον. γ. θεωρῶμεν ἀπὸ τοῦ
κατηγορούμενον τὸ ὅποιον εἶναι τὸ πρᾶγμα ὑ-
κίνο ὅπως λέγεται, ἢ δὲ λέγεται διὰ τὸ ὑ-
ποκείμενον· ὡσαν ὅταν λέγω· Πέφρος ἐστὶν ἀν-
θρῶπος, ὁμολογῶ πρὸς τὸ Πέφρος τίς ἀνθρῶ-
πίνῳ φύσιν· ὁ Πέφρος ἐν εἰς τὴν πρότασιν
πέφρω εἶναι τὸ ὑποκείμενον· ἢ φωνὴ ἀνθρῶ-
πος εἶναι τὸ κατηγορούμενον· τὸ ρῆμα ἐστὶ, εἶ-
ναι ὁ συνδεδεσμός, διὰ τοῦ ὁποίου συνύεται τὸ
κατηγορούμενον μὲ τὸ ὑποκείμενον. Ὀμοίως ὅ-
ταν λέγω· λίθος ἐκ ἔστι ζῶον, πρὸς τὸ λίθος
ἀρνεύμαι πρὸς ζῶον τίς φύσιν· ὅθεν ἡ φωνὴ λί-
θος εἶναι ὑποκείμενον· ἢ φωνὴ ζῶον κατηγο-
ρούμενον· τὸ ρῆμα ἐστὶ μὲ τὸ μόριον ἐ, εἶναι
ὁ συνδεδεσμός, ὁ ὅποιος χωρίζει τὸ κατηγορού-
μενον πρὸς ὑποκειμένον· διατι ἔχει τὸ ἀποφα-
τικὸν ἐκεῖνο μόριον.

Συλλογισμὸς εἶναι ἐνέργεια τῆς διανοίας καὶ
μὲ τίς ὁποῖαν ὁ νῦν συμπεραίνει ἀπὸ εἰς

γνωσόν, ἄλλο πράγμα ἀγνωσόν, ὡσαύτ, ὅταν ἐγὼ βλέπω τὰ ἄγαινῃ καπνὸς ἀπὸ τοῦ τόπου, συμπεραίνω πῶς ἐκεῖ εἶναι φωτιά· γνωσόν μὲ εἶναι ὁ καπνὸς ὅπῃ βλῶ, ἀγνωσόν εἶναι ἡ φωτιά ὅπῃ συμπεραίνω ἀπὸ τοῦ καπνόν· ἐπειδὴ, ἂν ἐγὼ δεῦρ εἶχω εἰδῶ τὸν καπνόν, δεῦρ ἴξῃρα πῶς εἰς τὸν τόπον ἐκείνον ἦτον ἡ φωτιά· ὅταν εἰς τὴν τρίτην ἐνέργειαν εἶναι δύο πρότασις, μόνον ἀπὸ τῆς ὁποίας ἢ μία συμπεραίνεται ἀπὸ τῆς ἄλλης, τότε ἡ πρώτη λέγεται προηγούμενον, καὶ ἡ ἄλλη συμπόμμενον· ὡσαύτ, Πέτρος ἐστὶν ἄνθρωπος, ἄρα ὄσι ζῶον· ὅταν εἶναι τρεῖς πρότασις, ἡ πρώτη λέγεται μείζων, ἡ δεύτερα ἐλάττων, καὶ ἡ τρίτη συμπέρασμα· ὡσαύτ πᾶς ἄνθρωπος ὄσι ζῶον· Πέτρος ἐστὶν ἄνθρωπος· ἄρα ὄσι ζῶον ὁ Πέτρος. Πᾶς ἄνθρωπος ὄσι ζῶον, εἶναι ἡ μείζων· Πέτρος ἐστὶν ἄνθρωπος, εἶναι ἡ ἐλάττων· ἄρα Πέτρος ὄσι ζῶον, εἶναι ἡ συμπέρασμα· εἰς τὸ τρίτον μέρος θέλει ἐξηγήσομεν τὴν ὀνομαστικὴν προτάσεων. Κατὰ τὸν τριπλῆν τῆτο εἶδος τῆς προτατικῶν ἐπιργειῶν, διαίρεται εἰς τρία μέρη ἢ Λογικῆ. Εἰς τὸ πρῶτον μέρος ἐξηγήσομεν τὴς ὄρας, μὲ τὴς ὁποίας φαινώμενον τὰ πράγματα ἀπλῶς ὑπεκλήμενα. Εἰς τὸ β. ἐξηγήσομεν τὴν πρότασιν, μὲ τὴν ὁποίας φαινώμεται

ται ἡ κρίσις πῶς ἴσται . Εἰς τὸ γ' ἐξηγῶ-
 μεν τὴν ὁπείρησιν, μετὰ τὴν ὁποῖαν συμπε-
 ραίνομεν τὸ εἶνα ἀπὸ τοῦ ἄλλο φῶγμα . τὴν αὐτὴν
 διαίρεσιν ἐφύλαξε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ ὁποῖος ἐν
 εἶ, καὶ δέκα βιβλίοις ἐσυνέθεσε τὴν Λογικὴν . ἄ-
 βιβλίον εἶναι τῶν κατηγοριῶν, τὸ ὁποῖον ἀ-
 ναφέρεται εἰς τὴν ἀπλὴν ἐπίληψιν . Το β' εἶ-
 ναι περὶ ἐρμηνείας, καὶ τὸ ἀναφέρεται πρὸς
 τὴν κρίσιν . Ταῖς ἐπίλοιπα βιβλία θεωρεῖσι
 τὸν συλλογισμόν, ἀπὸ τῶν ὁποῖα εἶναι τέσσα-
 ρα τῶν ἀναλυτικῶν, δύο τῶν προτέρων, καὶ
 δύο τῶν ὑστέρων Ἀναλυτικῶν . ἐκεῖνα ἐξηγῶ-
 σι κοινῶς τὸν συλλογισμόν, πῶτα τὸν ὁπείδει-
 κτικόν . Ἀκολουθοῦσιν . ἡ βιβλία τῶν πεπι-
 κῶν, ὅπερ περὶ τῶν ὁπείρημάτων διαλέγε-
 ται ὁ Ἀριστοτέλης . καὶ β' περὶ τῶν ἐλέγχων,
 ὅπερ παραματῶνται περὶ τῶν σοφισμάτων .

Ἐναντίον εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν διαοντικῶν
 ἐνεργιῶν, λέγουσι τινές, ὅτι νοερά εἶναι εἶ-
 ναι καὶ τὸ θάμβος, καὶ ἡ ἀπορία . Ὅθεν εἶναι
 περὶ τρία ἀπὸ τρία εἶδη ἐνεργιῶν . Ὅμοίως
 εἰς τὸν συλλογισμόν περὶ μέγιστα ἡ κρίσις· λοι-
 πὸν δὲν διαφέρεισιν ἀλλήλων ἡ κρίσις, καὶ ὁ
 συλλογισμός .

Πρὸς ἀπόκρισιν τῶν καὶ ὁμοῦ λέγομεν,
 πῶς τὰ εἶδη τῶν ἐνοειῶν εἶναι τρία . ἐπειδὴ
 καὶ τρεῖς τρόποις μόνον πράττει ὁ νῦς νοῦντας

τὰ πράγματα. ὅθεν καὶ τὸν διάφορον τρόπον
 τῆς πράξεως, διαφέρουσιν ἢ εἴδη. λοιπὸν εἰς
 τὰ τρία εἶδη πάντα ὡσάν εἰς ἀρκτικά, καὶ κεφα-
 λαιώδη, ἀνάγεται καὶ δε νοιρὰ εἴδη. ἐρώτη-
 σε τὸν ἀντίπαλον ἀνίσως καὶ μετὰ τὸ θάμβος,
 καὶ ἀπορίας ὁμολογεῖ, ἢ ἀρνᾶται κατὰ τὸ πρᾶγ-
 μα, ἢ δε καὶ καταφασιν, ἢ ἀπόφασιν; ἢ
 δε γίνεται καταφασιν, ἢ ἀπόφασιν, ἀνά-
 γονται πρὸς τὴν ἀπλῆν ἐπίληψιν, ἀλλέως
 πρὸς τὴν κρίσιν. Πρὸς τὸ β'. λέγομεν, ὅτι
 ἀληθῶς εἰς τὸν συλλογισμόν περὶ μέχεται ἡ κρί-
 σιν, ἀλλὰ ἡ κρίσιν εἰς τὸν συλλογισμόν, δε
 εἶναι μόνη καταφασιν, ἢ ἀπόφασιν, εἰς δε
 ἐτέρη. ἀλλὰ γίνεται συμπεραίνοντες τὸ εἶνα ἀ-
 πὸ τὸ ἄλλο πρᾶγμα. ὅθεν καὶ διὰ τὸ διαφέ-
 ρουσιν, ὁ συλλογισμὸς, καὶ ἡ κρίσιν.

Μ Ε Ρ Ο Σ Α΄

Τ Η Σ Λ Ο Γ Ι Κ Η Σ

Περὶ πρώτης ἐνεργείας τῷ νοῷ, ἢ γινεῖ περὶ Ἐπι-
λήψεως, καὶ περὶ τῶν ὄρων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α΄.

Τί εἶναι ἐπίληψις καὶ ὄρος.

Α Πλὴ τῆς διανοίας Ἐπίληψις εἶναι ἡ
ἐνέργεια ἐκείνη, μὴ τῶν ὁποίων ὁ
νοῦς θεωρεῖ ἀπλῶς τὸ ἀρᾶγμα δι-
χως κατάφασιν, ἢ ἀπόφασιν. Τὸ ἀρᾶγμα ἐκεῖ-
νο, ὅπερ ἀπλῶς νοῦμεν, λέγεται ἀντικείμε-
νον τῆς διανοίας, καὶ ἐπίληψις ὑλική. Ἡ ἐνέρ-
γεια ἐκείνη πάλιν, διὰ μέσον τῆς ὁποίας νοῦ-
μεν τὸ ἀρᾶγμα, λέγεται ἐπίληψις, καὶ εἰ-
σοδοια εἰδική. παραδείγματος χάριν ὅταν
σοχάζωμαι τὸν Οὐρανόν. Ὁ Οὐρανὸς λέγεται
ἀντικείμενον, καὶ ὑλικὴ ἐπίληψις τῆς δια-
νοίας. Ὁ τρόπος ἐκείνος πάλιν, καὶ ἡ ἀρᾶ-
ξις, μὴ τῶν ὁποίων νοεῖ ἡ διάνοια τὸν Οὐ-

ραυόν, λέγεται εἰδικὴ ἐπίληψις, καὶ νόησις.

Τὰ πράγματα ἔν, ὅπῃ ἀπλῶς ἐπὶ λαμβάνομεν μὲ τῷ διαόειν, φαιρώνονται μὲ τὰς φωνάς, μὲ τὰς ὁποίας ὀνομάζονται, ὡσάν ἡ φωνὴ Ουρανοῦ φαιρῶνει τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο ὅπῃ εἶναι σολιτμῶον μὲ τὸν Ἡΐλιον, καὶ τόσας Ἀσέρας. Ὁμοίως ἡ φωνὴ ἀνθρώπου, φαιρῶνει τῷ ἀνθρώπινῷ ἔσειν. Ἡ φωνὴ Ἀγγελος, τῷ Ἀγγελικῷ φύσιν. Ἡ φωναῖς λοιπὸν μὲ ταῖς ὁποίαις φαιρῶνομεν τὰ πρᾶγματα ὅπῃ νοῦμεν, λέγονται ὄροι εἰς τῷ Λογικῷ, καὶ εἶναι τὰ Στοιχεῖα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα γίνεται ὁ Συλλογισμὸς. καθὼς οὐκ οἱ ὄροι εἶναι μέρη τῶν πραγμάτων, θεωρῶνται ἀπὸ τῷ Λογικῷ. διὰ τὸν ὄρον ἔν, τρία πρᾶγματα θεωρῶνται. α. τί εἶναι ὄρος. β. πῶς διαφορῶσιν οἱ ὄροι. γ. ποίας ιδιότητις ἔχει ὁ ὄρος.

Λοιπὸν ὁ ὄρος καθὸ σημεῖνει μέρος, καὶ ἄκρον τῆς προτάσεως, ὀρίζεται ἀπὸ τὸν Λειτουργικῷ Βιβλ. α. Τῶν προτέρων αναλυτικῶν Κεφ. α. ,, Ὁρον δὲ καλῶ, εἰς ὃν διαλύεται ,, ἡ πρότασις. Οἶον τότε κατηγορούμενον, καὶ ,, τὸ καθ' ἑ κατηγορεῖται ,, . Σχρῖσερον δὲ ὀρίζεται. Ὁρος εἶναι ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον διαλύεται, καὶ χωρίζεται ἡ πρότασις, ὡς εἰς ὑποκείμενον, καὶ κατηγορούμενον. λόγος χάριν,

εις τὴν τὴν πρότασιν . Πέξος ἐστὶν ἀνθρω-
πος· ἢ δύο φωναῖς Πέξος καὶ ἀνθρωπος, ὅπερ
ὡς ἄκρα, ἑκατέρωθεν περικλείουσι τὴν πρό-
τασιν, λέγονται ὄροι . Μαὶ ἡ φωνὴ ἐστὶ δὲ
εἶναι ὄρος τῆς προτάσεως, ἀλλὰ σιωδισμοί
τῶν ὄρων, διὰ τὰ ὁποῖα εἴναι τὸ ὑποκεί-
μενον, μετὰ τὸ κατηγορούμενον . Διάλυσις τῆς
προτάσεως θάλλει γὰρ εἰπῆ χωρισμός, καὶ διαί-
ρισις αὐτῆς, ἢ γὰρ ὅταν θεωρῶμεν τὸ ὑποκεί-
μενον, καὶ κατηγορούμενον, δίχως τὴν εἴωσιν
τῶν σιωδέσμων· καθὼς τὸ ἀνθρώπινον σιωδε-
τον διαλύεται εἰς σῶμα, καὶ ψυχὴν, ὡσὰν
χωρίζεται εἰς τὸν θάνατον ἢ ψυχὴν ἀπὸ τὸ
σῶμα . Πᾶσα φωνὴ λοιπὸν, ὅπερ εἰς τὴν πρό-
τασιν θεωρεῖται ὡς ὑποκείμενον, ἢ κατγο-
ρούμενον, εἶναι ὄρος . Ὑποκείμενον, καθὼς
εἴπαμεν εἶναι ἡ φωνὴ ἐκείνη, περὶ τῆς ὁποίας
λέγεται ἄλλη φωνὴ· κατηγορούμενον εἶναι ἡ
φωνὴ ἐκείνη, ὅπερ λέγεται περὶ τῶν ὑποκειμέ-
νων, ὡσὰν εἰς τὴν πρότασιν· ἀνθρωπος ἐστὶ
ζῶον . Ἡ φωνὴ ἀνθρωπος εἶναι τὸ ὑποκείμι-
νον, περὶ τῶν ὁποίων λέγεται ἡ φωνὴ ζῶον, ἢ
ὁποία εἶναι τὸ κατηγορούμενον· σημειώσαι,
ὅτι τὸ ὑποκείμενον λέγεται ὕλη λογικὴ, δια-
τὶ ἔχει χεῖρα ἀπὸ σαφώεως . Τὸ κατηγορού-
μενον λέγεται μορφή λογικὴ, διατὶ διορί-
ζει, καὶ σαφηνίζει τί εἶναι, ἢ δὲ εἶναι τὸ
ὑπο-

ὑποκείμενον , ὡσαν εἰς τὴν πρότασιν πέτυλ .
 Ὁ ἀσὴρ ἐστὶ φαεινός· τὸ κατηγορούμενον φαει-
 νός· ἐξηγῆ τί εἶναι τὸ ὑποκείμενον Ἀσὴρ·
 ὁμοίως εἰς πέτυλ , Ὁ ἄνθρωπος ἐκ ἐστὶ λί-
 θος· τὸ κατηγορούμενον λίθος διορίζει , τί
 εἶναι ὁ ἄνθρωπος .

Ἐκ τῆς εἰρημύων συναγωγῆς , ὅτι πᾶσα
 πρότασις διαλύεται εἰς ὑποκείμενον , καὶ κατη-
 γορούμενον , καὶ ὅτι ὅρος τῆς προτάσεως εἶναι
 τὸ ὑποκείμενον , καὶ κατηγορούμενον . Ὁ σύν-
 δεσμος ἐστὶ δυν εἶναι ὅρος εἰς τὴν πρότασιν ,
 ἀλλὰ σημεῖον τῆς ἀποφάσεως , καὶ καταφάσεως
 τῆς προτάσεως . Ὁμοίως αἱ πλάγαι πτώ-
 σεις , καὶ τὰ ἐπιρρήματα δυν εἶναι ὅροι , ἀλ-
 λά πάθη , διορισμός , καὶ προδήκαι τῆς ὀ-
 ρων , μὲν τὰ ὅποια διορίζονται οἱ ὅροι μάλ-
 λον εἰς μίαν , ἢ εἰς ἄλλῃ σημασίᾳ , ὡσαν
 εἰς τὴν τὴν πρότασιν .

Ἀλέξανδρος υἱὸς τοῦ φιλίππου ἐστὶ μέγας .
 Ἡ φωναὶς υἱὸς τοῦ φιλίππου , εἶναι διορισμός
 τοῦ ὄρου , Ἀλέξανδρος , διὰ μέσον τοῦ ὁποῖου
 ἀναφέρεται ὁ Ἀλέξανδρος ὡς υἱὸς πρὸς τὸν
 Φίλιππον τὸν μακεδόνα . Εἰς ὁμοίον ἔσπον
 εἰς τὴν , ἡ σοφία ἐστὶ λίαν ἀγαθή . Τὸ ἐπίρ-
 ρημα λίαν εἶναι προδήκη τοῦ ὄρου ἀγαθή . Ση-
 μείωσαι ὅμως , πῶς πολλαῖς φοραῖς καὶ ὁ συν-
 δεσμος , καὶ αἱ πλάγαι πτώσεις , καὶ τὰ ἐπί-

Ζητα , κῆ τὰ ἐπιρρήματα εἶναι ὄρος εἰς τὴν πρότασιν , κῆ τὸ συμβαίνει , ὅταν εἰς τὴν πρότασιν εἶναι ἢ υποκείμενον , ἢ κατηγορούμενον , ὡσαύτ' ἐστὶ ρῆμα . Τὸ πρῶτον ἐστὶ εἶναι ὄρος , ὅτι εἶναι υποκείμενον τῆς ἀποδείξεως . Ομοίως μύσης ἐστὶ πῶσις ἢ φωνὴ μύσης ὅπῃ εἶναι γροικὴ , εἶναι ὄρος , ὅτι εἶναι υποκείμενον . Ὡσαύτως , λίαν ἐστὶν ἐπιρρημα . Ἡ φωνὴ λίαν ὡς υποκείμενον εἶναι ὄρος .

Λύσις τῷ Ἐνστάσιω .

ΕΝίσταται πρῶτον , ἡ πρότασις τοῦ Ἰωάννης υἱὸς Ἀνδρέα ἐστὶ μέγας ρήτωρ . Παρὰ τὸν συνδέσμον πέντε ὄρες ἔχει . Λοιπὸν ἡ πρότασις ἔχει περισσοτέρας ἀπὸ δύο ὄρες . Αποκρίνομαι , ἀρνεῖμαι τὸ ἀποκείμενον . Ἐπειδὴ ἡ πρότασις ἐκείνη δεῦρ' ἔχει πᾶριξ εὐ υποκείμενον , κῆ εὐ κατηγορούμενον . Ἐθεὶ δύο ὄρες ἔχει μόνον . λοιπὸν δεῦρ' εἶναι ὄρος εἰς τὴν πρότασιν πᾶσα φωνή , ἀλλ' ἡ φωνὴ ὅπῃ εἶναι ἢ υποκείμενον , ἢ κατηγορούμενον . ἡ φωνῆς ἔν υἱὸς Ἀνδρέα δεῦρ' εἶναι ὄρος , ἀλλὰ διορισμὸς , κῆ ἀποδείκη τῆ υποκειμένου , Ἰωάννης . Ομοίως ἡ φωνὴ μέγας εἶναι ἐπίθετον , κῆ διορισμὸς τῆ κατηγορουμένου ρήτωρ .

Εἰςαυται δὲ ἄπειρον ὄρος εἶναι, εἰς τὸν ὁποῖον διαλύεται ἡ πρότασις. Ἀλλὰ μὲν ἡ πρότασις διαλύεται εἰς γράμματα, καὶ συλλαβὰς· λοιπὸν τὰ γράμματα, καὶ ἡ συλλαβαῖς εἶναι ὄρος τῆς προτάσεως. Ἀποκρίνομαι. Ἀρνεῖμαι τὴν μείζονα· ἡμεῖς δὲ εἶπαμεν, ὅτι ὄρος εἶναι καὶ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον διαλύεται ἡ πρότασις, ἀλλ' ἐκείνας τὰς φωνὰς εἶπαμεν ὄρος, εἰς τὰς ὁποίας διαλύεται ὡς εἰς ὑποκείμενον, ἢ κατηγορούμενον· ἐπειδὴ ἔν τὰ γράμματα, καὶ ἡ συλλαβαῖς εἰς τὴν πρότασιν, δὲ εἶναι ἕτε ὑποκείμενον, ἕτε κατηγορούμενον, ἀκολουθεῖ ὅτι δὲ εἶναι ὄρος. Σημείωσαι ἔν, ὅτι ἡ διάλυσις τῆς προτάσεως εἰς ὑποκείμενον, καὶ κατηγορούμενον εἶναι λογικὴ διάλυσις, καὶ τὴν θεωροῦμεν· μα ἡ διάλυσις εἰς γράμματα, καὶ συλλαβὰς εἶναι φυσικὴ, περὶ τῆς ὁποίας ἡδὲ λέγομεν.

Εἰςαυται γ' παῦ ὅ,τι ὑπόκειται τῇ κατηγορίᾳ τῆς προτάσεως εἶναι ὄρος. Ἀλλὰ μὴν ὁ συνδέσμος ὑπόκειται τῇ κατηγορίᾳ τῆς προτάσεως. Λοιπὸν ὁ συνδέσμος εἶναι ὄρος· σαφὴς, ἢ μείζων, βεβαιῆται ἢ ἐλάττων· εἰς τὴν Πρᾶσιν τῆς τῶν. Πίθος εἰς ἄνθρωπος· εἰς πρότασις ἀληθῆς· τὸ πρῶτον εἰς εἶναι ὑποκείμενον τῆς προτάσεως· λοιπὸν ἀληθῆς ἢ ἐλάττων. Ἀποκρίνομαι. Ομολογῶ τὴν μεί-

ἴσως καὶ ἀρνεῖται τὴν ἐλάττωνα. Πρὸς λύσιν τῆς βεβαιώσεως αὐτῆς, πρέπει νὰ ἰξούρησθαι ὅτι εἶναι δύο λογιῶν προτάσεις. Ἄλλη λέγεται πρότασις διθεῖα, ὡσαύτ' Πέξος εἰς ἀνθρώπος· ἄλλη πλαγία, καὶ ἀνακαμπτική, ὡσαύτ', Πέξος εἰς ἀνθρώπος, ἐστὶ πρότασις ἀληθής. Ὡστε ὅπερ ἡ πλαγία περιέχει τὴν διθεῖαν. Λοιπὸν ὁ συλλογισμὸς τῆς διθεῖας προτάσεως, εἶναι ὑποκείμενος τῆς πλαγίας, διὰ τὴν ὅλην ἡ διθεῖα πρότασις ὑπόκειται τῇ κατηγορίᾳ τῆς προτάσεως τῆς. δεῦρ' εἶναι ἔνδεον νὰ εἶναι ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως ὁ συλλογισμὸς ἄλλης διαφόρου προτάσεως.

Εἰς αὐτὰς δ' ἡ πρότασις τέτη. Ὁ Πέξος ἀσπάζεται· ἔχει μόνον τὸ ὑποκείμενον, καὶ τὸν συλλογισμὸν· καὶ πάλιν ἡ πρότασις, ἀγαπῶ, δεῦρ' ἔχει ἔτε κατηγορούμενον· λοιπὸν δεῦρ' διαλύεται πᾶσα πρότασις εἰς ὑποκείμενον, καὶ κατηγορούμενον. Ἀποκρίνομαι.. Ὅτι εἶναι ψευδὲς τὸ κατηγορούμενον, ἐπειδὴ καὶ ἀμφοτέρω ἡ πρότασις τῷ ἀντιπάλῳ, ἔχει συσπυγμένως τὸ ὑποκείμενον, καὶ κατηγορούμενον. Ἡ πρώτη πρότασις ἰσοδυναμεῖ μὲ τῆν. Ὁ Πέξος εἰς ἀσπάζων, καὶ ἡ δεύτερα μὲ τῆν, ἐγὼ εἰμι ἀγαπῶν. Ὅθεν ἔχασιν καὶ ὑποκείμενον, καὶ κατηγορούμενον συσπυγμένως.

Ἐνίσταται. ἔ. κατὰ τῷ εἰρημνύων · πᾶσα
 πρότασις διαλύεται εἰς υποκείμενον, καὶ κατη-
 γορεύμενον, ἀλλὰ μὲν ἡ πρότασις πύτι Πέ-
 ρος ἐστὶν ἀνθρώπος, δεῦ διαλύεται εἰς υπο-
 κείμενον, καὶ κατηγορούμενον, λοιπὸν εἶναι ψευ-
 δῆ τὰ εἰρημνύα. Βεβαιῦται ἡ ἐλάττων · ἡ δια-
 λυσις τῆς προτάσεως εἶναι διαίρεσις αὐτῆς ·
 ἀλλὰ μὲν εἰς τὴν πρότασιν, Πέρος ἐστὶν ἀν-
 θρώπος, ἡ ἀνθρωπότης δεῦ διαίρεται ἐκ τῆ
 Πέρη, λοιπὸν ἀληθῆς ἡ ἐλάττων. Ἀποκεί-
 νομαι. Ἀρνῆμαι τὴν ἐλάττονα, πρὸς τῆς ο-
 ποίας τὴν βεβαίωσιν διαίρω τὴν ἐλάττονα ·
 ἡ ἀνθρωπότης δεῦ διαίρεται ἐκ τῆ Πέρη εἰς
 τὴν πρότασιν. Πέρος ἐστὶν ἀνθρώπος, πραγ-
 ματικῶς, ὁμολογῶ. δεῦ διαίρεται νοερώς, αρ-
 νῆμαι αὐτῷ, καὶ τὸ συμπέρασμα. Διτπῆ εἶναι
 ἡ διαίρεσις, ἄλλη πραγματικὴ, καὶ φυσικὴ,
 ἄλλη νοερά, καὶ λογικὴ. Πραγματικὴ εἶναι,
 ὅταν δύο ἀληθῶς ἐξω τῆς διανοίας διαίρῃνται
 ὡς πράγματα, ὅπερ χεῖδὸν ἔχουσι ποσότητα ·
 ὡσαύτὸ σῶμα, καὶ ἡ ψυχὴ διαίρῃνται πραγ-
 ματικῶς. Λογικὴ διαίρεσις εἶναι, ὅταν τὸ εἶ,
 καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα νοεῖται κατὰ διάφορον ἔό-
 πον, ὅθεν διαίρεται κατὰ διάφορον σοχασ-
 μόν. εἰς τῶτον τὸν ἔύπον διαίρεται τὸ υπο-
 κείμενον, καὶ τὸ κατηγορούμενον, διατὶ κατὰ
 διάφορον ἔόπον καὶ θεωρίαν νοεῖνται. ἔπο λοι-
 πόν

πὸν εἰς τὴν πρότασιν. Πίθος ἐστὶν ἀνθρώπος· λογικῶς διακρίνεται ἡ ἀνθρωπότης ἀπὸ τὸν Πίθον, εἰς ὅσον ἡ φωνὴ Πίθος εἶναι ὑποκείμενον, καὶ ἡ φωνὴ ἀνθρώπος κατηγορούμενον.

Κ Ε Φ Α Λ Ι Ο Ν Β'.

Περὶ τῆς τῶ ὄρου σημασίας.

ΕΚ τῶ ὄρων, ὡς εἶπαμεν, γίνεται ἡ πρότασις, ὅθεν θεωρεῖται ἀπὸ τὴν λογικῶν, καθὼς ἔχσιν ἀναφορὰν πρὸς ἐκεῖνον. Ἐπειδὴ δὲ οἱ ὄροι, καὶ ἡ φωναὶ συνδέονται τὴν πρότασιν καθὼς σημειωτικαῖς, διὰ τῆτο ἔπιεται νὰ εἶπαμεν περὶ τῆς σημασίας τῶ ὄρων· λόγος χάριν. Οἱ Γαβριήλ ἐστὶν Ἄγγελος. Οἱ ὄροι Γαβριήλ, καὶ Ἄγγελος συνδέονται τὴν τὴν πρότασιν, καθὼς σημεϊώνουσιν, ὁ μὲν τὸ πρόσωπον τῶ Ἀρχαγγέλου, ὁ δὲ τὴν Ἀγγελικὴν φύσιν, καὶ ἐστὶν· ἔσωντες καὶ δεῖ ἡμποροῦμεν ἡμεῖς νὰ φέρωμεν εἰς τὸ μέσον τὰ πράγματα ἐκεῖνα, περὶ τῶ ὁποῖων ὀμιλοῦμεν, μεταχειρίζομεθ' ἐν τὰς φωνὰς, καὶ τὰς ὄρους ἀπὸ τῶ πραγμάτων. Ὅθεν ἡ σημασία τῶ ὄρου εἶναι ἡ λήψις τῆς φωνῆς, ἀπὸ τῶ πράματος ὅπῃ σημαίνει.

Εἰς τρεῖς ἕσπεως θεωρεῖται ὁ ὄρος, ἢ καθὼς ὑπάρχει εἰς τὴν διάνοιαν ἐν τῇ νοερᾷ ποσάσει, καὶ λέγεται ὄρος Ἰδροντικός. ἢ καθὼς ποσάζεται διὰ τὸ σῶμα, καὶ λέγεται φωνητικός· ἢ καθὼς γραφίται, καὶ λέγεται γραπτός. Κυρίως ὁ Ἰδροντικός εἶναι ὄρος ἐν ὑλικῇ τῆς Ἰδρονίας ἐπίληψις. ἢ γὰρ τῶν αντικειμένων πραγμάτων εἰκῶν, καὶ παραστάσις. Ὁ δὲ φωνητικός καὶ γραπτός εἶναι τὸ Ἰδροντικὸν ὄρος σημασία, ἐνθά θεωρούμεν τὸν φωνητικόν, καθὼς εἶναι σημεῖον τῶν διωρητικῶν πρὸς ὃν ἀναφέρεται.

Ὁ αὐτὸς φωνητικός ὄρος, ἄλλος εἶναι σημαντικός, ἄλλος μὴ σημαντικός. σημαντικός ὄρος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος εἶναι σημεῖον τῶν πραγμάτων. σημεῖον καὶ τὸν Θεῖον Λυγυστῖνον Βιβλ. β'. περὶ Χριστιανικῆς Διδασκαλίας Κεφ. α. εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον φανερώσει ἐαυτὸ, καὶ ἕτερον διηρημένον πρᾶγμα. ὡσαν, ὁ κλόνος ἐμπεσθῆεν τῶν εργασιῶν, σημαίνει τὸν πολυμένον οἶνον. Ὁμοίως ἡ φωνὴ, αὐθροπος, Ἄγγελος, εἶναι σημαία, διατὶ σημαίνουσι τὴν αὐθροπένην, καὶ Ἀγγελικὴν κτίσιν. Διαιρεῖται δὲ τὸ σημεῖον εἰς φυσικόν, καὶ Θετικόν, ἢ γὰρ καὶ συλληθικόν. φυσικόν εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον μᾶς φανεραίνει ἄλλο πρᾶγμα ἐκ τῆς αὐτῆς φύσεως, δόχως τὴν θέλησιν τῶν ἀνθρώπων. ὡσαν

σαν ὁ καπνὸς εἶναι σημεῖον φυσικὸν τῆς φω-
 τίας, καὶ ὁ στυγαμὸς σημεῖον φυσικὸν τῆς λυ-
 πῆς. ἐπειδὴ οἱ ἀνθρώποι δεῦρ' ἐδιώρησαν τὸν κα-
 πνὸν νὰ σημαίνει τὴν φωτίαν, μήτε τὸν στυγα-
 μὸν, νὰ φανερώη τὴν λύπην, ἀλλὰ φυσικὰ
 ἔχουσι τὴν τὴν ἀναφορὰν, ὁ μὲν καπνὸς
 πρὸς τὴν φωτίαν, ὁ δὲ στυγαμὸς πρὸς τὴν
 λύπην. σημεῖον καὶ τὴν σημαίνει εἶναι ἐκεῖ-
 νο, τὸ ὁποῖον φανερῶνει ἕτερον πρᾶγμα κατὰ
 τὴν ἀρίσκειαν, χρῆσιν, καὶ θέλησιν τῶν ἀν-
 θρώπων. ὡσάν τὸ κόκκινον σκιάδιον, σημαί-
 νει τὸ παράνομον γένος τῶν Ἰουδαίων. εἰς ὁ-
 μοῖον ἔσπον πᾶσα ἀνθρωπίνη φωνή, ὅπως καὶ
 τὰς νομοθέτας ἐδιωξάθη νὰ σημαίνει καὶ εἶνα
 πρᾶγμα, λέγεται σημεῖον καὶ σιωθῆκεν. ὡ-
 σάν, Οὐρανός, Ἡΐλιος. Ἡ φωνὴ Οὐρανός φα-
 νερῶνει τὸ πρᾶγμα, ὅπως εἶναι ἐπάνω τῆς γῆς,
 καὶ τὸ αἶρος, λαμπεροτέρου ἀπὸ τῶν ἀστέ-
 ρας. ἀλλὰ τὴν σημασίαν τῆς ἐλαβον ἢ φω-
 τὴν ἐκείνη ἀπὸ τῶν νομοθέτας τῆς Ἑλληνικῆς
 γλώττης. ἐπειδὴ ἤμπορῶσαν μὲ αὐτὴν τὴν
 φωνὴν, νὰ σημειώσαν τὴν θάλασσαν, ἀντὶς
 νὰ φανερώσαν τὸν Οὐρανόν. Ὅρος λοιπὸν ση-
 μαιολογικὸς, τὸν ὁποῖον θεωρῶμεν εἰς τὴν Λο-
 γικῇ εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος σημαίνει πρᾶγ-
 μα τῆς φωνῆς διηρημένον καὶ τὴν γνώμην, καὶ
 θέλησιν τῶν ἀνθρώπων. ὡσάν καὶ δεῦρ' ἀρθρῶ-

τὴ φωνὴ εἰς τὴν γλῶσσαν συνηθεισμένη. Ὁ-
ρος μὴ σηματοτικός εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος κατ'
ἀρέσκειαν, καὶ γνώμην τῶ ἀνθρώπων, δευ'
ἔχει σημασίαν, ὡσὰν ἡ φωνὴ βλί-
πτει, τὴν ὁποῖαν φέρουσι διὰ παράδειγμα,
ἐπειδὴ καὶ δευ' ἐδιώρισαν οἱ ἄνθρωποι τὴν φων-
νὴν τέτλη, διὰ νὰ φανερώσῃ πρᾶγμα ἐξ' αὐ-
τῆς διηρημένον.

Λύσεις τῶ ἐνστάσεων.

ΕΝίστανται α'. ὅταν ἀκῶ τὴν φωνὴν βλί-
πτει, γνωρίζω πρᾶγμα τῆς φωνῆς διη-
ρημένον, ὡσὰν γνωρίζω ἄνθρωπον λαλῆντα.
ἄρα εἶναι ὁρος σηματοτικός, ἀποκείνομαι. Δια-
ρῶ τὸ πρᾶγμα μόνον, ὅταν ἀκῶ τὴν φωνὴν
βλίπτει, ἀκῶ πρᾶγμα διηρημένον τῆς φωνῆς,
ὡς σημαινόμενον κατ' ἔθος, καὶ θέλησιν τῶ
ἀνθρώπων. ἀρῆμαι τὸ πρᾶγμα μόνον, ὡς ση-
μαινόμενον καὶ ἔθος φυσικόν, ὁμολογῶ αὐ-
τὸ, καὶ ἀρῆμαι τὸ συμπέρασμα. Ἡ φωνὴ
βλίπτει δευ' ἔλαβε τὴν σημασίαν τέτλη, ὅ-
ταν φερόμεται νὰ σημαίνει ἄνθρωπον λαλῆν-
τα, ἀλλὰ φυσικῶς τὸ φανεώνει, καὶ διὰ τὸ
δευ' εἶναι ὁρος σηματοτικός.

Ενίστανται. β'. ἡ φωνὴ βλίπτει σημαίνει συ-
δευ'. Ἀλλὰ μὲν τὸ δευ' εἶναι ὁρος σηματο-
τικός.

κός· ἀρα ἡ φωνὴ βλίπρι εἶναι ὄρος σηµαντι-
 κός; Ἀποκρίνοµαι· διαίρω τὴν µείζονα· ἡ
 φωνὴ βλίπρι, σηµαίνει ἔδον, κατέστι ἔδον ἔχει
 καµµίαν καὶ συλδήκίω σηµασίαν, ὁµολογῶ
 τὴν µείζονα· κατέστιν, ἔχει τὴν σηµασίαν τῆ
 ἐπὶρρήµατος ἔδον, ἀρτῶµαι αὐτῷ· ὅταν λε-
 γεται, πῶς ἡ φωνὴ βλίπρι σηµαίνει ἔδον,
 θέλει γὰ εἰπῆ πῶς ἔδον ἔχει καµµίαν σηµα-
 σίαν καὶ τὴν θέλησιν τῆ ἀνθρώπων, ὅθεν
 ἔδον εἶναι ὄρος σηµαντικός, ὁ ὁποῖος σηµαίνει
 καὶ τὴν ἀρέσκειαν ἡµῶν.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Ι Ο Ν Γ΄.

Περὶ τῆς διαφορᾶς τῆ σηµαντικῆ ὄρα.

Εξηγήσαµεν τί εἶναι ὁ σηµαντικός ὄρος,
 ἀκολουθεῖ γὰ εἰπῶµεν πῶρα εἰς πόσας
 ἔόπας διαίρεται, κατὰ τὴν διάφορον σηµα-
 σίαν ὅπῃ ἔχει. Ἄ· µὲν οὖν, διαίρεται ὁ ση-
 µαντικός ὄρος εἰς ἀπλῆν, καὶ συµπεπλεγµέ-
 νον. Ἀπλῆς εἶναι ἐκεῖνος ὅπῃ σηµαίνει εἷνα
 πρᾶγμα µόνον, ὡσάν, Ἀνθρώπος, Ἡ΄λιος,
 Θεός, Πέβρος. ὁμοίως, ἔχει, ἀγάπη, φε-
 πατεῖ. Συµπεπλεγµένος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου
 σηµαίνει δύο, ἢ ἑξαγατότερα πρᾶγματα, ὡσάν
 ἀνθρώπος ἀγαθός, Θεός Παντοδύαµος. Ἡ΄-

λιος ἀκτινοβόλος. Ὁμοίως Ἀλέξανδρος υἱὸς τῷ Φιλίππῃ τῷ Μακεδῶνος, τῶτοι λέγονται ὄροι συμπεπλεγμένοι, διατὶ δεῦ σημαίνουσιν εἴνα παρᾶγμα μόνον. ὡσάν, ἀνθρώπος αγαθός, δὲν σημαίνει μόνον ἐκεῖνο τὸ ὑποκείμενον, ὅπῃ ἔχει τὴν ἀνθρωπότητα, ἀλλὰ σημαίνει ἀκόμι τὴν αγαθότητα. ὁμοίως, Θεὸς Παντοδύναμος, δεῦ σημαίνει μόνον τὴν θεῖαν ἕσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν παντοδυναμίαν.

Διαιρεῖται. β. Ὁ ὄρος εἰς κατηγορηματικόν, καὶ συγκατηγορηματικόν. κατηγορηματικὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ μόνος καθ' ἑαυτὸν διώταται νὰ εἶναι ὄρος εἰς τὴν πρότασιν. ὡσάν, ἀνθρώπος, ζῶν, Θεός, Ἄγγελος. ἐπειδὴ λέγομεν, ἀνθρώπος ὅστις ζῶν. Θεός ὅστις πάνσοφος. Συγκατηγορηματικὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος καθ' αὐτὸν δεῦ εἶναι ὄρος εἰς τὴν πρότασιν, ἀλλ' ἠνωμένος μὲ τὸν κατηγορηματικόν, καὶ λέγεται τῷ ὄρων σημεῖον, διατὶ σημαίνει, ἀν ἡ πρότασις εἶναι κοινὴ, μερικὴ, ἢ εὐκὴ, ὡσάν πᾶς, ὑδαίς, τίς ἕπος, καὶ τὰ ἀριθμητικὰ ὀνόματα. ἐπειδὴ ἀν εἴπῃς πᾶς τις θνητός, νοεῖται ὁ κατηγορηματικὸς πᾶς ἀνθρώπος.

Διαιρεῖται. γ. εἰς ἀπολελυμένον, καὶ σημιωτικόν, τῆτες γητικόν. Ἀπολελυμένος εἶναι, τῷ ὀποίῃ ἡ σημασία δεῦ ἔχει γίσειν, καὶ ἀναφορὰν πρὸς ἕτερον παρᾶγμα. ὡσάν ἀνθρώπος,

πρα-

ἄρατος . σημειωτικός εἶναι , τῷ ὁποίῳ ἢ σημασία ἀναφέρεται εἰς ἄλλο ἀρᾶγμα , ὡσάν· πατήρ , υἱός , δούλος , κύριος , κτίσης , κτίσμα . Ἐπειδὴ ὁ πατήρ ἀναφέρεται πρὸς τὸν υἱόν , ὁ υἱός πρὸς τὸν πατέρα , ὁ δούλος πρὸς τὸν κύριον , ὁ κύριος πρὸς τὸν δούλον , ὁ κτίσης πρὸς τὸ κτίσμα , τὸ κτίσμα πρὸς τὸν κτίστην .

Διακρίνεται δ' εἰς ὠρισμένον , καὶ ἀόριστον . Ὁ ὀρος ὠρισμένος εἶναι ἐκεῖνος , διὰ τῷ ὁποίου διορίζεται τί εἶναι τὸ ὑποκείμενον εἰς τὴν πρότασιν , ὡσάν· ἄνθρωπος , ζῶον . Ἐπειδὴ αὐτὸ εἶπῶ , Πέτρος ὅστις ἄνθρωπος , ὁ ὀρος ἄνθρωπος διορίζει τί εἶναι ὁ Πέτρος . καὶ πάλιν , αὐτὸ εἶπῶ ἵππος , ὅστις ζῶον , ἡ φωνὴ ζῶον φανερώνει τί εἶναι ὁ ἵππος . Ἀόριστος εἶναι ἐκεῖνος , ὁ ὁποῖος διορίζει τί δεῦρ' εἶναι τὸ ὑποκείμενον , ὡσάν· ἐκ ἄνθρωπος , καὶ ζῶον , καὶ λίθος . Λάγω χάριν , ἂν εἶπῶ , ἵππος εἶναι ἐκ ἄνθρωπος , διορίζω , καὶ φανερῶν τὸν ἵππον ἑτέρησιον τῷ ἀνθρώπῳ , ὁμοίως ἂν εἶπῶ , Ἡλιος εἶναι ἐκ ζῶον , διορίζω , ὅτι ὁ Ἡλιος εἶναι ἀρᾶγμα τῷ ζῷῳ διάφορον . Σημείωσαι ἔτι , ὅτι τὸ μόριον καὶ , ὅταν πύσῃ ἐπάνω εἰς τὸ κατηγορούμενον , ἢ ὑποκείμενον , τότε λαμβάνεται ἀόριστος , ὡσάν· αἱ ἄνωθεν προτάσεις , καὶ εἰς τούτῳ ἐκ ἄνθρωπος ὅστις λίθος . καὶ τότε ἡ πρότασις εἶναι καταφατική . μὰ ὅταν τὸ μόριον ἐ

πίση ἐπάνω εἰς τὸν σιδῆρισμον, τότε ἡ πρότασις εἶναι ἀποφατικὴ, ὡσάν, Πέξος εἰς ἄνθρωπος.

Διαιρεῖται. 4. Ὁ ὅρος εἰς κοινὸν, μερικὸν, καὶ σφικόν. Κοινὸς ὅρος εἶναι ἐκείνος, ὁ ὁποῖος λέγεται πρὸ πολλῶν ὡσάν, ἄνθρωπος, ζῶν, ἐπειδὴ καὶ ὁ ἄνθρωπος πολυπλασιάζεται εἰς πολλὰ ἄτομα, καὶ τὸ ζῶν εἰς πολλὰ εἶδη. μερικὸς εἶναι ἐκεῖνος ὅπῃ λέγεται δεῦρ' εὐα πρᾶγμα μόνον ἀόριστον ὡσάν, τὸς ἄνθρωπος. Σφικὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ σημαίνει εὐα διωρισμένον πρᾶγμα ὡσάν Πέξος, Γωάννης, ἕτος ὁ ἄνθρωπος.

Διαιρεῖται, 5. Ὁ κοινὸς ὅρος εἰς διαβατικὸν, ἀδιάβατον, καὶ ὑπερβατικόν. Διαβατικὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος λέγεται δεῦρ' πᾶς πρᾶγματα ὅλα, ὑπάρχοντα, καὶ δυνάμει ὑπάρχειν. ὅθεν λέγεται δεῦρ' διαβατικὸς, δεῦρ' ὑπερβαίνει ὅλας τὰ κατηγορίας. τῆτοι οἱ ὅροι εἶναι, πρᾶγμα, ὄν, εὐ, καλόν, τὸς, ἀληθές. ἐπειδὴ καὶ πρὸ πάντων λέγομεν ὅτι εἰσὶ, πρᾶγμα, ὄν, εὐ, καὶ ὅμοια. Ἀδιάβατος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ λέγεται μόνον δεῦρ' μίαν τάξιν πρᾶγμάτων ὡσάν, ἄνθρωπος, ζῶν, ἐπειδὴ ὁ ὅρος ἄνθρωπος, δεῦρ' λέγεται, παρὰ δεῦρ' ὅσα μετέχουσι τῆς ἀνθρωπότητος. καὶ πάλιν ὁ ὅρος ζῶν λέγεται, διὰ μόνον τὰ ζῶα.

βα-

ρατικός είναι εκείνος, ὅπῃ λέγεται καὶ διὰ τὰ ἀδύνατα, ὡσάν, νοερὸν ἀντικείμενον. ἐπειδὴ καὶ τὰ ἀδύνατα λέγονται τῆς διανοίας ἀντικείμενα.

Διαμερεῖται. ζ'. Ὁ κοινὸς ὅρος εἰς σιωώνυμον, ὁμώνυμον, ἀνάλογον, καὶ παρώνυμον. Σιωώνυμος ὅρος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου σημαίνει τὴν ἐστίαν κοινὴν εἰς πολλὰ, ὡσάν ζῶον, ἄνθρωπος, ἐπειδὴ ἡ ἐστία τῶ ζῶου εἶναι κοινὴ εἰς ὅλα τὰ ζῶα, καὶ ἡ ἐστία τῶ ἀνθρώπου κοινὴ εἰς ὅλους τὸς ἀνθρώπους. Ὁμώνυμος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ καὶ τὴν φωνὴν σημαίνει τὸν γῆινον, κράνιον, καὶ θαλάσσιον Κυρία, μα ἡ ἐστία τῶ γῆινου δού εἶναι ἐστία τῶ κράνιου, ἐπειδὴ ἐκεῖνος εἶναι ζῶον, καὶ τῆτος ἀσῆρ. Ἀνάλογος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ σημαίνει πολλὰ ἀνομοία εἰς τὴν ἐστίαν, μα ὅπῃ ἔχουσιν ἀναφορὰν, καὶ ἀναλογίαν, ὡσάν, θεῖον εἶναι ὄνομα ἀνάλογον, διατὶ λέγεται θεῖν τῶ Θεῷ, τῆς ἱεραῆς γραφῆς, θεῖν τῶ ἱερέως, καὶ ὅμοια. Λέγομεν γὰρ ὁ Θεὸς εἶναι θεῖος, ἡ θεία γραφή, καὶ ὁ θεῖος ἱερεὺς, ὁμως κυρίως λέγεται τὸ θεῖον θεῖν τῶ Θεῷ, καὶ θεῖν τῷ ἄλλω λέγεται, καθὼς ἀναφέρονται πρὸς τὸν Θεόν. Ὁμοίως ἀναλόγως λέγεται ὁ Χρὶς τῶ πατρὸς ἀπαύγασμα, καὶ ὁ πατὴρ πηγή, καὶ ρίζα τῆς θεότητος· ἐπειδὴ πηγή εἰς τὰ φυσικὰ ἄλλο σημαίνει, καὶ ἄλλο εἰς τὸν Θεόν. Ὁμοίως ἄλλο σημαίνει ρίζα· εἰς τὰ δένδρα, ἄλλο εἰς τὸν κράνιον

ριον πατέρα. Μὰ τῷ ἔχουσιν ὁμοίωσιν, καὶ ἀναλογίαν, διατὶ, καθὼς πηγὴ λέγεται ἐκείνη, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἀναβλύζει τὸ ὕδωρ, ἔτσι ἀναλόγως, λέγεται πηγὴ τῆς θεότητος ὁ πατήρ, διατὶ ἐκ τῆ πατρικῆς θεωρώπου γινάσται ὁ υἱός, καὶ ἐκπορεύεται τὸ πνεῦμα· καὶ πάλιν, καθὼς ἀπὸ τῆς ῥίζης βλαστῶσιν οἱ κλόνοι τῆς δούρου, ἔτσι ἀπὸ τὸν πατέρα θεωίρχεται ἡ θεότης τῆς υἱῆς, καὶ τῆς πνεύματος. Παρώνυμος ὄρος εἶναι ἐκεῖνος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τὸ πρᾶγμα λαμβάνει τῆς ὀνομασίας· ὡσάν, σοφία, σοφός, δικαιοσύνη, δίκαιος, ὡραῖότης, ὡραῖος.

Διαιρεῖται. ἢ. Ὁ ὄρος εἰς ἀφηρημένον, καὶ συγκεκριμένον. Ἀφηρημένος εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος σημαίνει μορφῶν χωρισμένον ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον, ὡσάν λευκότης, γλυκύτης. Συγκεκριμένος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ σημαίνει ὁμῶς τὴν μορφῶν, καὶ τὸ ὑποκείμενον, ὡσάν λευκόν, γλυκὺ, τὰ ὁποῖα σημαίνουσι τῆς μορφῶν τῆς λευκότητος, καὶ γλυκύτητος, καὶ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο, εἰς τὸ ὁποῖον διερίσκειται ἡ λευκότης, καὶ ἡ γλυκύτης. Ὁ συγκεκριμένος πάλιν ὑποδιαιρεῖται εἰς μεταφυσικόν, φυσικόν, καὶ λογικόν. Μεταφυσικός εἶναι, ὅταν ἡ μορφή, ἢ τὸ ὑποκείμενον εἶναι ἀδιάιρετον, ὡσάν ἀνθρωπος· ἐπειδὴ, νοερώς μόνον ἢ ἀνθρωπότης διαιρεῖται

ται ἀπὸ τὸ αὐτῆς ὑποκείμενον, λόγῳ χάριν, τὸν Πέτρον, ἢ τὸν Ἰωάννην. Φυσικὸς εἶναι, ὅταν ἡ μορφή διαιρεῖται ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον, ὡσάν λαλόν. ἐπειδὴ ἡ λαλότης, ὡς συμβεβηκὸς, διαιρεῖται ἀπὸ τὸν λαλόν ἄνθρωπον. Λογικὸς εἶναι, ὅταν ἡ μορφή διαιρεῖται ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον, καὶ εἶναι ἀκόμη ἔξω τῷ υποκειμένῳ, ὡσάν ὁρώμενον, ἀγαπητὸν, ἐπειδὴ ἡ ὄρασις, καὶ ἡ ἀγάπη, διαιρεῖται ἀπὸ τὸ ὁρώμενον, καὶ ἡ ἀπημένον πρᾶγμα, καὶ εἶναι ἀκόμη ἔξω τῷ πράγματι εἰς τὸν βλέποντα, καὶ ἀγαπῶντα.

Διαίρεται. 9. Ὁ ὅρος εἰς διαιρετικόν, καὶ συλλεκτικόν. Διαιρετικὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος σημαίνει πολλὰ, καὶ λέγεται διὰ καθ' ἓνα μερικῶς, ὡσάν ἄνθρωπος, σημαίνει ὅλησ τὰς ἀνθρώπους, καὶ λέγεται διὰ καθ' ἕκαστον ἄνθρωπον. λόγῳ χάριν. Πέτρος εἰς ἄνθρωπος. Ἰωάννης εἰς ἄνθρωπος. Συλλεκτικὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ λέγεται πρὸ πολλῶν ὁμῶ σημαυνομένων, ὡσάν στρατόμα, μὰ ὄχι καθ' εἰς τῷ στρατιωτῷ.

Διαίρεται. 1. Ὁ ὅρος εἰς ὄρον τῆς πρώτης ἐννοίας, καὶ γνώσεως, καὶ εἰς ὄρον τῆς δεύτερας ἐννοίας. Ὁ ὅρος τῆς πρώτης ἐννοίας εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος σημαίνει τὸ πρᾶγμα κατὰ τὴν σημασίαν, ὅπῃ ἔχει πραγματικῶς ἔξω

τῆς διανοίας· ὡς ἀνὴρ φωνὴ ἄνθρωπος, σημαίνει τὴν ἀνθρωπίνην ἐσίαν δίχως σοχασμὸν τοῦ νοός. Ὁ ὅρος τῆς δευτέρας ἐννοίας εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος σημαίνει τὸ παρὰ τὴν κατὰ τὴν σημασίαν, ὅπερ λαμβάνει διὰ μέτρον τῆς νοερᾶς ἐνεργείας, ὅθεν ἔξω τῆς διανοίας δευρὸν ἔχει τὴν σημασίαν ἐκείνῃ, ὡς ἀν εἶδος, γένος. ἐπειδὴ τὸ παρᾶγμα ἔξω τῆς νοός δὲν εἶναι ἕτε εἶδος, ἕτε γένος, ἀλλὰ καθὸ δύσκειται εἰς τὸν σοχασμὸν τῆς διανοίας.

Διαιρεῖται. ἰ.α. Ὁ ὅρος εἰς προσήκοντα, καὶ μὴ προσήκοντα. ὅροι προσήκοντες εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἢ συμπεραίνονται ἀλλήλων, ἢ ἀποκλείονται· ὡς ἀνὴρ φωνὴ, καὶ λογικόν· λυκόν, καὶ μέλαν. Ἐπειδὴ ὅρθως λέγομεν, εἶναι ἄνθρωπος, λοιπὸν εἶναι λογικός, καὶ πάλιν, εἶναι λυκόν, λοιπὸν δευρὸν εἶναι μέλαν. Οἱ προσήκοντες ὅροι εἶναι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι ἕτε συμπεραίνονται, ἕτε ἀποκλείονται· ὡς ἀν θεολόγος, καὶ ρήτωρ. Ἐπειδὴ δὲν λέγομεν, ἐστὶ θεολόγος, ἄρα ἐστὶ ρήτωρ, μήτε ἐστὶ ρήτωρ, ἄρα ἐκ ἐστὶ θεολόγος. Ἐκ τῶν προσήκόντων, ἄλλοι μὲν ἀντισφύροντες, οἱ ὁποῖοι ἀλλήλων συμπεραίνονται, ὡς ἀνὴρ φωνὴ, καὶ γελαστικός· λέγομεν, ὅτι εἶναι ἄνθρωπος, λοιπὸν εἶναι γελαστικός· καὶ ἀντισφύρως, εἶναι γελαστικός; λοιπὸν εἶναι ἄν-
φω-

ἄνθρωπος. Ἄλλοι πάλιν εἶναι ἐκ ἀντισρέφοντες, ὡς ἀνὴρ ἄνθρωπος, ζῶν. Ἐπειδὴ καὶ λέγομεν, εἶναι ἄνθρωπος; λοιπὸν εἶναι ζῶν· μαὶ δὲν λέγομεν ζῶν; λοιπὸν εἶναι ἄνθρωπος. Οἱ προσήκοντες, ὅπως συμπεραίνουσι, τὸ ἐν ἑκ τῶν ἑτέρων, λέγονται προσήκοντες κατὰ συνῆπείαν.

Ὁρος ἀντίθετος τέλος πάντων εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀντίθεσιν μετὰ ἄλλον ὅρον· γίνεται ἡ ἀντίθεσις εἰς τέσσαρες ἔσπεις· ὁθεν ἄλλοι λέγονται ὅροι ἀντιφατικοὶ, ἄλλοι ἐναντίοι, ἄλλοι στερητικοὶ, καὶ ἄλλοι ἀναφορικοὶ. Ἀντιφατικοὶ εἶναι, ὅταν ὁ ἕνας ἀρναῖται τὸν ἄλλον· ὡς ἀνὴρ, ἄνθρωπος, ἐκ ἄνθρωπος. Ἐναντίοι δὲ, ὅταν ὁ ἕνας ἀποκλείει τὸν ἄλλον ἀπὸ τοῦ ὑποκοίμενον, ὡς ἀνὴρ πυρὸν, καὶ ψυχρὸν, υγεία καὶ ἀδένεια. Στερητικοὶ εἶναι, τῶν ὁποῖων ὁ ἕνας σημαίνει μορφῶν, καὶ ὁ ἄλλος τῶν στερησιν τῆς μορφῆς· ὡς ἀνὴρ πλέσιος, καὶ πτωχὸς, βλέπων, τυφλὸς. Ἀναφορικοὶ εἶναι, ὅταν ὁ ἕνας ὅρος ἔχει σχέσιν, καὶ ἀναφορὰν πρὸς τὸν ἄλλον· ὡς ἀνὴρ πατὴρ, υἱὸς, κύριος, δῆλος.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ'.

Περὶ τῆς τῶ ὄρου ἰδιοτήτων , καὶ
ὑπόθεσεων .

Επὶ ἰδιότητος ἔχει ὁ ὄρος , ἢ ὁποῖαις εἶναι , ὑπόθεσις , σάσις , ἔκτασις , συσολή , μείωσις , ἢ ἐλάττωσις , ἀλλοξίωσις , καὶ ποροσηγορία . Πρώτη ἰδιότης τῶ ὄρου εἶναι ἡ ὑπόθεσις , περὶ τῆς ὁποίας ὀμιλεῖμεν τί εἶναι , καὶ εἰς πόσα διαιρεῖται . Ὑπόθεσις τῶ ὄρου εἶναι θέσις , λῆψις , καὶ χρῆσις τῆς φωνῆς ἀντὶ τῶ πράγματος , τὸ ὁποῖον σημαίνει , ἐπειδὴ , μὴ ἠμπορῶντας ἡμεῖς , καθὼς θεωρεῖ ὁ Ἀριστοτέλης , νὰ φέρωμεν εἰς τὸ μέσον τὰ πράγματα ἐκεῖνα , διὰ τὰ ὁποῖα ποιῶμεν τὴν διάλεξιν , μεταχειρίζομεθα τὰς φωνὰς ἀντὶ τῶ πραγμάτων .

Τῶν φωνῶν ἕν ἡ λῆψις ἀντὶ τῶ πραγμάτων , λέγεται τῶ ὄρου ὑπόθεσις· καθὼς μία εἰκόνα τίθεται ἀντὶ τῶ αἰγίς , τὸν ὁποῖον παρασάειναι . Μὰ ἐδῶ πρέπει νὰ σημειώσης πῶς ἡ φωνὴ εἰς δύο ἔσπες βαίνεται ἀντὶ τῶ πράγματος ὅπερ σημαίνει , ἐνεργητικῶς , καὶ παθητικῶς . Ἐνεργητικῶς , ὅταν κινεῖ τὸν ἀκέοντα νὰ νοήσῃ , καὶ σοχαδῆ τὸ πρᾶγμα ὅπερ σημαί-

νει ἢ φωνή. Παθητικῶς, ὅταν λέγομεν *ᾤειπε* τῶ φωνῶν ἐκεῖνο, ὅπερ ἀληθῶς λέγεται *ᾤειπε* τῶ πραγμάτων, ὡσανὺ ἡ φωνὴ ἀνθρώπος σημαίνει ἐν ὑπόθεσει ἐνεργητικῇ, εἰς ὅσον ὅταν προφέρεται *ᾤειπε* εἰς τὸν ἀκέοντα τῶ γνῶσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἐσίας. Σημαίνει γὰρ ἐν ὑπόθεσει παθητικῶς, εἰς ὅσον *ᾤειπε* τῆς φωνῆς τῆς λέγεται, ὅτι ἀρμόζει τῆς ἀνθρωπόποτος· ὡσανὺ, λέγομεν, ἀνθρώπος ὅτι ζῶν· *ᾤειπε* τῆς φωνῆς ἀνθρώπος λέγεται ἡ φωνὴ ζῶον· καθὼς ἡ ἐσία τῶ ζῶον λέγεται *ᾤειπε* τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· παραδείγματος χάριν, Μία εἰκόνα παρασαίνωντας τὸν θαυματουργὸν Στυεῖδωνα, κάνει νὰ σοχαδοῦμεν τῶτον τὸν μέγα Ἄγιον, καὶ τῶτο θέλει νὰ εἴπῃ ὑπόθεσις ἐνεργητικῇ· ἡ αὐτὴ εἰκόνα πάλιν δέχεται τὸ σέβας ἐκεῖνο ὅπερ δίδομεν τῶ Ἄγίῳ, καὶ τοῦτο σημαίνει ὑπόθεσιν παθητικῶν.

Διαιρεῖται πρῶτον ἡ ὑπόθεσις εἰς ὑλικῶν, καὶ εἰδικῶν. Ὑλικὴ ὑπόθεσις εἶναι λῆψις τῆς φωνῆς ἀπὸ αὐτῆς, ὡσανὺ ἡ φωνὴ ἀνθρώπος· εἰς τῶν πρότασιν τῶτον, ἀνθρώπος ὅτι φωνὴ *ᾤειπε* σύλλαβος, Ὑπόθεσις εἰδικῇ, καὶ κατὰ μορφῶν, τῶν ὁποῖων θεωρεῖμεν, εἶναι λῆψις τῆς φωνῆς ἀπὸ τῶ παρ' αὐτῆς σημανομένου πράγματος· ὡσανὺ ἡ φωνὴ ἀνθρώπος λαμβάνεται ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἐσίας. Σημείωσαι ἔν, ὅτι

ὁ συλλογισμὸς, ὅπῃ γίνεται μὲ τὴν ἀλλοίωσιν τῆς ὑποθέσεως, δεῦν συμπεραίνει ὀρθῶς· ὡσάν ἄνθρωπος ὄσι φωνὴ ξισύλλαβος, Πέξος ἐστὶν ἄνθρωπος, ἀρα Πέξος ὄσι φωνὴ ξισύλλαβος. Ὁ ὅρος ἄνθρωπος εἰς τὴν μείζονα σημαίνει ἐν ὑποθέσει ὑλικῇ, καὶ εἰς τὴν ἐλάττωνα, ἐν ὑποθέσει εἰδικῇ, ὅθεν δεῦν συμπεραίνει τὸ ὅπι χεῖρημα.

Διαιρεῖται, β'. Ἡ εἰδικὴ ὑπόθεσις εἰς ἀπλῆν καὶ προσωπικὴν. Ἀπλῆ ὑπόθεσις εἶναι ὅταν ὁ ὅρος εἰς τὴν πρότασιν σημαίνει καὶ τὴν σημασίαν, ὅπῃ ἔχει διὰ μέσον τῆς ποιρῆς ἐπιρ-
 γείας· ὡσάν, ἄνθρωπος ἐστὶν εἶδος, ζῶν ὄσι γείος. Ἡ φωνὴ ζῶν καὶ ἄνθρωπος, λαμβάνον-
 ται καθὸ ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἁγοίᾳ. Προσωπι-
 κὴ ὑπόθεσις εἶναι, ὅταν ὁ ὅρος εἰς τὴν πρό-
 τασιν σημαίνει καὶ τὴν σημασίαν ὅπῃ ἔχει ἔ-
 ξω τῆς διανοίας, ὡσάν· ἄνθρωπος ἐστὶν ἁγοία.
 Ἡ φωνὴ ἄνθρωπος λαμβάνεται καθὸ πραγ-
 ματικῶς ἔξω τῆς νοός καὶ σημαίνει τὴν ἀνθρωπί-
 νην ἁγοίαν. διὸ ἀν τινὰς ἐλεγχῆ ἄνθρωπος ἐ-
 στὶν εἶδος, Ἰωάννης ἐστὶν ἄνθρωπος, ἀρα Ἰωάν-
 νης ἐστὶν εἶδος; τὸ ὅπι χεῖρημα δεῦν συμπεραίνει
 ὀρθῶ· διατὶ εἰς τὴν μείζονα ὁ ὅρος ἄνθρωπος
 λαμβάνεται ἐν ὑποθέσει ἀπλῇ, καὶ εἰς τὴν ἐλάτ-
 τωνα ἐν ὑποθέσει προσωπικῇ.

Διαιρεῖται. γ'. Ἡ ὑπόθεσις εἰς διαζῶντι-
 κὴν,

κίω, διακριτικίω, κὶ συλλεκτικίω. Διαζευκτικὴ εἶναι, ὅταν ὁ κοινὸς ὅρος λαμβάνεται ἀντὶ τινῶν μόνον, καὶ ὄχι ἀπὸ πάντων τῶν σημανομένων· ὡσάν, τίς ἄνθρωπος ὅστις λυκός. Ἡ φωνὴ ἄνθρωπος εἰς τίω πρότασιν τῆς τίω, δὲν σημαίνει ὅλας τὰς ἀνθρώπους, ἀλλὰ τικὰ. Διακριτικὴ εἶναι, ὅταν ὁ κοινὸς ὅρος λαμβάνεται ἀντὶ πάντων τῶν σημανομένων, κὶ λέγεται ἀπὸ ἐκάστη αὐτῶν διηρημένως· ὡσάν, ζῶον εἰς τὸ αἰσθητικόν. Ἡ φωνὴ ζῶον σημαίνει ὅλα ἀπλῶς τὰ ζῶα, ὅθεν ἀληθῶς συμπεριέρομεν, Ἄρα τῆτο, κὶ ἐκεῖνο τὸ ζῶον εἰς τὸ αἰσθητικόν, κὶ σημείωσαι, ὅτι ἡ διακριτικὴ ὑπόθεσις διαρεῖται εἰς πεπληρωμένω, καὶ μὴ πεπληρωμένω. Πεπληρωμένη εἶναι ὅταν ὁ ὅρος σημαίνει ὅλα τὰ εἶδη, κὶ ἄτομα, ὡσάν ζῶον εἰς τὸ αἰσθητικόν. ὅπως ὁ ὅρος ζῶον σημαίνει τὰ εἶδη ὅλα, κὶ τὰ ἄτομα τῶν ζῴων. μὴ πεπληρωμένη εἶναι, ὅταν ὁ ὅρος σημαίνει τὰ εἶδη μόνον, ὄχι τὰ ἄτομα, ὡσάν, πᾶν ζῶον ἢν ἐν τῇ Κιβωτῷ τῆ Νῶε. ὅπως πᾶν ζῶον δὲν σημαίνει καθεὶ ἄτομον, ἀλλὰ καθεὶ ἕκαστον εἶδος μόνον. ὅθεν, δὲν συμπεριέρομεν ὅρθα ὁ λέγων· Πᾶν ζῶον ἢν ἐν τῇ Κιβωτῷ τῆ Νῶε. Ὁ Πάππος ὅστις ζῶον, ἀρα ἢν ἐν τῇ Κιβωτῷ τῆ Νῶε. ἐπειδὴ ὅρος ζῶον, εἰς τίω μείζονα σημαίνει μόνον τὰ εἶδη, ὄχι τὰ ἄτομα τῶν ζῴων.

ζώων. Συλλεκτικὴ ὑπόθεσις εἶναι, ὅταν ὁ ὅρος λαμβάνεται ἀντὶ ὄλων ὁμῶ τῶ σημανομένων, ὡσάν, οἱ Ἀπόστολοι εἰσὶ δάδαικα. Ὁ ὅρος Ἀπόστολοι σημαίνει ὄλους ἠνωμένους τοὺς Ἀποστόλους· ὅθεν δευ' λέγομεν Πέτρος δευ' δάδαικα, ἢ Ἰωάννης.

Διαιριῖται πάλιν ἡ διαζευκτικὴ ὑπόθεσις, εἰς διαζευκτικὴν ὠρισμένην, καὶ συμπιφυρμένην, ἢ ἡγουσιν συγκεχυμένην. ὠρισμένη εἶναι, ὅταν ὁ ὅρος λαμβάνεται διωρισμένως διὰ εἷνα πράγμα, ὡσάν, ἕνας Ἀπόστολος ἐπαράδωκε τὸν Χριστόν. Ὁ ὅρος Ἀπόστολος διωρισμένως σημαίνει τὸν Ἰῆδαν μόνον. Συμπιφυρμένη εἶναι, ὅταν ὁ ὅρος ἀδιαφόρως λαμβάνεται διὰ καθ' ἕνα τῶ σημανομένων, ὡσάν· τὶς ὀφθαλμὸς εἶναι ἀναγκαῖος πρὸς τὸ ὄραν. ὁ ὅρος ὀφθαλμὸς δὲν σημαίνει μᾶλλον τὸν δεξιόν, ἢ τὸν ἀριστερόν, ἀλλ' ἀδιαφόρως λαμβάνεται, καὶ διὰ τὸν ἕνα, καὶ διὰ τὸν ἄλλον. ὅθεν δευ' σημαίνει ὀφθαῖ ὅποιος ἔλεγε· τὶς ὀφθαλμὸς εἰς ἀναγκαῖος πρὸς τὸ ὄραν, ἀρα ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς εἰς ἀναγκαῖος πρὸς τὸ ὄραν· ἐπειδὴ πόσον ὁ δεξιὸς, ὡσάν καὶ ὁ ἀριστερός εἶναι ἀναγκαῖος διὰ τὴν ὄρασιν, καὶ ταῦτα φερε' πῶς ὑποθέσως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περί τῶν ἄλλων τῶ ὄρου ἰδιότητων.

Τοῦ ὄρου ἢ ἄλλαις ἰδιότητες εἶναι ἢ εἰσὶς, ἔκτασις, συσολή, μείωσις, ἀλλοξίωσις, καὶ προσηγορία. Στάσις εἶναι, ὅταν ὁ ὄρος λαμβάνεται καὶ τὸν χρόνον ὅπου σημαίνει ὁ συνδισμος τῆς προτάσεως ὡσαύτ, ἀδ ἐίπης. Πέφος δὲτὶ Φιλόσοφος· ἢ φωνὴ Πέφος σημαίνει, πῶς καὶ τὸ παρὸν ὑπάρχει, καὶ ἔχει τὴν φιλοσοφίαν. Ἐκτασις εἶναι, ὅταν ὁ ὄρος λαμβάνεται ἢ ἄλλον χρόνον ἀπὸ ἐκεῖνον ὅπου σημαίνει ὁ συνδισμος, ὡσαύτ, τυφλοὶ βλέψουσι, χωλοὶ σφραπαῦσιν, ὅπου νοεῖται καὶ τὸν ἀπιδρασμόν χρόνον· τυφλοὶ, καὶ χωλοὶ, ἢ γινώσκοντες ἐκεῖνοι ὅπου ἦσαν τυφλοὶ, καὶ χωλοὶ, πῶρα βλέψουσι, καὶ σφραπαῦσι. Συσολή εἶναι, ὅταν ὁ κοινὸς ὄρος συσέλλεται εἰς σημασίαν ἑνῶπῶρα ἢ μέσον τῆς προτάσεως, ὡσαύτ· ὁ φωνὴς ἄνθρωπος θέλει κληρονομίαν τὴν γλῶσσαν· ὁ ὄρος ἄνθρωπος συσέλλεται ἢ τῆς φωνῆς φωνῆς, καὶ δὲ σημαίνει καθεὶ ἄνθρωπος. Μείωσις, ἢ ἰλάττωσις εἶναι, ὅταν ὁ ὄρος ὅπου σημαίνει ὡς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ ἀπλῶς, διορίζεται καὶ σημαίνει τὸ αὐτὸ φωνῆμα κατὰ τι· ὡσαύτ, Λιθία δὲτὶ λά-

κός καὶ πῶς ἐδόντας· ὁ ὄρος λέκός ὅπῃ καὶ
αὐτὸν σημαίνει ὅλον τὸ ὑποκείμενον, διορίζε-
ται πρὸς πῶς ἐδόντας μόνον. Ἀλλοφῶσις, ὅ-
πῃ καὶ διάστασις λέγεται, εἶναι λήψεται ὅρου
ἐκ πῶς ἰδίας σημασίας εἰς ἄλλου μεταφορι-
κῶ· ὡσαν, ὅταν ἢ γραφῆ ὀνομάζει τὸν Χερ-
σον, Ἡλίου πῶς δικαιοσύνης, ἀμνὸν ἀμω-
μον· τὴν θιοτόκον, ῥέδον, δάμαλιν, καὶ ὅμοια.
Προσηγορία εἶναι, μὲ τὴν ὁποῖαν εἶας ὄρος,
ὀνομάζει τὸν ἄλλον· ὡσαν, Ἀλίξασδος ἐστὶ
μῆγας στρατάρχης· ὁ ὄρος μῆγας προσηγορῶν,
καὶ ὀνομάζει τὸν ὄρον στρατάρχης· ὅμοιος ὁ Σο-
λομῶν τῷ πάνσογος Βασιλῆς· ὁ ὄρος πάνσο-
φος, ὀνομάζει τὸν ὄρον Βασιλῆς.

Διαιρεῖται ἡ προσηγορία εἰς ὑλικῶν, καὶ καὶ
μορφῶν, ἵπαιδῶν καὶ ὁ συγκριτικῶς ὄρος ση-
μαίνει μορφῶν καὶ ὑλικῶν. Μορφή εἶναι ἐκείνη,
ἐπὶ τῶν ὁποῖαν ὀνομάζεται τὸ ὑποκείμενον.
Ἦναι εἶναι αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον· ὡσαν, ὁ ὄ-
ρος λέκός ἔχει μορφῶν, καὶ εἶναι ἡ λέκός-
πῶς· καὶ ὑλικῶν, καὶ εἶναι τὸ ἀγαθὸν ἵπαιδον
ὅπῃ ἔχει τῶν λέκῶν, ἀπὸ τῶν ὁποῖαν ὀ-
νομάζεται. Προσηγορία ἔν ὑλικῶν εἶναι ὅταν
τὸ κατηγορούμενον πέπτει ἵπαιδον εἰς τῶν ὑ-
λικῶν τοῦ ὑποκειμένου, ὡσαν ὁ ἵπαιδός φάλλει
τὸ κατηγορούμενον φάλλει πέπτει ὅτι τὸ ἵ-
παιδόν, ὡς ἀγαθὸν ὅπῃ ἔχει τῶν ἵπαιδῶν τῶν
τῶν,

νίω, μα δε πίπτει ἐπάνω εἰς αὐτὴν τὴν τέχνην, καὶ δε' τοῦτο εἶναι ὑλικὴ κατηγορία. κατὰ μορφὴν κατηγορία εἶναι, ὅταν τὸ κατηγορούμενον πίπτει ἐπάνω εἰς τὴν μορφὴν τοῦ υποκειμένου· ὡσάν, μουσικὸς φάλλει· ὅπου τὸ κατηγορούμενον, πίπτει ἐπάνω εἰς τὴν μουσικὴν. ἐπειδὴ ὁ μουσικὸς, καθὸ μουσικὸς, ἤγουν καθὼς ἔχει τὴν μουσικὴν τέχνην, φάλλει, καὶ ταῦτα δε' τῆς τοῦ ὄρου ιδιοπάτων.

Κ Ε Φ Α Λ Ι Ο Ν 5'.

Περὶ τῆς περὶ φωνῶν τῆ Πορφυρείου.

Εἰς τὴν διαίρεσιν τῆς ὄρου εἵπαμεν, ὅτι ἄλλος εἶναι κοινός, καὶ καθόλου, καὶ ἄλλος εἰδικός. Τὸν εἰδικὸν δε' θεωροῦμεν, ὡσάν ὅπερ δε' τῆς αἰτιῶν πραγμάτων δε' δίδεται ἐπισημνίη, ὅθεν θεωροῦμεν τὸν κοινὸν ὄρον. Ἀκολουθεῖ ἔτι να εἰρηγήσωμεν δύο πράγματα· πρῶτον τὸν ἔσῳπον, μετ' τὸν ὁποῖον εἶναι κοινός ὁ ὄρος, ἤγουν τὸ καθόλου. Διότι τὴν διαίρεσιν τῆς κοινῶν πραγμάτων εἰς δέκα γένη. λοιπὸν λέγομεν πρῶτον δε' τῆς καθόλου, καὶ τῆς περὶ φωνῶν τῆ Πορφυρείου, ὑστερὰ δε' περὶ τῆς κατηγοριῶν. Καθόλου, καὶ κοινὸν ση-

μαίνει πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει πολλὰ, πρὸς τὰ ὅποια ἀναφίρεται. ἐπειδὴ δὲ εἰς ἄλλους ἄλλοις εἶναι πρᾶγμα ἀναφίρεται εἰς πολλὰ, ἀκολουθεῖ νὰ εἶναι ἅμα τὰ καθόλου. α'. Καθόλου, καὶ κοινόν εἶναι κατ' αἰτίαν, ἐκεῖνο δηλαδή, ὅπῃ δυνάται νὰ κάμῃ πολλὰ πρᾶγματα, ὡσαύτ' ὁ Θεὸς τὰ σοιχεῖα. β'. Καθόλου εἶναι καὶ παράστασις, ἐκεῖνο δηλαδή ὅπῃ εἰκονίζει, καὶ παρασταίνει διάφορα πρᾶγματα ὡσαύτ' ἡ ἰδέα εἰς τὴν διαόισιν τῶ κτίσῃ, ἡ ὁποία παραστάνει πολλὰς οἰκίας, καὶ ναὺς ὅπῃ ἔχουσιν ὁμοίωσιν. γ'. Καθόλου εἶναι τὸ λεγόμενον κατὰ τὸ εἶναι, καὶ ὑπάρχειν, καὶ οὐρίζεται, εἰς δυνάμειον εἰς πολλοῖς ὑπάρχειν, καὶ λέγεσθαι πρὸς αὐτῷ διηρημένως. ὡσαύτ', ἡ ἀνθρωπίνη φύσις, ἡ ὁποία διείσκειται εἰς πολλὰ ἄτομα, καὶ λέγεται πρὸς αὐτῷ διηρημένως. ἐπειδὴ λέγομεν, Πέπλος εἶσιν ἀνθρώπος, Γωάννης εἶσιν ἀνθρώπος. ἐδὴ εἰς τὴν λογικὴν θεωρίαν τὸ καθόλου κατὰ τὸ εἶναι, τὸ ὁποῖον λέγεται καθόλου μεταφυσικόν, καὶ λογικόν, καὶ σημαίνει φύσιν καὶ ἡσῖαν, ἢ νὰ εἰπῶ σαφέστερα, εἰσοίας φύσιως ἀπλῶς, νοητικῶς παρὰ τῆς διαόισις ἔξω τῶ ἀτόμων αὐτῆς, ἡ ὁποία διείσκειται εἰς ὅλα τὰ ἄτομα, καὶ λέγεται πρὸς καθ' ὅνα διηρημένως, καὶ διασημητικῶς. Οὕτω

τὸ καθόλου, δεῖ εἶναι τὸ πραγματικὸν ὑπάρχον ἔξω τῆς διανοίας, ἀλλ' εἴσοια ὑπάρχουσα εἰς τὴν διανοίαν· λόγῳ χάριν, Ἡ αὐθροπία φύσις κοινῶς θεωρούμενη ἔξω τῆς ἀτόμων, δεῖ εἶναι πράγμα ὑπάρχον, ἐπειδὴ ἔσθ' ὑπάρχει εἰς τὴν φύσιν τῆς ὄντων μία κοινὴ αὐθροπότης χωρισμένη ἀπὸ κάθε ὑποκείμενον αὐθρώπων, ἀλλ' εἶναι λόγος ἑσίας, καὶ εἴσοια, ὅπως ἔχει μόνον τὴν ὑπαρξίν εἰς τὸν τῶν.

Τῆτο λοιπὸν τὸ μεταφυσικὸν καθόλου, ὅπως σημαίνει πράγμα κοινὸν εἰς πολλὰ, διαιρεῖται εἰς πέντε ῥόπας, εἰς γένος, εἰς εἶδος, διαφορὰν, ἴδιον, καὶ συμβεβηκός· καὶ πέταις ἢ πέντε ὀνομασίαις τῶ καθόλου, λέγονται πέντε φωναῖς τῶ Πορφυρίας, ὅτι ταῖς ἐξήγησεν ὁ πορφυρίας, μέγας φιλόσοφος, συμμαθητὴς τοῦ Ορειγένους, καὶ διδάσκαλος τοῦ Ἰαμβλίχου.

Ἡ διαίρεσις τῆς τῶ καθόλου δείχνεται φανερά, ὅπως· Κάθε πράγμα, ὅπως κατηγορεῖται, καὶ λέγεται ἢ ἔπερον πράγμα, ἢ εἶναι γένος, ἢ εἶδος, ἢ διαφορὰ, ἢ ἴδιον, ἢ συμβεβηκός. λοιπὸν πέντε εἶναι τὰ καθόλου, τὰ ὅποια, Κατηγορήματα, λέγονται παρὰ τῶ λατίνων φιλοσόφων, λόγῳ χάριν, Ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον, τὸ ζῶον λέγεται περὶ τῶ αὐθρώπων ὡς

ὡς γένος αὐτῷ . Πέψος ἐστὶν ἄνθρωπος . Ὁ ὄρος ἄνθρωπος λέγεται ὡς τῷ Πέψω ὡς εἶδος ἄνθρωπος ἐστὶ λογικός . τὸ λογικὸν λέγεται ὡς τῷ ἀνθρώπῳ ὡς ἁφροά . Ἄνθρωπος ἐστὶ γέλαστικός . Τὸ γέλαστικὸν λέγεται ὡς τῷ ἀνθρώπῳ ὡς ἴδιον . Πέψος ἐστὶ λευκός . τὸ λευκὸν λέγεται ὡς τῷ Πέψω ὡς συμβεβηκός . λοιπὸν κάθε κοινὸς ὄρος, ὅπῃ κατηγορεῖται ἄλλο ἢ εἶναι γένος, ἢ εἶδος, ἢ ἁφροά, ἢ ἴδιον, ἢ συμβεβηκός . Ἐπειδὴ ἔν καθε φράγμα, ὅπῃ εἶναι καθόλου, ὀνομάζεται μὴ μίαν ἀπὸ ταῖς πέντε τέταις φωναῖς, ἄλλ' ἅπαντες οἱ πέντε ἔσονται τῷ κοινῷ ὄρει λέγονται, πέντε φωναί .

Γένος σημαίνει φράσιν γενεάν, ὡς ἂν ἔκατο λέγωμεν, ὁ Πέψος εἶναι ἀπὸ γένος βασιλικόν . β' . Σημαίνει τὴν Παφίδα τινος, ὡς ἂν, Ὁ πλάτων ἦτον Ἀθῆναιος, εἰς τὸ γένος . γ' . Σημαίνει κοινῶν κοινῶν εἰς πολλὰς, καὶ εἰς τὴν τὸν ἔσονται θεωρῶντες τὸ γένος, ὀρίζομεν αὐτὸ, κοινῶν κοινῶν, ὅπῃ ἀρμόζει πολλῶν τῶ εἶδει ἁφροάντων, ὡς μέρος κοινὸν τῆς κοινῆς ὡς ἂν, ζῶον, τὸ ὅποιον ἀρμόζει, καὶ κατηγορεῖται ὡς τῶ πολλῶν, ἢ γενεῶν περὶ τῶ ἀνθρώπων, λέοντος, ἵππου, καὶ βοῦς, οἱ ὅποιοι ἁφροάντων καὶ τὸ εἶδος . Ἐπειδὴ, ἄλλο εἶδος ὁ ἄνθρωπος, ἄλλο ὁ ἵππος, ὁ βῦς,

βῆς, ἢ ὁ λέων· ὡς μέρος κοινὸν τῆς ἐσίας, ἐπειδὴ τὸ ζῶον εἶναι κοινὴ ἐσιώδης ιδιότης, μετὰ τῶν ὁποίων, τὰ διάφορα εἶδη, ἔχουσιν ομοίωσιν εἰς τὸ γένος. Διακριτὰ τὸ γένος εἰς γενικώτερον, ἢ ὑπάλληλον. Γένος γενικώτερον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον περιέχει ὑποκάτω διάφορα εἶδη, καὶ αὐτὸ δὲν περιέχεται, ἢ γὰρ δὲν ὑπόκειται εἰς ἄλλο γένος. Λόγῳ χάριν, ἐστὶν ὅπου περιλαμβάνει σῶμα, καὶ πνεῦμα, μετὰ αὐτῆ δὲν ὑποτάσσεται. Γένος ὑπάλληλον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κατὰ διάφορον χεῖρον εἶναι γένος, ἢ εἶδος ὡσάν ζῶον· τὸ ὁποῖον ἀναφερόμενον πρὸς τῶν ἐσίων, εἶναι εἶδος, ἀναφερόμενον πρὸς τὸν ἄνθρωπον, εἶναι γένος. Σημειώσαι, ὅτι τὸ γένος λέγεται ἀνώτερον, ἢ διάφορον, διὰτὶ ἔχει ὑπὸ αὐτὸ διάφορα εἶδη· τὸ εἶδος λέγεται μέρος τοῦ γένους ὑποτακτικόν, διὰτὶ τὸ γένος κατηγορεῖται περὶ τοῦ εἶδους, ὡσάν, ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, τὸ ζῶον κατηγορεῖται περὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Εἶδος εἶναι ἐστὶν κοινὴ, ἢ ὁποῖα λέγεται περὶ πολλῶν, καὶ περιλαμβάνει μόνον διαφερόντων, ὡς ἄλλοτερος ἐστὶν ὡσάν, ἄνθρωπος λέγεται περὶ τοῦ Πέτρου, Ἰωάννου, καὶ τῶν λοιπῶν· οἱ ὅποιοι τῶν ἀριθμῶν μόνον διαφέρουσιν ὡς ὁ ἄλλοτερος ἐστὶν. διὰτὶ ὅλη τοῦ Πέτρου καὶ Ἰωάν-

Ἰωάννης, καὶ τῶν λοιπῶν ἡ φύσις, εἶναι ἡ ἀν-
 θρωπότης, ἡ ὁποία φέρει καὶ τὸ γένος, καὶ
 τὴν διαφορὰν. Σημειῶσαι δὲ, ὅτι τὰ πράγ-
 ματα εἰς τρεῖς τρόπους διαφέρουσι, καὶ διακρί-
 νονται, τῷ γένει, τῷ εἶδει, καὶ τῷ ἀριθμῷ.
 Διαφέρουσι καὶ τὸ γένος, ὅσα εἶναι διαφορὰς
 γένου πραγμάτων, ὡσανύ τέχνη, καὶ ἀρετὴ, ἢ
 ὅσα ὑποτάσσονται εἰς διάφορα γένη, ὡσανύ δι-
 καιοσύνη, καὶ μεταφυσική· ἐπειδὴ ἡ δικαιοσύ-
 νη ἔχει γένος τὴν ἀρετὴν, καὶ ἡ μεταφυσικὴ
 τὴν ἐπιστήμην. τῷ εἶδει διαφέρουσι τὰ άτομα
 διαφόρων εἰδῶν· ὡσανύ ὁ Πέξος, καὶ ὁ βυκέ-
 φαλος· ὁ Πέξος εἶναι ἄτομον τῷ ἀνθρώπινῳ
 εἶδει, καὶ ὁ βυκέφαλος τῷ ἵππῳ· ἡ διαφέρει-
 σι τῷ εἶδει ἀκόμη ἐκείνα τὰ εἶδη, ὅπῃ ἔ-
 χουσι τὸ αὐτὸ γένος, ὡσανύ ἀνθρώπος, καὶ
 ἵππος· κατ' ἀριθμὸν διαφέρουσι ὅσα εἶναι ὑ-
 ποκείμενα εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος· ὡσανύ Πέξος,
 Ἰωάννης, οἱ ὅποιοι ποιῶσιν ἀριθμὸν, καὶ
 εἶναι τῷ αὐτῷ ἀνθρώπινῳ εἶδει· λοιπὸν τὸ
 εἶδος λέγεται φερεῖ πολλῶν ὅπῃ διαφέρουσι
 μόνον καὶ τὸν ἀριθμὸν· Διαίρεται τὸ εἶδος
 εἰς ὑπάλληλον, καὶ εἰδικώτατον· ὑπάλληλον
 εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον καὶ διάφορον τρόπον
 εἶναι γένος, καὶ εἶδος· ὡσανύ τὸ ζῶον, ὅπῃ
 εἶναι γένος τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ εἶδος τῆς φύσεως.
 Εἰδικώτατον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον κατ' ἐδί-

να ἕξοπον εἶναι γένος, ἀλλ' ἀμέσως ἔχει ὑπ' αὐτὸ πᾶ ἄτομα· ὡσάν ἄνθρωπος. Σημειώσαι, ὅτι τὸ γένος, καὶ τὸ εἶδος λέγεται ὅλον ἐν δυνάμει, διὰτὶ ἐκεῖνο ἔχει ὑπ' αὐτὸ πᾶ ἄτομα· λέγεται γὰρ τὸ γένος πρὸ τῶν εἰδῶν, καὶ τὸ εἶδος πρὸ τῶν ἀτόμων. Τὸ εἶδος ἔχει ἐπιρραγεῖν τὸ γένος, καὶ πᾶ ἄτομα ἔχουσιν ὡσαύτως τὸ εἶδος· ὡσάν, ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὸ ζῶον, καὶ ὁ Πέτρος τὴν ἀνθρωπότητα. Ἄτομον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον πρὸ εἰσὶν ὑποκείμενον εἰς τὸ εἶδος, καὶ δὲν διαιρεῖται εἰς ἄλλο ὅμοιον· ὡσάν, Πέτρος, Γωάννης εἶναι ἄτομα πρὸ ἀνθρώπου, διὰτὶ ὅτε ὁ Πέτρος διαιρεῖται εἰς ἄλλον ὅμοιον Πέτρον, ὅτε ὁ Γωάννης εἰς ἄλλον ὅμοιον Γωάννην.

Διαφορὰ κοινὸς, εἶναι τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο, διὰ πᾶ ὅποιον τὸ ἓνα διαφέρει ἀπὸ τοῦ ἄλλο, ὅθεν ἄλλη λέγεται καὶ συμβεβηκὸς, ὅταν πᾶ πρᾶγματα διαφέρουσιν διάτινος συμβεβηκότητος· ὡσάν ὁ ἀμαθὴς, διαφέρει ἀπὸ τὸν σοφόν· ἄλλη εἰδική, ὅταν πᾶ πρᾶγματα διαφέρουσιν, διὰ καμμίας ιδιότητος· ὡσάν, ὁ Κύκνος διαφέρει μὲν τὴν λευκότητα ἀπὸ τὸν κόρακα. Ἄλλη ἐσιώδης, μὲν πᾶ ὅποιον ἐσιώδως διαφέρουσιν πᾶ πρᾶγματα· πᾶν ἐσιώδη διαφορὰν θεωροῦμεν, καὶ οὐκ εἶναι, διὰ κατηγορούμενον ἐσιώδης, πρῶτον, καὶ ἀρκτικόν, μὲν τὸ ὅποιον τὸ

ἓνα εἶδος διαφέρει ἀπὸ τὸ ἄλλο ὡσαύτ, τὸ λογικὸν εἶναι ἢ διαφορὰ πῶ ἀνθρώπου, ἀπὸ πᾶ ἄλλα ζῶα, διατὶ εἶναι τὸ κατηγορούμενον, καὶ ὑσιώδης ἐκείνο ἰδίωμα, μὲ τὸ ὁποῖον συλλάσσεται τὸ ἀνθρώπινον εἶδος. Ἡ διαφορὰ λέγεται πῶ γένους διακριτικὴ, καὶ πῶ εἶδος συστατικὴ· διατὶ διακεῖ τὸ γένος εἰς πᾶ εἶδη, καὶ εἶναι μέρος πῶ εἶδος συστατικῆς εἰσάν, τὸ λογικόν, διακεῖ τὸ ζῶον τὸ λογικόν, ἀπὸ τὸ ἄλογον, καὶ ἐκδραμοῖ τὸν ἀνθρώπον, ὡς μέρος πῶς ὑσίας πρῶτον, καὶ ἀρκτικόν, πρὸς διαφορὰν πῶ ἰδίῳ, τὸ ὁποῖον εἶναι ὑσιώδης κατηγορούμενον, μὰ ὄχι ἀρκτικόν. Ὁθρα πῶ λογικόν, λέγεται ὑσιώδης πρῶτη, καὶ ἀρκτικὴ διαφορὰ πῶ ἀνθρώπου, διατὶ ἐξείχεται εἰς τὸν ὁρισμὸν πῶ ἀνθρώπου, ὅπῃ λέγεται ζῶον λογικόν, καὶ διατὶ εἶναι μέρος συστατικόν πῶς ὑσίας πῶ ἀνθρώπου. Ἡ ὀπισθὴν πάλιν λέγεται ἐπομένῃ ὑσιώδης διαφορὰ, καὶ ἴδιον πῶ ἀνθρώπου. ἐπειδὴ τὸ λογικόν εἶναι αἷτιον εἰς τὸν ἀνθρώπον, να εἶναι ὀπισθὴν δεικτικὸς, καὶ διὰ πῶτο λέγεται πρῶτη ὑσιώδης διαφορὰ πῶ ἀνθρώπου.

Ἰδιον εἶναι ἢ ἐιδότης ἐκείνη, ὅπῃ ἔχουσι τὰ παράγματα· πῶτο εἰς τέταρτος ἔδοτης διακεῖται. α. Ἰδιον εἶναι ἐκείνο, ὅπῃ ἀρμόζει ἓνος εἶδους μόνον, καὶ ὄχι ὄλων τῶν αἰτόμων.

μαν· ὡσάν, τὸ εἶναι ἰατρὸν· ἐπειδὴ μόνον τὸ
 ἀνθρώπινον γένος, εἶναι δεκτικὸν τῆς ἰατρι-
 κῆς τέχνης, μὰ δεῦν εἶναι ἰατρὸς καθεὶ ἀν-
 θρωπος. β'. Ἰδιον εἶναι ἐκεῖνο, ὅπῃ ἀρμόζει
 ἕλων τῆ ἀτόμων εὐδης· αἰδης, μὰ ἀρμόζει κἠ
 ἄπερου εἰδης· ὡσάν, τὸ εἶναι δίκτυον, ἀρμόζει
 ἕλων τῆ ἀνθρώπων, μὰ ἀκόμι κἠ τῆ κτη-
 νῶν. γ'. Ἰδιον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγε-
 ται δεῦ ὅλα τὰ ἄτομα εὐδης μόνῃ εἰδης, μὰ
 ἔχι πάντοτε, ὡσάν, τὸ συλλογίζεσθαι· ἐπει-
 δὴ ἀνάμισα εἰς ὅλα τὰ ζῶα, μόνος ὁ ἀνθρω-
 πος συλλογίζεται, μὰ ἔχι πάντοτε. δ'. Ἰδιον
 εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀρμόζει τῆ ἀτόμων ἔ-
 νος εἰδης μόνον πάντοτε, ὡσάν τὸ γιλασικόν.
 Κατὰ τῶν τὸν τρόπον θεωρημῶν τὸ ἴδιον, κἠ
 ορίζεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον λέγεται δεῦ πολ-
 λῶν τῶ ἀειδμῶ διαφερόντων, ὡς ἀναγκαῖον
 συμβεβηκός, κἠ ἀντίστροφον· ὡσάν, γιλασικὸν
 λέγεται δεῦ τῷ Πέφῳ, Ἰωάννῃ, κἠ τῆ λοι-
 πῶν, οἱ ὁποῖοι διαφέρουσι κἠ τὸν ἀειδμὸν,
 ὡς συμβεβηκός ἀναγκαῖον· ἐπειδὴ οἱ δεῦπα-
 πτικοὶ τὸ ἴδιον ὀνομάζουσι, ὡσὶ ὡδης συμβε-
 βηκός, ὡς ἐκ τῆς ἡσίας δεῦεχόμενον, κἠ ἀν-
 τίστροφον· ἐπειδὴ λέγομεν, Πέφος εἶναι ἀν-
 θρωπος, λοιπὸν εἶναι γιλασικός· κἠ ἀντίστρό-
 φος· Πέφος δεῦ γιλασικός, λοιπὸν εἶναι
 ἀνθρωπος.

Συμβιβηκός είναι εκείνο, τὸ ὁποῖον ἠμπο-
 ρεῖ τὰ ἀρεθῆ, καὶ τὰ μὲν ἀρεθῆ εἰς τὸ ὑπο-
 κείμενον, δίχως φθορὰν τῆς τῷ υποκειμένῳ
 ἰσίας, ὡσάν λυκόπτε, σοφία, ἀμαθία,
 καὶ ὅμοια. Ἐπειδὴ ἄνθρωπος, ποτὲ μὲν εἶναι
 λυκός, ποτὲ δὲ μέλας, δίχως φθορὰν τῆς
 ἀνθρωπότητος· καὶ πάλιν ποτὲ εἶναι σοφός,
 ποτὲ δὲ ἀμαθής, δίχως φθορὰν τῆς ἰσίας.
 Συμείψαι δὲ, ὅτι τὸ ὑποκείμενον, ἄλλο λέ-
 γεται λογικόν, ἄλλο φυσικόν. λογικόν εἶναι
 εκείνο, ~~ὅ~~ τῷ ὁποίῳ λέγεται τὸ κατηγορέ-
 μνον, ὡσαν Πέψος ὄν ἄνθρωπος. Ἡ φωνὴ
 Πέψος εἶναι λογικόν ὑποκείμενον, διατι-
 πει τῷ Πίψῳ κατηγορεῖται ἡ φωνὴ ἄνθρω-
 πος. φυσικόν ὑποκείμενον εἶναι εκείνο, εἰς
 τὸ ὁποῖον ἔχουσι τὴν ὑπαρξίν τὰ συμβιβηκό-
 τα· ὡσαν, ὁ ἄνθρωπος εἶναι τὸ ὑποκείμενον
 τῆς λυκόπτε, τῆς σοφίας, τῆς ἀμορφίας,
 καὶ ὅμοια. Ἐπειδὴ ἡ λυκόπτε, σοφία, καὶ
 ἀμορφία, ὑπάρχουσιν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ· μὲν
 ἠμπορῶντας καὶ τρόπον φυσικόν τὰ σαθὴν ἔ-
 ξω τινός ὑποκειμένου τὰ συμβιβηκότα. Ἡ
 μορφὴ, καὶ τὸ χῆμα εἶναι τὰ συμβιβηκότα τῷ
 ἄρτῳ εἰς τὸ ἄχραντον μυσθῆλον τῆς ἀχαρι-
 σίας, καὶ τὰ εἶδη, καὶ συμβιβηκότα τῷ Ἄρ-
 τῳ, καὶ οἶνε ἀληθῶς, εἶναι ἔξω τῆς ἰ-
 σίας τοῦ ἄρτου, καὶ οἴνου μετὰ τὸν ἀγιασ-
 μόν

μόν, διατι η υσία τῷ ἄρτι, καὶ οἶνε, ζυγιε σῶμα, καὶ αἷμα τῷ Χρυσῷ, ὁμως τῷ-πο συμβαίνει καὶ ἕξοπον ὑπερφυσικόντε, καὶ ἀσιωπήθισον.

Διαιρεῖται τὸ συμβεβηκὸς εἰς χωριστὸν, καὶ ἀχώριστὸν. χωριστὸν εἶναι ἐκεῖνο, ὅπῃ διαιρεῖται ἀπὸ τὸ ὑποκειμένου, ὡσάν τὸ γῆμα χωρίζεται ἀπὸ τὸ παράγμα. λόγῳ χάριν. ἡ τροχυλότης εἰς τὸ κενὸ χωρίζεται, διατι ἀπὸ γῆμα σφαιροειδῆς, γίνεται γωνιώδῆς. Ἀχώριστον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χωρίζεται μόνον νομῶς, ὄχι πραγματικῶς ὡσάν, ἡ λευκότης εἰς τὸν κύκρον, ἡ μελανότης εἰς τὸν κόρακα. τῆτα τὰ ἀχώριστα συμβεβηκὸτα διαφέρουσιν ἀπὸ τὸ ἴδιον, εἰς ὅσον τὰ συμβεβηκὸτα δευ προέρχονται ἀπὸ τῆς υσίας τῷ υποκειμένου. ὅθεν ἀρνήμεθα αὐτὰ δίχως φθορὰν τοῦ παραγματος. μὰ τὸ ἴδιον προέρχεται ἐκ τῆς υσίας, καὶ εἶναι ἀναγκαῖον. Διαιρεῖται πάλιν τὸ συμβεβηκὸς εἰς ἐξωτερικόν, ἢ λογικόν, καὶ ἐσωτερικόν, ἢ φυσικόν. Ἐξωτερικὸν εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐξωθεν ὀνομάζει τὸ υποκειμένου, μὴ ὑπάρχον ἐν αὐτῷ, ὅθεν λέγεται προσηγορικῶς ἐξωτερικῆ. ὡσάν, ὁ οἶκος λέγεται ὀρόμενος ἐκ τῆς ὀράσειως, ἢ ὁποία εἶναι ἐξω τῷ οἴκῳ. Ἐσωτερικὸν εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἐν τῷ υποκειμένῳ ὡσάν, ὁ ἀνθρώπος

πος λέγεται σοφός ἀπὸ τῆς σοφίας, ὅπου εἶναι εἰς αὐτόν. Πάλιν τὸ συμβεβηκὸς διαίρεται εἰς ἀπολελυμένον, καὶ σχετικόν. Ἀπολελυμένον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀρμόζει τῷ ὑποκειμένῳ δίχως ἀναφορὰν· ὡσαύτ, ὁ Ἥλιος εἶναι κινητός· ἡ κίνησις εἰς αὐτόν, εἶναι συμβεβηκὸς ἀπολελυμένον. Σχετικόν εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀρμόζει τῷ ὑποκειμένῳ μὴ ἀναφορὰν εἰς ἄλλο πρᾶγμα· ὡσαύτ, ὁμοίότης, ἰσότης, καὶ ὁμοία· καὶ ταῦτα πρὸς τὴν πρῶτη φωνῶν τῷ Πορφύριῳ· μὰ πρέπει νὰ σημειώσῃς, πῶς ὅταν εἰς τῆς πρότασιν κατηγορεῖται γένος, εἶδος, ἢ διαφορὰ, ἢ κατηγορία λέγεται ἐσιώδη· ὅταν κατηγορεῖται ἴδιον, ἢ συμβεβηκὸς, ἢ κατηγορία λέγεται ἐνδεχομένη· ὡσαύτ, Πέξος εἶσιν ἀνθρώπος, εἰς ζῶον, εἰς λογικὸς, ἢ κατηγορεῖται λέγεται ἐσιώδης, ἐπειδὴ τὸ γένος, τὸ εἶδος, καὶ ἡ διαφορὰ σημαίνει τῆς ἐσίας τῷ ὑποκειμένῳ, μὰ ὅταν λέγομεν Πέξος ὅτι γελαστικός, ὅτι λάλος, ἢ κατηγορία εἶναι ἐνδεχομένη, διατὶ τὸ ἴδιον, καὶ τὸ συμβεβηκὸς εἶναι, ὡς λέγομεν σὶ πρῶτα πηκτικοί, ποστθήκη τῆς ἐσίας, τὸ μὲν ἴδιον ἀναγκαῖα πρῶτα πηκη, ὡς ἐκ τῆς ἐσίας πρῶτα πηκη, τὸ δὲ συμβεβηκὸς ἐξαιρετικὴ, ἐπειδὴ δὲν πρῶτα πηκη ἀπὸ τῆς οὐσίας.

ΚΕΦΑΛΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῶν Κατηγοριῶν.

Εξηγήσαμεν ἕως τῶρα τὰς ἑξῆς, κατὰ τὰς ὁποίας εἴδη ἑκάστη λέγεται πολλῶν κατωτέρων, ἀκολουθεῖ νὰ εἰπῶμεν εἰς πόσα γένη διακρίνεται ἐκεῖνα, ὅπως ὡς κοινὰ, καὶ ἀνώτερα, λέγονται ὡς τῶν κατωτέρων· τῆσα ἔν τὰ γένη λέγονται κατηγορίαι, ὅτι κατηγορία σημαίνει ἀπόδοσιν εἰς ὅρα εἰς ἕτερον, ὡσαύτως ὅταν λέγομεν· Πίπτος ἐστὶν ἄνθρωπος, ἀποδίδω τῷ Πίπτος τὸν ὄρον ἄνθρωπος. Ορίζονται λοιπὸν καὶ κατηγορίαι, ὑπέρτατα, καὶ ἄνωκώτατα γένη, εἰς τὰ ὅποια ἀναφέρονται, καὶ ἀνάγονται ὅλα, ὅσα λέγονται, καὶ κατηγοροῦνται ὡς τῆς εἰδικῆς ἐσίας, ἢ διάταξις τῶν σηματικῶν ὄρων, καὶ φωνῶν ὑποκείμεν εἰς εἴδη γενικώτατον γένος. ἐπειδὴ πᾶσα φωνὴ σηματικὴ ἀνάγεται εἰς μίαν τῶν κατηγοριῶν. ὅθεν ορίζονται ἐκ τῆς ἑκάστης κατηγορίας, διάφορος ἑξῆς τῆς ὑπάρξεως τῶν ὄρων, καὶ φυσικῶν πραγμάτων. ἐπειδὴ καθεὶ ἑκάστη ὅπως εἶναι εἰς τὸν κόσμον, ὡς λέγεται εἰς τὰς κατηγορίας. πάντας λοιπὸν εἶναι δίκαια, ἐσία, ποσὸν, ποιὸν, πρόστι, πῦ, πότε, ἐνεργεῖν, πάχειν, καί-

δοι, καὶ ἔχειν. Σημείωσαι, ὅτι τὰς κατηγορίας θεωρεῖ ἡ Λογικὴ, καὶ ἡ Μεταφυσικὴ. καθὼς εἶναι γὰρ ἡ ἀνώτατα παραγμάτων, καὶ διατάξεις τῶν φωνῶν, θεωρῶνται ἀπὸ τῆς Λογικῆς· ἐπειδὴ ὁ διαλεκτικὸς, ἐξετάζει τὸ γένος, καὶ τὸ εἶδος, καθὼς πάλιν ἡ κατηγορίας εἶναι ἔσοποι, εἰς τὰς ὁποίας διαιρεῖται τὸ ὄν, θεωρῶνται εἰς τῆς μεταφυσικῆς, ὅθεν ὁ Μεταφυσικὸς ἔχει νὰ ἐξετάζη, τῆς φύσιν τῶν κατηγοριῶν. Ἡμεῖς ὁμῶς μὲ τῆς περίπτωσιν βραχυλογίαν ἐξηγήσωμεν ταῦτα πάντα, καὶ διὰ τὰ ἔχεις πάντα εἰς τῆς μνήμην τὰς δέκα κατηγορίας, σὺ τὰς περὶ σφραλίζω, εἰς τὰς δύο πῶτος σίχης.

Υ᾽ ὕδωρ, τρεῖς, δέλως, καταφλέκτως ἀμφιδροσίζει.

Ψύχει, χθῆς, κοίμω, οἰκοθε, λαχολίτων.

Τὸ ὕδωρ, σημαίνει τῆς ὑσίας. ἔρεις, τῆς ποσότητι· δέλως, τὸ φρόστι· καταφλέκτως, τὸ πάχειν· ἀμφιδροσίζει, τὸ ἐνεργεῖν. Ψύχει, ποιῶν· χθῆς, φανερώσει τὸ πόπε· κοίμω, τὸ κείδαι· οἰκοθε, τὸ πῶ· λαχολίτων, τὸ ἔχειν.

Περὶ Ουσίας.

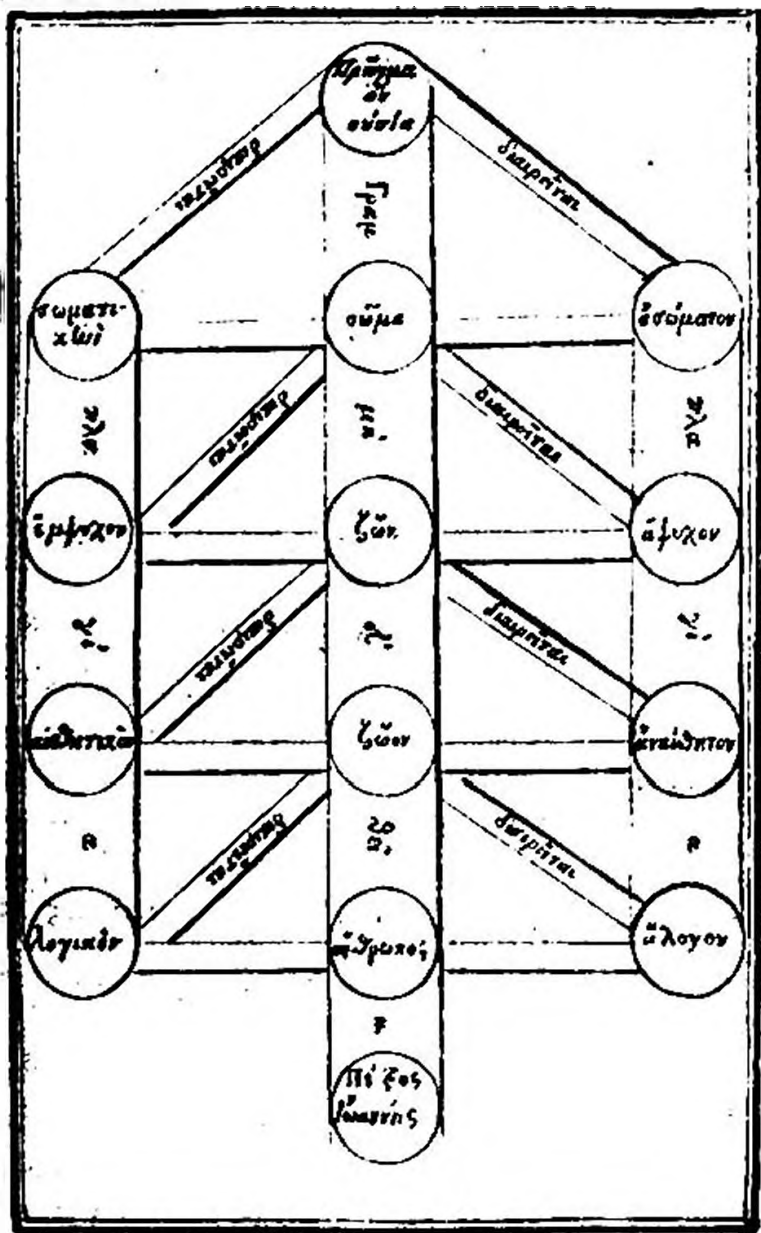
ΤΗΣ Ουσίας τὸ ὄνομα ἔχει δύο συμμασίας, ἢ σημαίνει τὴν φύσιν, καὶ τὸ εἶναι τοῦ πράγματος· καὶ εἰς τῶτον τὸν τρόπον ἡ οὐσία λέγεται, καὶ πρὸ συμβεβηκότων· ἐπειδὴ καὶ τὰ συμβεβηκότα, ἔχουσι τὴν φύσιν, καὶ εἶναι. Πάλιν οὐσία σημαίνει μερικὸν τινὰ τρόπον τῷ ὑπάρχειν, καὶ κατὰ τῶτον τὸν τρόπον εἶναι ἡ πρώτη κατηγορία. ὅθεν σημειῶσαι, ὅτι εἰς δύο τρόπους ὑπάρχουσι τὰ πράγματα· ἢ κατ' ἑαυτὰ ἔξω τινὸς φυσικῷ ὑποκειμένῳ, ἢ ἔχουσι τὴν ὑπαρξίν εἰς κενόν· ὅσα ὑπάρχουσι ἔξω τῷ ὑποκειμένῳ, λέγονται οὐσίαι· ὅσα ὑπάρχουσι ἐν τῷ ὑποκειμένῳ, λέγονται συμβεβηκότα. Οὐσία λοιπὸν εἶναι πρᾶγμα κατ' ἑαυτὸ ὑπάρχον, ἔξω φυσικῷ ὑποκειμένῳ· ὡσάν, Ἄγγελος, ἄνθρωπος, δένδρον, ζῶον, ἵππος, Πέτρος, ἥλιος, ἀστὴρ, καὶ ὅμοια· ἐπειδὴ πάντα δὲν ἔχουσι τὴν ὑπαρξίν εἰς κενόν φυσικὸν ὑποκείμενον, ἀλλὰ κατ' ἑαυτὰ ὑπάρχουσι. μὰ ὑγεία, ἀρετὴ, ἄμορφία, σοφία, καὶ ὅμοια, εἶναι συμβεβηκότα· διατὶ ὑπάρχουσι εἰς ὑποκείμενον· λόγου χάριν, ἢ ὑγεία, ἢ ἀρετὴ, καὶ ἢ σοφία, δὲν ἔχουσι ὑπαρξίν, ἔξω ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου τῷ ἀνθρώπῳ. Διατ.

ρεῖται ἡ ὑσία εἰς κοινὴν, καὶ ἐνικλὴν· ἐνικλὴ εἶναι τὰ ἄτομα· κοινὴ εἶναι τὰ γένη, καὶ τὰ εἶδη, ὅπερ λέγονται κατὰ πολλῶν, ὡσαν, ἄνθρωπος, ζῶον, καὶ ὅμοια· τῆς ὑσίας ἢ ἰδιότητος εἶναι δύο. α. Ἡ ὑσία δὲν δέχεται τὸ μάλλον καὶ ἧττον, ἢ γὰρ ἀγκαλιὰ, καὶ μία ὑσία εἶναι ἀγενέστερη ἀπὸ τῆς ἄλλης, δὲν εἶναι ὅμως πέρα περισσώτερη ὑσία, καὶ πέρα ὀλιγώτερη, καθὼς ἡ σοφία αὐξάνει. β. Ἰδιότης εἶναι, ὅτι μία ὑσία καθ' ἑαυτὴν δὲν ἔχει ἐναστίασιν τῆς ἄλλης, ἀλλὰ διὰ μίσην τῆς αὐτῆς πιστόπων, καὶ συμβεβηκότων ὡσαν, τὸ ὕδωρ ὡς ὑσία δὲν ἀντιμάχεται μὲ τῆς φωτῆς, ἀλλὰ τὰ συμβεβηκότα τῷ ὕδατος, καὶ πυρός τῆς ἀντίθεσιν ἔχουσι.

Τῆς ὑσίας κατηγορεῖται ἡλικίταιται εἰς τὸν πῶτον τρόπον. Ἡ ὑσία διαίρεται εἰς σωματικὴν, καὶ ἀσώματον· ἡ σωματικὴ ὑσία λέγεται σῶμα· ἡ ἀσώματος πνεῦμα. τὸ σῶμα πάλιν, ἢ εἶναι ἔμφυχον, καὶ λέγεται ζῶον, ἢ εἶναι ἀψυχον· τὸ ἔμφυχον διαίρεται, εἰς αἰσθητικόν, καὶ ἀναίσθητον. τὸ αἰσθητικόν εἶναι τὸ ζῶον, τὸ ὁποῖον διαίρεται εἰς λογικόν, καὶ ἀλόγον. Τὸ λογικόν εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν διαίρεται εἰς ἄλλα εἶδη, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ ἄτομα. Σημείωσαι, ὅτι οἱ ἡλεκτικοί, ἡλιρῶσι, καὶ ἡλεκτικισιν εἰς τούτον τὸν τρόπον τῆς ὑσίας, διὰ τὰ ἐγνωσθησθαι
καθ'

καθ' ἑαυτὸς τὸ γενικώτατον, καὶ ἐπάλληλον γένος, τὸ ὑπάλληλον, καὶ εἰδικώτατον εἶδος, καὶ τὰ ἅτομα· ἔτι λόγῳ χάριν, ἢ ἕστια εἶναι τὸ γενικώτατον, καὶ ὑπέρτατον γένος, ὅτι δεῦρ' ἔχει ἄλλο ἐπάνω αὐτῆς. τὸ σῶμα τὸ ζῶν, καὶ τὸ ζῶον, εἶναι τὰ ὑπάλληλα γένη, καὶ εἶδη· ὁ ἄνθρωπος εἶναι, τὸ εἰδικώτατον εἶδος, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ἀκολουθεῖσι τὰ ἅτομα, ὡς καθὼς φαίνεται εἰς τὸ ἀκόλυθον γῆμα, τὸ ὁποῖον ὠνομάθη δένδρον τῆ πορφυρίου, ὅτι πρῶτος ἔκαμε τὴν διατάξιν τῶν τῶν κατηγοριῶν· εἰς τὸ γῆμα ἐκεῖνο, δύο σκοπεῖς εἶς ὀπίγραμμάς· ἡ μῆσις εἶναι ἡ δὲ ἕστια, διατὶ περιέχει τὰ γένη, καὶ εἶδη, καὶ ἅτομα, καὶ ἡ ἄλλαις λέγονται πλαγίαι, διατὶ περιέχουσι τὰς διαφορὰς τῆς ἕστιας.

Καθὼς βλέπεις λοιπὸν, σωματικὴ, ἀσώματος, ἐμψυχον, ἀψυχον, αἰσθητικὸν, ἀναισθητον, λογικὸν, ἀλογον, εἶναι ἡ διαφορᾶς τῆς ἕστιας. Ὅθεν πλαγίως κείνεται εἰς τὸ ἀκόλυθον δένδρον τῆ πορφυρίου.

Ὀπορφύριος ἰω' μω' ἰουδαῖος, ἔγινε δὲ Χριστιανός, καὶ πάλιν ἀρνήθη· ὑπῆρχε δὲ ἐκ Τύρου τῆς Συδῶνος.

Περὶ ποσῶν.

Τὸ ποσὸν, ἢ γὰρ ἡ ποσότης, εἶναι ἢ ἔκτασις, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν πραγμάτων· ὅθεν διὰ μέσον τῆς ποσότητος, ἄλλο λέγεται μῆλον, ἄλλο μικρὸν, ἄλλο πολὺ, ἄλλο ὀλίγον· Διαιρεῖται ἡ ποσότης εἰς καὶ συνέχειαν, καὶ διακριμότην· Ποσότης καὶ συνέχειαν εἶναι, τῆς ὁποίας τὰ μέρη εἶναι ἰσόμενα, καὶ πάντα εἶναι ἢ ἔκτασις· Ποσότης διακριμότην εἶναι, τῆς ὁποίας τὰ μέρη εἶναι πεχωρισμένα, ὡσάν τὸ πλῆθος, καὶ ὁ ἀριθμὸς· πάλιν ἢ καὶ συνέχειαν διαιρεῖται εἰς διαμενύσαν, καὶ καὶ διαδοχὴν· Διαμενύσα εἶναι, τῆς ὁποίας τὰ μέρη ὑπάρχουσιν ὁμοῦ δίχως διαδοχῆν, καὶ εἶναι τὸ μήκος, ἢ ἐπιφάνεια, καὶ τὸ σπειρόν· Κατὰ διαδοχὴν εἶναι, τῆς ὁποίας τὸ εἶνα μέρος ἀκολουθεῖ τὸ ἄλλο· ὡσάν ὁ καιρὸς, εἰς τὸν ὁποῖον καθεστὴ στιγμή διαβαίνει, καὶ ἀκολουθεῖ ἄλλη· Τῆς ποσότητος ιδιότης εἶναι, εἶναι καὶν δύο πράγματα ἴσα, ἢ ἄνισα· ὡσάν, τὸ μέγεθος δύο σφυ-

δα-

θαμῶν, εἶναι ἄνισον μὲ τὸ μέγεθος τῶν
ἕξων.

Περὶ ποιότητος.

Ποιότης εἶναι κοινῶς, καὶ λέγεται καθε
πρᾶγμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ὀνομάζεται ἡ
ἕσια· ὡσαν, ἀπὸ τοῦ λογικόν, ὀνομάζεται
λογικὸς ὁ ἄνθρωπος. Ἀπὸ τῆς παντοδυναμίας,
παντοδύναμος ὁ Θεός. ὅθεν ἡ ποιότης σημαί-
νει, τῶσον ἕσιωδες κατηγορέμενον, ὡσαν καὶ
ἐνδεχόμενον. ὁμοίως ἐδῶ νοεῖται ἡ ποιότης δια-
τὴ ἐνδεχόμενα κατηγορέμενα, μὲ τὰ ὅπρτα ἀ-
ποκεινόμενα ὅταν μᾶς ἐρασῶσι, ποῖον ἢ τί
λογῆς εἶναι τὰ πράγματα, ὡσαν, ἀπὸ ἐρωτήσεως,
ποῖος ἢ τὸν ὁ Ἄρειστούλης, ὅτι λέγεται; ἢ τὸν φι-
λόσοφος. ἡ φιλοσοφία εἶναι τὸ λοιπὸν ποιό-
της. Ὀρίζεται ἀκόμη ἡ ποιότης, διαχωρῶν
τῆς ἕσιας, διατὴ τῆς διορίζει μᾶλλον εἰς εἷα
ἕξον, ἢ εἰς ἄλλα· ὡσαν ἢ γλυκύτης εἰς
τὸν καρπὸν, διορίζει τὰ εἶναι γλυκὺς ὁ καρ-
πός, καὶ ὄχι πικρὸς. ἡ λευκότης εἰς τὸν Πέ-
ξον, τὸν διορίζει τὰ εἶναι λευκός, καὶ ὄχι μέ-
λας. διαιρεῖται ἡ ποιότης εἰς ἕξι, καὶ δια-
δισιν, εἰς δυνάμιν φυσικῶν, καὶ εἰς ἀδυνα-
μίας, εἰς πάθος, καὶ παθητικῶν ποιότητων,
καὶ εἰς ἡῆμα. Ἐξίς εἶναι ἀκεχία, ἐπὶ λαμ-
βά-

βάτομεν μὲ τὴν ἀσκησιν, καὶ σωθήσεαι, διὰ τὰ ἀνάπτωμεν εἷα ἀνάγμα. Τίτοιαις εἶσαι ἢ ὀπασήμαις, καὶ ἀρεταῖς. δυνάμεις φυσικὴ εἶσαι ἐκείνη, ὅπῃ ἔχομεν ἀπὸ τὴν φύσιν, διὰ τὰ κἀνωμεν, ἢ τὰ διχόμειδεν κἀνίνα ἀνάγμα, ὡσαν ἢ ἀλθησαις, ἢ δυνάμαις πῆς φύχῆς, διάνοια, θέλησαις, καὶ μνήμη. διάθεσαις εἶσαι, ἢ ἀρχὴ πῆς ἔξαις, ὅταν δὲ ἐλάβαμεν πλείαις τὴν δίκολίω. Πάθος εἶσαι, ἢ διάθεσαις ὅπῃ ἔχουσι τὰ ἀνάγματα, διὰ μέσον πῆς ὀποίαις κινῶσι κἀμμία ἀλθησαις ὡσαν ἢ γλυκύτης εἰς τὸ μέλι. ἢ πυρότης εἰς τὴν φωτίω. Σχῆμα εἶσαι, ἢ ἔξω διαρία πῆ ἀνάγατος, διὰ πῆς ὀποίαις, ἄλλο εἶσαι σφαιροειδῆς, ἄλλο γωνιῶδῆς.

Περὶ τῆς ἀπόρτι.

ΠΡόρτι θέλει τὰ εἰπῆ ἀναφορὰ, καὶ ὀρίζται χέσαις, ὅπῃ ἔχει εἷα ἀνάγμα μὲ ἄλλο ἀναφορὰν ὡσαν, ὁ Πατῆρ ἔχει ἀναφορὰν ἀπόρ τὸν υἱόν, ὁ υἱὸς ἀπόρ τὸν πατέρα, ὁ κύριος ἀπόρ τὸν δέλον, ὁ δέλος ἀπόρ τὸν κύριον. Διαριρῆται ἢ ἀναφορὰ, εἰς διαβατικῶν, ὅπῃ καὶ ὑσιῶδῆς λέγεται, καὶ κατηγοριτικῶν. Διαβατικὴ εἶσαι ἐκείνη, ὅπῃ δὲν διαριρῆται ἀπὸ τὸ ἀνάγμα, καὶ ὑσιῶδῆς ἀναφῆριται ἀπόρ

ἔπερον πρᾶγμα, ὡσάν, τὸ κτίσμα ὑσιωδῶς ἀναφέρεται πρὸς τὸν Θεόν, ὡς δημιουργόν· μήτε ἡ ἀναφορὰ πρὸς τὸ κτίσμα, διαίρειται ἀπὸ τὸ ἴδιον κτίσμα. Κατηγορικὴ εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία δὲν εἶναι ὑσιωδῆς, καὶ διαίρειται ἀπὸ τὸ πρᾶγμα, ὡσάν ἡ πατρὸς εἰς τὸν ἀνδρῶπον, ὅπῃ εἶναι πατήρ· ἐπειδὴ ὁ ἀνδρῶπος δὲν γινᾶ ἀναγκαίως υἱόν. Εἰς τὴν κατηγορικὴν ἀναφορὰν τρία διακρίνεται, τὸ ὑποκείμενον, εἰς τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ἀναφορὰ, ὁ ὅρος, πρὸς τὸν ὁποῖον ἀναφέρεται τὸ ὑποκείμενον, καὶ ἡ αἰτία τῆς ἀναφορᾶς· ὡσάν, ὁ Ἀριστοτέλης, ὡς Φιλόσοφος, ἔχει ἀναφορὰν μὲ τὸν Πλάτωνα. Ὁ Ἀριστοτέλης εἶναι τὸ ὑποκείμενον ὅπῃ ἀναφέρεται, ὁ Πλάτων εἶναι ὁ ὅρος πρὸς τὸν ὁποῖον γίνεται ἡ ἀναφορὰ, καὶ ἡ φιλοσοφία εἶναι ἡ αἰτία τῆς ἀναφορᾶς. ὁμοίως· Ὁ Πέτρος ὡς Πατήρ εἶναι τὸ ὑποκείμενον τῆς ἀναφορᾶς, ὁ υἱὸς εἶναι ὁ ὅρος πρὸς τὸν ὁποῖον ἀναφέρεται, καὶ ἡ γενέσις εἶναι τῆς ἀναφορᾶς ἡ αἰτία· λοιπὸν ἡ ἀναφορὰ, καὶ χάσις, δεῦν εἶναι πρᾶγμα διηρημένον ἀπὸ τῆς αἰτίας, ἀλλ' εἶναι ἡ αὐτὴ αἰτία, καθὼς ἀναφέρεται πρὸς τὸν ὅρον, λόγῃ χάσις, εἰς τὰ φυσικά, ἡ χάσις πρὸς τὸν υἱόν, εἶναι ἡ γενέσις, καθὼς ἀναφέρεται πρὸς τὸν γνηθσῶτα υἱόν.

Περὶ τῶ πῦ, καὶ πόπ.

ΤΟῦ πῦ κρινῶς διαιρεῖται, εἰς πῦ θεῖον, καὶ πῦ κτιστόν. Πῦ θεῖον εἶναι, παρουσία τῶ Θεῦ εἰς καθεὶν τόπον ὅρα τὸ ἄπειρον· πῦ κτιστόν, εἶναι διορισμὸς τῶ κτίσματος εἰς τόπον, καὶ διαιρεῖται εἰς πῦ πνευματικόν, καὶ πῦ σωματικόν, καὶ εἰς πῦ τῶ μυστηρίῳ τῆς διχαριστίας· πῦ πνευματικόν εἶναι, ἡ παρουσία τῶ Πνεύματος εἰς ἓνα τόπον, καὶ τῶπ ἡ παρουσία γίνεται εἰς τὸς Ἀγγέλους ὅρα μίσην τῆς φράξεως, λόγῳ χάριν, ὡς Ἀγγελοὶ εἶναι, καὶ διορίζεται εἰς ἓνα τόπον, εἰς ὅσον ἐκεῖ φράττει, καὶ ἐργάζεται, ὅχι διατὶ φεραφεται εἰς τόπον, ὡσαν, ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ ἦτον παρῶν εἰς τὴν Παρθένον, ὅταν ἔφερε τὸ χαροποιὸν μῦθμα τῆς ἐνθέου συλλήψεως, ἐπειδὴ ἐκεῖ ἐργάζετο τὸ διαγγελισμὸν. Πῦ σωματικόν εἶναι, θεῖσις τῶ σώματος ἐν τόπῳ, ὅθεν τὰ σώματα φεραφονται, καὶ φεραφονται ἀπὸ τὸν αἶρα, ὅρατὶ ἔχουσιν ἔκτασιν. Πῦ τῶ μυστηρίῳ εἶναι, ἡ παρουσία μιᾶς ἐσίας ὑποκάτω εἰς τὰ εἶδη, καὶ συμβεβηκότα ἐπύρας ἐσίας, ἡ ὁποία ἐμεταβλήθη εἰς ἐκείνῳ, ὡσαν, ὑποκάτω εἰς τὰ εἶδη τῶ ἄρω, καὶ οἶνου, εἶναι παρὸν τὸ σῶμα, καὶ αἷμα τῶ Χριστοῦ, εἰς

τὸ ὁποῖον ἐμπαβλήθη ἡ ἕσσια τῷ ἄρτι, καὶ οἶ-
νε. ἐδὼ διαφύμεν τὸ σωματικὸν ποῦ, τὸ ὁ-
ποῖον οὐρίζεται. Συμβιβηκὸς τῆς ἕσσιας, τὸ
ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ τῆς περιγραφῆς αὐτῆς
εἰς τὸν τόπον, ὡσαύτ', ἀν' ἐρωτήσεως πῶς εἰσὶν ὁ
Πάπας; σὺ ἀποκράινομαι εἰς τῆς Ρώμης. ὁ-
μοίως, πῶς ἦτον ὁ Δαβὶδ', εἰς τῆς Ἱερουσαλήμ.

Πόπ, εἶναι ἑξωτερικὴ ὀνομασίᾳ εἰς τὸ πρῶ-
μα, ὅπῃ προέρχεται ἀπὸ τὸν χρόνον, ὡσαύτ',
εἰσὶν ἦτον ὁ Χριστός; εἰς τὸν καιρὸν τῷ Καίσα-
ρος Αὐγύστου. Ὁμοίως πρῶτον ἦτον ὁ Ὀμηρος,
καὶ ὑστερον ὁ Ὀδυσσεύς. πρῶτον ὁ Σωκράτης, καὶ
ὑστερον ὁ Δημοκρίτης.

Περὶ τῆς ἐνεργείας, καὶ πάχους.

Ενεργεῖν σημαίνει τῆς ἐνεργείας, καὶ πρῶ-
τον ἐκείνου, μὲ τῆς ὁποίας ἐργάζεται
τινάς ἕνα πρῶμα, ὡσαύτ' ἡ γέννησις εἰς τὸν
Γεωργίου ὅπῃ φησὶ τὸν Πέτρον εἶναι ἡ ἐνεργεί-
α, ὅτι μὲ τὴν γέννησιν ἐργάζεται ὁ Γεωργί-
ου, καὶ κοινοῦ τὸ εἶναι τῷ Πέτρω. Διαμερί-
ται ἡ ἐνεργεία εἰς ἁμύνουσαν, καὶ ἁρβαίνουσαν.
Διαμύνουσα εἶναι, ἡ ὁποία δὲν προῆσθαι ἑξω-
τερικὸν ἔργον, ἀλλὰ ἁμύνει εἰς τὴν αἰτίαν
αὐτῆς, ὡσαύτ' ἡ ἀγάπη, ἡ βλάβη, ὁ σοχασμὸς,
ἡ νόστις, τὸ περιπατεῖν, καὶ ὅμοια. Διαβαί-
νει

μια είναι εκίτη, ἢ ὁποία προξενᾷ ἔργον ἐξωτερικὸν εἰς κέντρον υποκείμενον, ὡσαν, ἢ καῦσις, ἢ οἰκοδομή, ἢ γέννησις, ἢ ἄμοια.

Πάχειν σημαίνει τὸ ἀποτέλεσμα ἐκίτου, ἢ ἔργον ὅπερ προξενᾷ ἢ ἐέργεια· ὡσαν, ἢ θερμότης πρὸς τὸ πῦρ εἶναι ἐέργεια· εἰς τὸν ἄνδρωπον ὅπερ θερμαίνεται εἶναι πάθος, ἢ τόπε λέγεται πάχων ὁ ἄνθρωπος ἐκίτος, διατί δέχεται, ἢ λαμβάνει τὴν θερμότητα παρὰ τῷ πυρός· ὁμοίως εἰς τὰ φυσικὰ, ὁ υἱὸς πάχει, καθὼς γεννᾶται ἀπὸ τὸν πατέρα, δεξιὸν δέχεται τὸ εἶναι, ὡς ἔργον διηρημένον εἰς ἡμιόσεις τῷ πατρὸς· μα εἰς τὰ θεῖα, ὁ υἱὸς δὲν πάχει, καθὼς γεννᾶται ἀπὸ τὸν πατέρα, δεξιὸν τὸ εἶναι, ἢ ἡ ὑσία τῷ υἱῷ, εἶναι ἢ αὐτὴ ὑσία τῷ πατρὸς.

Περὶ τῷ κίθαι, ἢ ἔχειν.

Τὸ κίθαι σημαίνει τὴν διάθεσιν, ἢ πάξιν, μετὰ τὴν ὁποίαν κίπεται εἰς τὸν τόπον τὸ ἔργον· ὡσαν, τὸ καθῆσθαι, τὸ ἰσθῆναι ὀρθῶς εἰς πῶς πόδας, τὸ κίθαι ἐπάνω εἰς τὴν γῆν.

Τὸ ἔχειν σημαίνει ὀνομασίαν, ἢ ὁποία προήχεται εἰς τὴν ὑσίαν ἀπὸ τὴν ἐπίθεσιν τῷ ὅπλων,

ὄπλων, καὶ ἐνδεδυμένων· ὅθεν λέγεται ὁ ἀνδρῶπις ὀπλοφοριμένος, καὶ ἐνδεδυμένος, καὶ ἔμοια. Σημείωσαι δὲ, ὅτι εἰς θεόφους ἔροπος λέγεται τὸ ἔχειν· καὶ ἔροπον συμβεβηκότως, ὡσανὺ ὅταν λέγομεν, ἡ ψυχὴ ἔχει τινὸς θεῖαν χάριν, καὶ ὁ νῦν τὴν σοφίαν. β. Κατὰ κτῆμα. ἔτσι ὁ ἀνδρῶπις ἔχει τὰ ὑποστικά. γ. Κατὰ ἀναφορὰν· ἔτσι ὁ πατὴρ ἔχει τὸν υἱόν. δ. Κατὰ περίληψιν· ἔτσι ἡ φλέβα περιλαμβάνει, καὶ φέρει τὸ αἷμα, καὶ ταῦτα περὶ τῶν κατηγοριῶν μὲ βραχυλογίας.

Εἶναι καὶ κάποια ἀκόλυθα τῶν κατηγοριῶν· ὡσανὺ, ἡ ἀντίθεσις τῶν πραγμάτων, ὡσανὺ πῶς ὁποίας εἰπαμῶ εἰς πῶς ὅρας. Τὸ πρότερον, τὸ αἷμα ὑπάρχειν, καὶ ἡ κίνησις. Πρότερον εἶναι ἔροπος, μὲ τὸ ὁποῖον τὸ εἶνα πρᾶγμα λέγεται πρῶτον τῶ ἑτέρῳ, τὸ ὁποῖον καλεῖται μεταγενέστερον. Τῆτο συμβαίνει καὶ διάφορον ἔροπον. α. Ἐῖνα λέγεται πρῶτον καὶ χρόνον, ὁ Ἀδάμ τῶ μῶε, ὁ Σολομῶν τῶ Χερῶ. β. Κατὰ συνήπειαν, ὅταν δηλαδὴ τὸ εἶνα συμπεραίνεται ἀπὸ τὸ ἄλλο, μὰ δὲ συμπεραίνει· ὡσανὺ, τὸ ζῶον εἶναι τῶ ἀνθρώπῳ, διατὶ ἀπὸ τὸν ἀνθρώπον συμπεραίνεται τὸ ζῶον· ὡσανὺ, Πέτρος εἶναι ἀνθρώπος, ἀρα εἶναι ζῶον· μὰ δὲ λέγομεν εἶναι ζῶον, ἀρα εἶναι ἀνθρώπος. γ. Κατὰ τάξιν, ὡσανὺ, τὸ προοίμιον εἶ-

και πρώτον εἰς τὸν λόγον, ἀπὸ τῆς διή-
 γουσι. δ'. Κατὰ ἀξίωμα, καὶ προτίμησιν·
 ὡσαν, ὁ Πατριάρχης εἶναι πρῶτος ἀπὸ τὸν
 Ἐπίσκοπον. ε'. Κατὰ φύσιν, ὅταν δηλαδὴ
 καὶ τὰ δύο ὑπάρχουσιν εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον,
 μὰ τὸ εἶναι ἀπὸ τὸ ἄλλο· ὡ-
 σαν, ὁ ἥλιος, καὶ τὸ φῶς ὑπάρχουσιν ἅμα
 ἀχώριστα, μὰ ὁ ἥλιος λέγεται πρῶτος ἀπὸ
 τὸ φῶς, διατὶ πρῶτον τίκεται ἀπὸ τὸν ἥλιον.
 τὸ ἅμα ὑπάρχειν, λέγεται ἅμα ὑπάρχειν
 καὶ τὸν χρόνον, κατὰ πρῶτον μέρος καὶ διαί-
 ρισιν, διατὶ διαιρεῖται κατὰ τὸ πρότερον,
 ὡσαν ὁ ἥλιος, καὶ τὸ φῶς. β'. Λέγονται
 ἅμα ὑπάρχειν κατὰ συνίπειαν, ὡσαν ἐκεῖ-
 να, τὰ ὅποια ἀλλήλων συμπεραίνονται, λό-
 γου χάριν, γελασικόν, καὶ ἄνθρωπος. Ε-
 πειδὴ λέγομεν, εἰς γελασικόν, ἴρα ἄνθρω-
 πος· εἰς ἄνθρωπος, ἄρα γελασικόν. γ'.
 Κατὰ τάξιν· ὡσαν, δύο εἶδη ὑποκάτω εἰς
 τὸ αὐτὸ γένος. δ'. Κατὰ τὸ ἀξίωμα· ὡσαν,
 ὁ Πάπας, καὶ ὁ Πατριάρχης τῆς Κωνσταν-
 τिनουπόλεως, ὅπου κατὰ τὰς συνόδους, ἔ-
 χουσι τὰ αὐτὰ πριεβία. ε'. Κατὰ τῆς φύ-
 σιν· ὡσαν, ἐκεῖνα ὅπερ ἀλλήλων συμπεραι-
 νονται, καὶ αποκλείονται, λόγου χάριν, τὰ ἀ-
 γαφορικά, πατήρ, καὶ υἱός, ἐπειδὴ λέγομεν
 εἶναι πατήρ, ἄρα ἔχει υἱόν· καὶ πάλιν,

δὴ ἔχει υἱόν , λοιπὸν δὴ εἶναι πατήρ .

Ἡ κίνησις σημαίνει μεταλλαγῶν , καὶ θεωρεῖται ἀπὸ τῶν φυσικῶν . πῶς διαιρεῖται εἰς γένεσιν , φθοράν , τόπος μετέβασις , ἀλλοίωσιν , αὐξήσιν , καὶ μείωσιν , καὶ ταῦτα ὅσα εἰς τῆς πρώτης ἐνεργείας τῆ νοός .

Μ Ε Ρ Ο Σ Β.

Τ Η Σ Λ Ο Γ Ι Κ Η Σ

Περὶ τῆς δευτέρας ἐπιρρείας, ἢ γενεῶν καὶ κοινότητος, καὶ ἀποτάσεως.

Κ Ε Φ Α Λ Ι Ο Ν Α΄.

Περὶ Ονόματος, ῥήματος, καὶ λόγου.

Επειτα ἀπὸ τῆς ἐπιληψίης τῆς παραμάτων, ἀκολουθεῖ ἡ κοίσις, ἡ ὁποία εἶναι ἐπιρρεία τῆς διανοίας, μετὰ τῆς ὁποίας καταφάσκει, ἢ ἀρνᾶται εἷς ἀπὸ τῶν πραγμάτων. λοιπὸν ἀφ' ἧς ἐξηγήσαμεν τῆς ὄψεως, μετὰ τοῦ ὁποίου φανερώνομεν τὰ ὀπνούμενα πράγματα, πρέπει νὰ ἐξηγήσωμεν τῆς ἀποτάσεως, μετὰ τῆς ὁποίας καταφάσκομεν, ἢ ἀποφάσκομεν τὸ εἷς ἀπὸ τῶν πραγμάτων διὰ τὸ ἄλλο. Τρία πράγματα εἰς τὴν ἀποτάσιν, α. Τί εἶναι ἡ ἀποτάσις. β. Πόσα εἶναι τῶν ἀποτάσεως τὰ εἶδη. γ. Ποίας ιδιότητος ἔχει· μετὰ ἐπειδὴ ἡ ἀποτάσις εἶναι λόγος, ὅπως συνδέεται

ται ἀπὸ ὄνομα , καὶ ῥῆμα , διὰ τὸ λεγο-
μεν , τί εἶται τὸ ὄνομα , τὸ ῥῆμα , καὶ ὁ
λόγος .

Ὄνομα λοιπὸν εἶναι φωνὴ σημαντικὴ , ἢ
ὁποῖα δεῖ σημαίνει χρόνυ διαφορὰν , ὡσανὶ
αἰνείας , ἄνθρωπος . Ῥῆμα εἶναι φωνὴ σημαν-
τικὴ , ὅπερ σημαίνει χρόνυ διαφορὰν , ὡσανὶ ,
ποιῶ , πεποίηκα , ποιήσω , σημαίνει τὸ ἔρ-
γον ὅπερ ἐγὼ κάνω εἰς διαφόρους χρόνους . Λό-
γος εἶναι φωνὴ σημαντικὴ , τῆς ὁποίας τὰ μί-
ρη χωρισμέα , ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν ,
ὅπερ εἶχον ὡρισμέα , ὡσανὶ Πέτρος ἐστὶν ἄν-
θρωπος . Ἡ φωνὴ Πέτρος , καὶ ἡ φωνὴ ἄνθρω-
πος , σημαίνουσι τὸ αὐτὸ ὡρισμέναις εἰς τὸν λό-
γον , καὶ χωρισμέναις ἀλλήλων . Ὅθεν διὰ λό-
γον νοῦμεν συῦθειςιν φωνῶν , ὅπερ κάνοσι κα-
τάφασιν , ἢ ἀπόφασιν ἢ ἐποῖα λέγεται ἐπαγ-
γελία , καὶ ἀπόφασις , διατὶ καταφάσκει , ἢ
ἀποφάσκει ἐν , ὅθεν ἑτέρω , ὡσανὶ , ἄνθρω-
πος ἐστὶ θνητός· καταφάσκει τὸν θάνατον πε-
ρὶ τῷ ἀνθρώπῳ . Ἄγγελος ἐστὶν ἀθάνατος ,
ἀποφάσκει τὸν θάνατον ὅθεν τῷ Ἀγγέλῳ .
Ἡ ἐπαγγελία , καθὼς εἶναι μέρος τῷ συλλο-
γισμῷ , λέγεται πρότασις , καὶ ἔξω τῷ συλλο-
γισμῷ , φυλάττει τῆς ἐπαγγελίας τὸ ὄνομα ,
ὡσανὶ , ἂν εἰπῶ ἀπλῶς , πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ
ζῶον , Πέτρος ἐστὶν ἄνθρωπος , ἀρα ἐστὶ ζῶον ,
τό-

τότε καὶ μία τῶν ἐπαγγελιῶν, λέγεται πρότασις. Ἡμεῖς θεωροῦμεν τὰς ἐπαγγελίας μὲν ἤτις πρὸς τὸν συλλογισμόν, ὅθεν λέγομεν ὅτι προτάσιως.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Ι Ο Ν Γ'.

Τὶ εἶναι ἡ πρότασις, καὶ πόσα τὰ εἶδη αὐτῆς.

Πρότασις εἶναι (κατὰ τὸν Ἀριστοτέλῳ) λόγος καταφατικός ἢ ἀποφατικός τινὸς κατὰ τινος· ἢ γὰρ, πρότασις εἶναι, μὴ τὴν ὁποῖα καταφάσκουσιν, ἢ ἀρνεῖται εἶναι, διὰ ἔπερον ἀρᾶγμα, ὡσάν, ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶν. καταφάσκω τὸ ζῶν περὶ τὸ ἄνθρωπον· καὶ πάλιν ἄνθρωπος καὶ ἐστὶ λίθος· ἀρνεῖμαι τὸν λίθον περὶ τὸ ἄνθρωπον. Σημειῶσαι, πῶς ὅταν εἰς τὴν πρότασιν εἶναι φησὶν τὸ ὑποκείμενον, ὁ σιῶδισμος, καὶ τὸ κατηγορούμενον, ἡ πρότασις λέγεται τῷ ἕτερον προσκειμένῳ, ὡσάν, ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶν. ὅπως φησὶν εἶναι τὰ δύο ἄκρα, καὶ ὁ σιῶδισμος. Ὅταν πάλιν εἶναι φησὶν τὸ ὑποκείμενον μόνον, καὶ ὁ σιῶδισμος, τότε λέγεται τῷ ἑτέρῳ προσκειμένῳ, ὡσάν, ὁ Πέτρος ἀναδέχεται. Ἡ πρότασις τῆτι ἰσοδυναμεῖ μὲν τὴν, Πέτρος ἐστὶ

ἀπιδάξων· ὁ δὲ ἔχει συμπτυγμῶς τὸ κα-
 κατηγορούμενον. Ὅταν ἔχη φαιρὰ τὸν συνδέσ-
 μον μόνον, τότε λέγεται τῷ πρώτῳ προσκει-
 μένῳ, ὡσάν, ἀγαπῶ· ἢ ὁποῖα ἰσοδυναμεῖ,
 ἐγὼ τιμῶ ἀγαπῶν. Διαιρεῖται ἡ πρότασις εἰς
 ἀπλῆν, ἢτοι κατηγορικὴν, καὶ εἰς συνδέτην.
 πρότασις κατηγορικὴ εἶναι ἐκείνη, ὅπῃ ἔχει
 ὑποκείμενον, συνδέσμον, καὶ κατηγορούμενον·
 ὡσάν, Πέξος ἐστὶν ἄνθρωπος. ὡσαύτως ἀπλῆ
 εἶναι ἐκείνη, ἢ ὁποῖα ἔχει μίαν πρότασιν
 εἰς ὑποκείμενον, ὡσάν, ἀβέβαιον εἶναι, ἐν
 ἰσώθῃ ὁ Σολομῶν. Ὁμοίως, ὁ πλάτων ἐδί-
 δασκε, ὅτι μόνον τὰ αἰώνια εἶναι ἀληθινά·
 ἢ πρότασις πῶταις λέγονται ἀπλῆς. Συνδέ-
 τος πρότασις εἶναι ἐκείνη, ἢ ὁποῖα συνδέτε-
 ται ἀπὸ δύο ἀπλῆς, ὡσάν, εἰς τὸν καιρὸν,
 ὅπῃ εἶκα τῆς Πέρσας ὁ Ἀλέξανδρος, ἐδί-
 δασκεν εἰς τὴν Ἀθῆναιῶν Ἀριστοτέλης. Ὁμοίως,
 ὁ Πυθαγόρας ἐδίδαξε τὴν μετεμψύχωσιν τῶν
 ζώων, καὶ ἐκάλει φαγεῖν τὸ κρέας· πῶταις εἶναι
 πρότασις συνδέτης.

Διαιρεῖται ἡ συνδέτης πρότασις, εἰς ὑπο-
 θετικὴν, λογικὴν, αιτιολογικὴν, συνδέτι-
 κήν, καὶ διαζευκτικὴν, ἑπειδὴ καὶ τὰσα εἶναι
 τὰ μόρια, μετὰ ὁποῖα συνδέονται ἡ πρότα-
 σεις. Καὶ λοιπὸν, πρότασις ὑποθετικὴ εἶναι,
 εἰς τὴν ὁποῖαν εἰσῆνται δύο πρότασις, διὰ

τῶ μορίου εἰ, ὡσάν· ἂν καὶ δεῦ εἶχεν ἀμαρτί-
 ση ὁ Ἀδάμ, δεῦ εἶχεν ἔλθῃ ὁ θάνατος εἰς τὸν
 ἀνθρώπον. Τύτη ἡ πρότασις ἀληθὴς, ὅταν
 μία ἀκολουθῇ ἀπὸ τῆς ἄλλης. Ἀγκαλὰ καὶ
 ἀπλῶς νὰ μὲν ἀληθὴς καμμία, ὡσάν ἡ
 πρότασις τῆτι εἶναι ἀληθῆς. Ἀνίσως καὶ ὁ
 ἀνθρώπος εἶχε πτέρυγας, ἐδύετο νὰ πετα-
 ξῃ, μὲ ὅλον ὅπε μὴτε ἔχει τὰς πτέρυγας, μὴ-
 τε δυνάται νὰ ἀπετάξῃ. Σημείωσαι δὲ, ὅτι
 εἰς κάθε σωθῆτον πρότασιν, εἶναι τὸ προη-
 γούμενον, καὶ τὸ συνηπόμενον, ὡσάν εἰς τὴν
 ἀνάθεον πρότασιν, ἂν ὁ ἀνθρώπος εἶχε πτε-
 ρυγας, εἶναι προηγούμενον· ἐδύετο νὰ ἀπετά-
 ξῃ, εἶναι συνηπόμενον, καὶ ἀκόλουθον.

Πρότασις λογικὴ εἶναι ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν
 εὑνται δύο ἀπλᾶς πρότασις δια τῶ μορίου
 ἄρα, λοιπὸν· ὡσάν, ὁ Πέτρος ὅστι δίκαιος,
 λοιπὸν εἶναι φίλος τῶ Θεοῦ. δια νὰ ἀληθὴς
 τῆτι ἡ πρότασις, πρέπει τὸ προηγούμενον, νὰ
 εἶναι ἀληθινόν, καὶ νὰ ἀκολουθῇ ἐνέμως τὸ
 συνηπόμενον· ὅθεν τῆτι, Πέτρος ὅστι φιλόσο-
 φος, ἄρα ἔχει, εἶναι ψευδῆς, διατὶ δεῦ
 ἀκολουθεῖ ἡ δεύτερα πρότασις ἀπὸ τὴν πρώ-
 την.

Πρότασις αἰτιολογικὴ εἶναι, εἰς τὴν ὁποίαν
 εὑνται δύο πρότασις δια τῶ μορίου διατὶ·
 ὡσάν, οἱ Ἄγγελοι εἶναι μακάριοι, διατὶ βλέ-
 πει.

πισσι τὸν Θεόν· διὰ τὴν ἀληθείαν τῆς ἡ πρότασις, πρέπει τὸ προγεγνημένον νὰ εἶναι αἰτιον τῆ συνεπομένῃ· ὅθεν τῆς, ἄνθρωπος εἶναι λογικὸς, διατὶ εἶναι ζῶον, εἶναι ψυδής· διατὶ ἡ αἰτία τῆς λογικῆς εἰς τὸν ἄνθρωπον, δεῖ εἶναι ἡ φύσις τῆς ζῶας.

Πρότασις συνδετικὴ εἶναι, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆνται δύο πρότασις διὰ τῆς μορῆς καὶ· ὡσαν οἱ βασιλεῖς ὑποτάσσονται τῆς σωχόδων, καὶ ὁ Πάπας ὑποτάσσεται τῆς βασιλέων· διὰ τὴν ἀληθείαν τῆς ἡ πρότασις, πρέπει νὰ ἀληθεύῃ καὶ τὰ δύο μέρη αὐτῆς· ὅθεν τῆς ὁ Πέτρος εἶναι λογικὸς, καὶ ὁ Γιώανης εἶναι ἀλογος, τῆς εἶναι πρότασις ψυδής, δετὶ δεῖ ἀληθεύῃ καὶ τὰ δύο μέρη τῆς προτάσεως.

Πρότασις δεζωκτικὴ εἶναι, εἰς τὴν ὁποίαν εἰσῆνται δύο πρότασις μετὰ τὸ μόριον ἢ· πᾶν ὑποσιλῶιον σῶμα, ἢ εἶναι σοιχεῖον, ἢ εἶναι σωχόδιον ἀπὸ τὰ σοιχεῖα· καὶ δετὶ νὰ ἀληθεύῃ τῆς ἡ πρότασις, φθάνει νὰ εἶναι ἀληθινόν τὸ εἶνα μέρος, ὡσαν, ὁ Πέτρος ἢ εἶναι δικαίος, ἢ ἀδικος.

ΚΕΦΑΛΙΟΝ Γ΄.

Περὶ τῆς ὕλης, μορφῆς, ποσότητος, καὶ ποιότητος τῆς προτάσεως.

Εἰς καθὲν πρότασιν, ὡσαν εἰς εἷς συνθετοῦν, θεωροῦμεν τέσσαρα πράγματα, τὴν ὕλην, τὴν μορφήν, τὴν ποσότητα, καὶ ποιότητα. Ὑλη τῆς προτάσεως εἶναι οἱ ὅροι κατὰ τὴν χεῖρην, καὶ ἀναφορὰν ὅπῃ ἔχουσι ἀλλήλων. Μορφή εἶναι, ἡ συνάφεια, καὶ εἰσὼσις τῶν ὑποκειμένων, καὶ κατηγορημένων, διὰ μέσον τοῦ συνδίσμου. Ποσότης εἶναι, ἡ ἕκθεσις τῆς προτάσεως, μετὰ τὴν ὁποῖαν ἡ πρότασις σημαίνει πολλά, ἢ ὀλίγα πράγματα. Ποιότης τῆς προτάσεως εἶναι, ἡ κατάφασις, καὶ ἀπόφασις αὐτῆς, ἢ ἀλήθεια, καὶ τὸ ψεῦδος.

Διαιρεῖται καὶ τὴν ὕλην ἡ πρότασις, εἰς ἀναγκαίαν, ἀδυνάτην, καὶ ἐνδεχομένην. Πρότασις ἀναγκαία εἶναι ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποῖαν τὸ κατηγορούμενον, ἀναγκαίως ἀρμόζει τῶν ὑποκειμένων, ὡσαν, ἄνθρωπος ἔστι ζῶον, ὁ Θεὸς ἔστι παντοδύναμος, ὁ λίθος ἐστὶν ἀψυχος. Τῆται αἱ προτάσεις λέγονται ἐν ὕλη ἀναγκαία, ἐπειδὴ, τὸ ζῶον, ἀναγκαίως λέγεται ὅτι τῶν
 αν-

ἀνθρώπου, ἡ παντοδυναμία $\text{ᾧ} \tau\acute{\omega}$ Θεῷ ,
 καὶ τὸ ἄψυχον $\text{ᾧ} \tau\acute{\omega}$ λίθῳ .

Πρότασις ἀδυνάτου εἶναι ἐκείνη, εἰς τὴν
 ὁποίαν τὸ κατηγορούμενον ἀντιμάχεται τῷ ὑ-
 ποκειμένῳ, ὡσάν, ἄνθρωπος ἔστι λίθος,
 Ἄγγελος ἔστι σῶμα. ἢ πρότασις τῆταις λέγον-
 ται ἐν ὕλῃ ἀδυνάτῳ· ὅτι, ὁ λίθος ἀντιμά-
 χεται τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ τὸ σῶμα τῇ Ἀγγε-
 λικῇ ὑσίᾳ.

Πρότασις ἐνδεχομένη εἶναι ἐκείνη, εἰς τὴν
 ὁποίαν ἀρμόζει ἐνδεχομένως τὸ κατηγορούμενον
 τῷ ὑποκειμένῳ, ὡσάν, ἄνθρωπος ἔχει,
 Πέξος ἔστι ἀγαθός. τῆταις ἢ πρότασις λέ-
 γονται ἐν ὕλῃ ἐνδεχομένη· διατὶ τὸ κατηγο-
 ρούμενον, ἐνδεχομένως λέγεται $\text{ᾧ} \tau\acute{\omega}$ ὑπο-
 κειμένῳ αὐτῷ, καὶ μὴτε εἶναι ἀνεγκαῖον, ἢ
 ἀδυνάτον νὰ ἔχῃ ὁ ἄνθρωπος, καὶ νὰ εἶναι
 ἀγαθός ὁ Πέξος.

Κατὰ τὴν ποσότητα διαιρεῖται πάλιν ἡ πρό-
 τασις, εἰς καθόλου, καὶ κοινὴν, μερικὴν, ἐπι-
 κλην, καὶ ἀόριστον. Καθόλου εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁ-
 ποία ἔχει τὸ κοινὸν συγκατηγορημα πᾶς, οὐ-
 δεῖς, ὡσάν, πᾶς ἄνθρωπος ἔστι ζῶον. ἡ δὲ
 Ἄγγελος ἐστὶ λίθος. Μερικὴ εἶναι ἐκείνη, ὅπῃ
 ἔχει τὸ μερικὸν συγκατηγορημα τις, ὡσάν,
 τις ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός. Ἐπικλην εἶναι ἐκεί-
 νη, ἡ ὁποία σημαίνει πρᾶγμα διωρισμένον,
 ὡσάν

ὡσάν ἕτος ὁ ἄνθρωπος ἔχει· ὡσαύτως, Ἀριστοτέλης ἐστὶ φιλόσοφος. Ἀόριστος πρότασις εἶναι ἐκείνη, ἢ ὑποία δὲν ἔχει κατένα συγκατηγόρημα, ὡσάν, ἄνθρωπος ἐστὶ θνητός. Σημειώσαι, ὅτι ἡ ἀόριστος πρότασις, πότε μὲν ἀνάγεται εἰς τὴν κοινὴν, πότε δὲ εἰς τὴν μερικὴν. Καὶ ἀνάγεται εἰς τὴν κοινὴν, ὅταν εἶναι ἐν ὕλῃ ἀναγκαία· εἰς δὲ τὴν μερικὴν ἀνάγεται, ὅταν εἶναι ἐν ὕλῃ ἐνδεχομένη, ὡσάν, ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, εἶναι ἰσοδύναμος μὲ τὴν, πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον. Ἄνθρωπος ἔχει, ἰσοδυναμῆ, τις ἄνθρωπος ἔχει.

Διαιρεῖται πάλιν καὶ τὴν ποιότητα ἢ πρότασις, εἰς καταφατικὴν, ἀποφατικὴν, ἀληθῆ, καὶ ψευδῆ. Καταφατικὴ πρότασις εἶναι, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνέται τὸ κατηγορούμενον, μὲ τὸ ὑποκείμενον· ὡσάν, Πῆξος ἐστὶν ἄνθρωπος. Ἀποφατικὴ εἶναι, εἰς τὴν ὁποίαν διαιρεῖται τὸ κατηγορούμενον ἀπὸ τὸ ὑποκείμενον· ὡσάν, ἄνθρωπος οὐκ ἐστὶ λίθος. Πρότασις ἀληθῆς εἶναι ἐκείνη, ἢ ὁποία λέγει τὸ ἀρχαῖον καθὼς εἶναι, ὡσάν ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, Ἄγγελος οὐκ ἐστὶ λίθος. Ψευδῆς εἶναι ἐκείνη, ἢ ὁποία λέγει καθὼς δὲν εἶναι τὸ ἀρχαῖον· ὡσάν, ἄνθρωπος ἐστὶ λίθος. Ἄγγελος οὐκ ἐστὶν ἕσσια.

Περὶ τῆς τροπικῆς, καὶ ἐξηγησίμου
πρότασεως.

Π Ἄλιν διαμενῆται ἡ πρότασις εἰς ἀπολε-
λυμένην, καὶ τροπικῆν. Πρότασις ἀπο-
λελυμένη, ὅτε καὶ καὶ τὸ εἶναι ὀνομάζεται,
εἶναι ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ κατηγορούμε-
νον ἀπλῶς, λέγεται πρὸ τῆς ὑποκειμένης, δι-
χως νὰ φανερῶσιν τὸν τρόπον, καὶ τὸν ὁποῖον
ἀρμόζουσιν οἱ ὅροι τῆς προτάσεως, ὡσάν, ὁ
Ἥλιος εἶναι ὁ λαμπαρότερος τῶν ἀστέρων. ἄν-
θρωπος ὅστις ζῶν. Τροπικὴ πρότασις εἶναι ἐ-
κείνη, εἰς τὴν ὁποίαν φανερῶνται ὁ ἄλλος,
καὶ τὸν ὁποῖον, ἀρμόζει τῆς ὑποκειμένης τὸ κα-
τηγορούμενον. ἄτοι οἱ ἄλλοι εἶναι πέντε, ἀ-
ναγκαῖον, ἀδύνατον, ἐνδεχόμενον, καὶ δυνα-
τόν. ὡσάν, ἀναγκαῖον ὅτι τὸν ἄνθρωπον εἶ-
ναι ζῶν. ἀδύνατον ὅτι τὸν Πίττον εἶναι λί-
θον. δυνατόν ὅτι τὸν ἀμαρτωλὸν εἶναι δι-
καῖον. ἐνδεχόμενον ὅτι τὸν λαὸν νὰ φέχῃ.
ἔδω, ὡς βλέπεις, φανερῶνται ὁ ἄλλος, καὶ
τὸν ὁποῖον ἀρμόζει τῆς ὑποκειμένης, τὸ κατηγο-
ρούμενον, εἰς τὴν πρότασιν. Σημειῶσαι δὲ,
ὅτι οἱ ἄλλοι ἄτοι, προφέρονται καὶ ἐπιρρη-
ματικῶς. ὁ ἄνθρωπος ἀναγκαῖως ὅτι ζῶν. ὁ
Πίττος ἐνδεχομένως φέχει. Πρὸς τὴν ἀλή-
θειαν

θείω ἢ ὑποθέσει τῶν , ζητεῖται τὸ κα-
 τηγρημένον τὰ ἀρμύζη τὴ ὑποκειμένῳ καὶ τὸν
 ῥόπον , ὅπε φανερώνεται εἰς τὴν πρότασιν ,
 ὡσάν , τῆ ἢ πρότασις , ἄνθρωπος ἀναγκαίως
 ὄσι ζῶον , εἶναι ἀληθινή , ὅτι τὸ ζῶον , ἀ-
 ναγκαίως λέγεται τῆ ἢ ἀνθρώπου . με ἢ
 πρότασις τῆ , ἄνθρωπος ἀναγκαίως ἔχει ,
 εἶναι ψεύδης , διατὶ ἐνδεχομένως ἔχει ὁ ἄν-
 θρωπος , ὄχι ἐξ ἀνάγκης . διὰ τὰ γνωρίσης
 πάλιν τὴν ποσότητα , καὶ ποιότητα τῆς ῥοπι-
 κῆς προτάσεως , πρέπει τὰ σοχάζεσαι τὸν
 ῥόπον εἰς αὐταῖς . ἐπειδὴ , ὅταν ὁ ῥόπος τῆς
 προτάσεως εἶναι τὸ ἀναγκαῖον , τότε ἢ πρότα-
 σις εἶναι καθόλου καταφατικὴ , ὡσάν , ἀναγ-
 καῖον εἶναι τὸν ἄνθρωπον εἶναι ζῶον , ἰσοδυ-
 ναμεῖ , πᾶς ἄνθρωπος ὄσι ζῶον . ὅταν ὁ ῥό-
 πος εἶναι τὸ ἀδύνατον , ἢ πρότασις εἶναι κα-
 θόλου ἀποφατικὴ , ὡσάν , ἀδύνατον ὄσι , τὸν
 Ἄγγελον εἶναι λίθον , ἰσοδυναμεῖ , ἕδῃς Ἄγ-
 γελος ὄσι λίθος . ὅταν ὁ ῥόπος εἶναι τὸ δυ-
 νατὸν , καὶ ἐνδεχόμενον , ἢ πρότασις εἶναι μιε-
 κτὴ καταφατικὴ , ὡσάν , δυνατὸν ὄσι τὸν ἄν-
 θρωπον ἔχειν , ἰσοδυναμεῖ , τίς ἄνθρωπος
 ἔχει . καὶ πάλιν ἐνδεχομένον ὄσι τὸν ἄνθρω-
 πον εἶναι ἀγαθόν , ἰσοδυναμεῖ , τίς ἄνθρωπος
 εἶναι ἀγαθός . ὅταν ὁ ῥόπος εἶναι τὸ ἀδύνα-
 τον , καὶ ἐνδεχόμενον μὲ τὸ μέγιστον οὐ , τότε ἢ

πρότασις είναι μερικὴ ἀποφατικὴ· ὡσάν, ἴπ-
πον μὴ εἶναι λυκόν, ἐνδεχόμενον ἐστὶ, ἰσο-
δυναμεῖ, τὶς ἴππος ἐκ ἐστὶ λυκός. ἤα' δύ-
κολίαν τῆς μνήμης, εἰς τὰς κάτωθεν εἴχρας,
περισφαλίζεται ἡ ποσότης, καὶ ποιότης τῆς ἔο-
πικῶν προτάσεων·

Πᾶς ἀναγκαῖον λέγεται, ἀδύνατον δὲ ἔ-
δειξ.

Τίς δὲ τὸ ἐνδεχόμενον· τίς καὶ τὸ ἐνδε-
χόμενον ἔ.

Ὅπως θέλει να εἰπῆ· ὅτι ὁ ἔσος ἀναγκαῖον,
σημαίνει καταφατικῶς καθόλου. Ὁ ἔσος ἀ-
δύνατον, καθόλου ἀποφατικὴν. ὁ ἔσος ἐνδε-
χόμενον, καὶ δυνατὸν, μερικῶς καταφατικὴν·
ὁ ἔσος ἐνδεχόμενον, καὶ δυνατὸν μετὰ τὸ μό-
ριον οὐ μερικῶς ἀποφατικῶς. Σημειώσαι καὶ τὸ
το, ὅτι οἱ ἔσοι τῆς προτάσεων, ἀντα-
ποκρίνονται τοῖς καιροῖς, λόγῳ χάριν, τὸ ἀ-
ναγκαῖον, τῷ αἰεὶ· ὡσάν, ἄνθρωπος ἀναγ-
καίως ὄντι ζῶον, ἰσοδυναμεῖ, ἄνθρωπος πάν-
τοτε εἶναι ζῶον· τὸ ἀδύνατον ἀνταποκρίνεται
τῷ ἐδέποτε· ὡσάν, ἄνθρωπον εἶναι λίθον ἀ-
δύνατον ἐστίν, ἰσοδυναμεῖ, ἄνθρωπος ἐδέπο-
τε ὄντι λίθος. τὸ ἐνδεχόμενον τῷ ποτέ· ὡσάν,
ἐνδεχόμενον ὄντι Πέτρον ἔχειν, ἰσοδυναμεῖ,

ὁ Πέτρος ποτέ ἔχει. τὸ ἐνδεχόμενον τῷ ἐδέ-
ποτε ἔ, τῷ ποτέ οὐ· ὡσάν, ἄνθρωπον ἔξέ-
χεν ἐνδέχεται, ἰσοδυναμεῖ, ἄνθρωπος ποτέ
εἰ ἔχει.

Πρότασις ὀξυσηματική εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁ-
ποία διὰ τὴν αὐτῆς ἀσάφειαν ζητεῖ ἄλλω πρό-
τασιν, διὰ τὴν μᾶς ὀξυσηματικῶς ἐννοίαν, καὶ
ἡ πρότασις τῆσι λέγεται ὀξυσηματική. Ἡ ὀξυση-
ματικὴ πρότασις διαίρεται εἰς ἀποκλείουσαν, ἐ-
ξαιρουσαν, καὶ ἀναδιπλωσαν. Πρότασις ἀπο-
κλείουσα εἶναι ἐκείνη, ὅπως ἔχει τὸ μόριον μό-
νον, ὡσάν, ἄνθρωπος ἐστὶ μόνον λογικός· τῆ-
τι ἡ πρότασις ὀξυσηματικῶς ἔπος, ἄνθρωπος ἐστὶ
λογικός, καὶ ἐδὲν ἄλλο πρᾶγμα τῷ ἀνθρώπῳ
διηρημένον. σημειῶσαι δὲ, ὅτι τὸ μόριον μό-
νον, ἡ πίπτῃ ἐπάνω εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἡ
ἐπάνω εἰς τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως.
ὅταν πίπτῃ ἐπάνω εἰς τὸ ὑποκείμενον, τότε
ἀποκλείει ὅλα τὰ ἄλλα ὑποκείμενα, ὡσάν,
μόνος ὁ Θεὸς ἐστὶν ἀθάνατος. ἡ ἐννοία εἶναι,
ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀθάνατος, καὶ κανένα ἄλλο ὑ-
ποκείμενον, ἐδὲν ἔχει ἀθανασίαν. ὅταν πάλιν
πίπτῃ ἐπάνω εἰς τὸ κατηγορούμενον, τότε ἀ-
ποκλείει τὰ ἄλλα κατηγορούμενα, ὡσάν, Πέ-
τρος ἐστὶ φιλόσοφος μόνον. ἡ ἐννοία εἶναι, ὅ-
τι ὁ Πέτρος ἔχει τὴν φιλοσοφίαν, καὶ ἐδὲν ἔχει
καμμίαν ἄλλω τέχνῳ· πρότασις ἐξαιρου-

σα είναι εκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν ἀπὸ τὸν κοινὸν ὄρον, ἐξαιρῶμεν τὸ ἐν ἐκείνῃ συκχόμενον, ὡσαν, πάντες οἱ ἄνθρωποι, ἔξω ἀπὸ τὸν Χριστὸν, ἐσυλλείφθησαν μετὰ τῷ πηπατορικῷ ἀμαρτήματος. τότε ἡ πρότασις ἐξηγείται, ὁ Χριστὸς δὲν ἐσυλλείφθη μετὰ πηπατορικὴν ἀμαρτίαν, καὶ ὅλοιοι ἄνθρωποι, ἐσυλλείφθησαν μετὰ τὴν πηπατορικὴν ἀμαρτίαν τῷ Ἀδάμ. Καθὼς βλέπεις, ὅταν εἴπαμεν, πάντες οἱ ἄνθρωποι ἐσυλλείφθησαν μετὰ τῷ πηπατορικῷ ἀμαρτήματος, ὁ ὅρος πάντες οἱ ἄνθρωποι φελέχει καὶ τὸν Χριστὸν ὡς ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ἐξαιρεῖ τὸ μόριον, ἔξω πλῶν, καὶ ὅμοια, καὶ δετὰ τοῦ λέγεται προτασις ἐξαιρέσα.

Πρότασις ἀναδιπλώσα εἶναι ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν φερίσκειται τὸ μόριον τῆς ἀναδιπλώσεως, ὡσαν, ὡς καθὼς, λόγος χάριν, ὁ αετός, ὡς αετός πετὰ· ἡ εἴηοια εἶναι ἡ αἰτία καὶ ἡ ἀφορμὴ, ὅπε πετὰ ὁ αετός· δετὰ φερίσκειται περωτός. ὁμοίως ὁ μουσικός ὡς μουσικός φάλλει, ἡ εἴηοια εἶναι, ὅτι φάλλει ὁ μουσικός· δετὰ ἐξάφει τὴν μουσικὴν τέχνην. Σημεῖωσαι, ὅτι ἡ ἀναδίπλωσις, εἰς δύο ἔόπως πίπτει ἐπάνω εἰς τὸ ὑποκείμενον, ὑλικῶς, καὶ εἰδικῶς. τότε δετὰ πίπτει εἰδικῶς, ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι αἰτία, ὅπε ἀρμόζει αὐτῷ τὸ

καπι-

κατηγορέμενον, ὡσαύτ, ὁ Θεολόγος, ὡς Θεολόγος ὁμιλεῖ δια τὸν Θεόν. Ἡ ἀναδίπλωσις λαμβάνεται εἰδικῶς, ὅτι ὁ Θεολόγος, καθὼς Θεολόγος, ἤγουν ὅτι ἔχει τὴν Θεολογίαν ὁμιλεῖ δια τὸν Θεόν. Ὑλικῶς πίπτει ἡ ἀναδίπλωσις εἰς τὸ ὑποκείμενον, ὅταν τὸ δευτερεύον αἰτία τῶν κατηγορουμένων, ἀλλὰ μόνον δέχεται τὸ κατηγορούμενον ἐν αὐτῷ, ὡσαύτ, ὁ Αἰθίοψ, ὡς ἀνθρώπος ὄσι μέλας. δευτερεύον σημαίνει πῶς αἰτία τῆς μελανότητος εἰς τὸν Αἰθίοπα εἶναι ἡ ἀνθρωπότης, ἀλλὰ πῶς τὸ ὑποκείμενον ἐκεῖνο, ὅτι καὶ μάλλον εἶναι ἀνθρώπος. ὅτι τὸ ἢ ἀπόφασις τῆς, Αἰθίοψ ὡς ἀνθρώπος ὄσι μέλας, εἰδικῶς εἶναι ψευδής, ὑλικῶς εἶναι ἀληθής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῆς ἀντιθέσεως τῶν προτάσεων.

Τρεῖς εἶναι τῶν προτάσεων αἱ ἰδιότητες, ἀντίθεσις, ἀντιστροφή, καὶ ἰσοδυναμία. ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις ἢ ἔχουσιν ἀντιμάχεται, ἢ ἀντιστρέφονται, ἢ ἰσοδυναμεῖσιν, ἤγουν ἔχουσιν τὴν αὐτὴν δυνάμιν τῆς ἐννοίας. λέγομεν ἐν πρώτῳ περὶ τῆς ἀντιθέσεως, καὶ ὑστερα περὶ τῶν λοιπῶν.

Εἶναι λοιπὸν ἡ ἀντίθεσις, ἀντίθεσις δύο προτάσεων, ὅτε ἔχῃ τὸ αὐτὸ υποκείμενον, καὶ κατηγορέμενον κατὰ ποσότητα, ἢ ποιότητα μόνον, ἢ ὁμῶς κατ' ἀμφοτέρα· ἔστω ὅταν ἡ πρότασις, δευρὸν ἔχῃ τὸ αὐτὸ υποκείμενον, καὶ κατηγορέμενον, δευρὸν λέγονται ἀντίθετοι, ὡσαν, πᾶς ἀνθρώπος ἐκ ἔστιν ἀναγκαίως λευκός· τίς ἀνθρώπος ἐστὶν ἐνδεχομένως λευκός· τῆταις ἢ πρότασις, δευρὸν λέγονται ἀντίθετοι, ὅτι δευρὸν ἔχῃ τὸ αὐτὸ κατηγορέμενον, ἐπειδὴ τῆς πρώτης κατηγορέμενον εἶναι, ἀναγκαίως λευκός, τῆς δευτέρας ἐνδεχομένως λευκός.

Διαιρεῖται ἡ ἀντίθεσις, εἰς ἀντιφατικὴν, ἐναντίαν, ὑπεναντίαν, καὶ ὑπάλληλον. ἀντίθεσις ἀντιφατικὴ εἶναι, ἀντίθεσις, καὶ ἀντιμάχεια δύο προτάσεων σύγκων, ἢ δύο προτάσεων, τῶν ὁποίων ἢ μία εἶναι κοινὴ καταφατικὴ, ἢ ἀποφατικὴ, καὶ ἢ ἄλλη μιστὴ ἀποφατικὴ, ἢ καταφατικὴ. Σαφέστερα. Ἀντιφατικὴ ἀντίθεσις εἶναι, ἀντίθεσις δύο προτάσεων καὶ ποσότητα, καὶ ποιότητα, ὡσαν, πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶν· τίς ἀνθρώπος οὐκ ἐστὶ ζῶν. ἢ πρώτη φωνὴ εἶναι κοινὴ καταφατικὴ, καὶ ἢ δευτέρα μιστὴ ἀποφατικὴ. ὁμοίως Ἀριστοτέλης ὅτι Φιλόσοφος, Ἀριστοτέλης οὐκ ἐστὶ Φιλόσοφος, εἶναι σύγκων ἀντιφατικὴ. Κανὼν τῶν ἀντιφατικῶν εἶναι, ὅτι δευρὸν διώκονται ποτὲ να
εἶναι

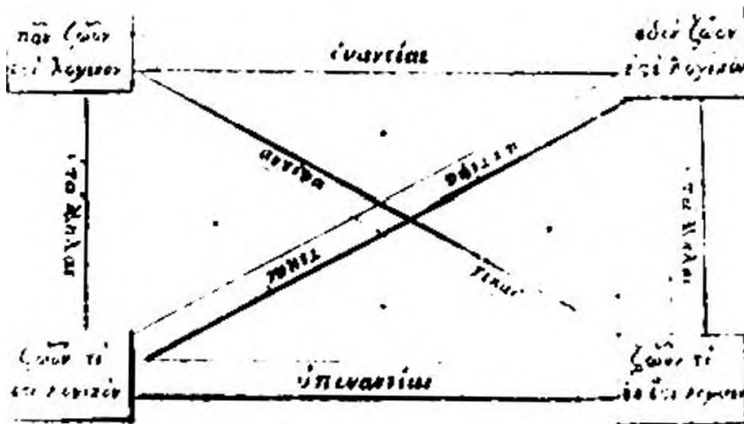
είναι ἀληθινᾶς, ἢ ψευδεῖς καὶ ἡ δύο, ἀλλ' ἀγακάως ἡ μία εἶναι ἀληθινή, καὶ ἡ ἄλλη ψευδής.

Ἀντίθεσις ἐναντία εἶναι δύο καθόλου προτάσεων καὶ ποιότητα μόνον, ὡσαύτ, πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός· κείς ἄνθρωπος ὄχι λευκός. ὡς βλέπεις καὶ ἡ δύο εἶναι πρότασις κοιναῖς, μὰ ἡ μία καταφατική, καὶ ἡ ἄλλη ἀποφατική· ὅθεν ἀφαιρούσι καὶ τὴν ποιότητα μόνον. Καρῶν τῆς ἐναντίων εἶναι, ὅτι δεῖ δύο νουταὶ γὰ σιωαληθῆσαν καὶ ἡ δύο, μὰ ἡμποροῦν γὰ εἶναι ψευδεῖς ἀμφοτέραι αἱ προτάσεις.

Ἀντίθεσις ὑπεναντία εἶναι, ἀντιμάχεια δύο μεικῶν προτάσεων, κατὰ ποιότητα μόνον· ὡσαύτ, τίς ἄνθρωπος τρέχει· τίς ἄνθρωπος κ' τρέχει. Καρῶν τῆς ὑπεναντίων εἶναι, ὅτι ἀμφοτέραι αἱ προτάσεις ποτὲ δεῖ εἶναι ψευδεῖς, μὰ ἡμποροῦν γὰ ἀληθεῖν, ὡσαύτ, τίς ἄνθρωπος ἐστὶ δίκκιος, τίς ἄνθρωπος κ' ἐστὶ δίκκιος· ἐπειδὴ ἡμπορεῖ ὁ Πέτρος γὰ εἶναι δίκκιος, καὶ ὁ Γεώργιος γὰ μὴ εἶναι.

Ἀντίθεσις ὑπάλληλος εἶναι, δύο προτάσεων καὶ ποσότητα μόνον ἀντιμάχεια, ὡσαύτ, πᾶς ἄνθρωπος τρέχει, τίς ἄνθρωπος τρέχει· Καρῶν τῆς ποιότητων εἶναι, ὅτι ἡ ἀλήθεια αἷς κοινηῖς προτάσιως, φερέχει τὴν ἀλήθειαν πῆς

μεικῆς, ὡσάν, ἂν εἶναι ἀληθεῖα, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, εἶναι ἀληθινόν, ὅτι καὶ τις ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον· μα τὸ ψεύδος τῆς κοινῆς, δεῦν φέρει τὸ ψεύδος τῆς μεικῆς, ὡσάν εἶναι ψευδής· πᾶς ἄνθρωπος ὄχι δίκαιος, καὶ ὁμως εἶναι ἀληθής, τις ἄνθρωπος ἐστὶ δίκαιος· δια νὰ εἰδῆς μίαν φοράν, καὶ τὰ τεσσέρα εἶδη τῆς ἀντιθέσεως, ἐγὼ σοῦ καταγράψω εἰς τὸ το γήμα.

ΚΕΦΑΛΙΟΝ 5.

Περί ἰσοδυναμίας, καὶ ἀντιστροφῆς
τῶν προτάσεων.

Ισοδυναμία εἶναι, συμφωνία δύο προτάσεων, ἢ ὁποῖα γίνεται διὰ μίσην τῆ μοδείου οὐ. ὅθεν καθὼς μία πρότασις ἔχει ἄλλω ἀντίθετον, ἐτὶ ἔχει καὶ ἄλλω ἰσοδυναμῶσαν, μὴ τὴν ὁποῖαν συμφωνεῖ. καὶ διὰ τὴν κατάληξιν τὸν τρόπον, μὴ τὸν ὁποῖον γίνεται τῶν προτάσεων ἢ ἰσοδυναμία, πρέπει νὰ σοχαδῆς τὰς δύο τῶν σίχων, ὅπως φερέχουσι τὰς καθόνας.

Πρόσθ' ἀντιφατικῆ, ὅπιθ' ἐναντίας,
Ζυγῶσιν δ' ὑπαλλήλοι καὶ πρόθε, καὶ μεθ

Πρόσθ' ἀντιφατικῆ, σημαίνει, πῶς μία πρότασις ἀντιφατικῆ, ἰσοδυναμεῖ μὴ τὴν ἄλλω ἀντιφατικῆ, ἀνίσως καὶ βάλλομεν τὸ μόριον οὐ ἀπὸ τῆ ὑποκειμένη, ὡσαν ἔπι ἢ πρότασις, τὶς ἄνθρωπος ἐστὶ δίκαιος, ἰσοδυναμεῖ μὴ πῆτιν τὴν ἄλλω ἀντιφατικῆ, εἰς ἄνθρωπος ὅστις δίκαιος, ἂν εἰπῆς, καὶ τὶς ἄνθρωπος ἐστὶ δίκαιος.

G 3 ὅπιθ'

Ὅτι δ' ἐναντία, σημαίνει, πῶς μία πρότασις ἐναντία, ἢ ὑπεναντία ἰσοδυναμεῖ μετ' ἄλλω, ἂν βάλῃς τὸ μέριον οὐ ἔπειτα ἀπὸ τὸ ὑποκειμένου πρὸ τῆ συνδέσμου, ὡσάν, πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός, ἰσοδυναμεῖ μετ' ἄλλω, ἂν εἰπῇς πᾶς ἄνθρωπος ἔκ ἐστι λευκός.

Ζητήσιν δ' ὑπάλληλοι, καὶ ἐρόθι, καὶ μὴ, ἦγυν μία ὑπάλληλος πρότασις ἰσοδυναμεῖ μετ' ἄλλω, ἂν εἰπῇς καὶ βάλῃς τὸ μέριον πρὸ τῆ, καὶ ὑστερα ἀπὸ τὸ ὑποκειμένου, ὡσάν, πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός, ἰσοδυναμεῖ μετ' ἄλλω, τίς ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός, ἂν εἰπῇς, καὶ πᾶς ἄνθρωπος ἔκ ἐστι λευκός.

Ἀντιτροφή εἶναι, μεταλλάξις τῆς προτάσεων διὰ τῆς μεταθέσεως τῆς ὑποκειμένου εἰς κατηγορουμένου, καὶ τῆς κατηγορουμένου εἰς ὑποκειμένου, ὡσάν, τίς ἄνθρωπος ἐστὶ λευκός. λευκὸν τί ἐστὶν ἄνθρωπος. Σημείωσαι δέ, ὅτι ἡ πρότασις ὅπου μεταλλάσσεται, καλεῖται ἀντίτροφος, καὶ ἐκείνη, εἰς τὴν ὁποίαν μεταλλάσσεται, καλεῖται ἀντιτρέψουσα. ὡσάν, πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, ἀρα ζῶον τί ἐστὶν ἄνθρωπος. ἡ πρότασις πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, λέγεται ἀντίτροφος. ἡ ἄλλη, ἀρα ζῶον τί ἐστὶν ἄνθρωπος, λέγεται ἀντιτρέψουσα.

Εἰς τρεῖς ἔσπης γίνεται τῆς προτάσεων ἡ ἀντι-

ἀντιτροφή, ἀπλῶς, καὶ συμβεβηκός, καὶ κατ' ἀντίθεσιν. Ἀπλῶς δὲ γίνεται ἡ ἀντιτροφή, ὅταν τὸ κατηγορούμενον μεταβάλλεται εἰς ὑποκείμενον, καὶ τὸ ὑποκείμενον, εἰς τὸ κατηγορούμενον, δίχως ἐναλλαγῆναι τῆς ποσότητος, καὶ ποιότητος τῆς προτάσεως, ὡσαν, τίς ἀνθρώπος ἐστὶ δίκαιος· ἀρα δίκαιον τὶ ἐστὶν ἀνθρώπος· Ἀπλῶς ἀντιτρέφεται ἡ καθόλου ἀποφατική, ὡσαν, ἕδεις Ἄγγελος ἐστὶ λίθος, ἀρα ἕδεις λίθος ἐστὶν Ἄγγελος. καὶ πάλιν, τίς ἀστὴρ ἐστὶ λαμπρός, ἀρα λαμπρὸν τὶ ἐστὶν ἀστὴρ. γίνεται δὲ καὶ συμβεβηκός ἡ ἀντιτροφή, ὅταν μεταλλάσσεται τῶν προτάσεων ἢ ποσότης μόνον, ἢ γὰρ ὅταν ἀπὸ καθόλου, γίνεται μερικὴ ἢ πρότασις. πᾶσι ἡ ἀντιτροφή ἔχει τὸν εἰς τὴν καθόλου καταφατικῶς, καὶ ἀποφατικῶς, ὡσαν, πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον, ζῶον τὶ ἐστὶν ἀνθρώπος. ἕδεις ἀνθρώπος ἐστὶν ἵππος, ἵππος τίς ἐκ ἐστὶν ἀνθρώπος. γίνεται κατ' ἀντίθεσιν ἡ ἀντιτροφή, ὅταν τὸ κατηγορούμενον μεταλλάσσεται εἰς ὑποκείμενον, καὶ τὸ ὑποκείμενον εἰς κατηγορούμενον, δίχως ἐναλλαγῆναι ποσότητος, καὶ ποιότητος, ἀλλ' οἱ ὅροι μόνον τῆς προτάσεως γίνονται ἀόριστοι. Ἀντιτρέφονται καὶ πῶτον τὸν τρόπον ἡ καθόλου καταφατική, καὶ μερικὴ ἀποφατική, ὡσαν, πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον, ἀρα πᾶν ἐ ζῶον ἐστὶν

ἐκ ἀνθρώπου. ὁμοίως, τὶς ἀνθρώπος ἐκ ἑστὶ
 δίκαιος, ἄρα τὶ ἐ δίκαιον ἐκ ἑστὶν ἐκ ἀνθρώ-
 πος. οἱ κανόνες τῆς ἀντιστροφῆς φερέχονται
 εἰς τὰς κάποθεν σίχους.

Ἀπλῶς ἡ βέμβιξ μεταλλάττεται, ἀλλ'
 ἐκ συμβάν
 Εὐα, ἰδ' ἀντιθέσει κατ' ἐπίστροφον εἰ-
 δομεν Ἀῖρον.

Εἰς τὰς σίχους τῆς τρεῖς φωνάς μόνον σο-
 χάσας, βέμβιξ, Εὐα, Ἀῖρον, καὶ εἰς τὰς
 ἔξις τῆς φωνάς, σοχάσας τὰ τέσσαρα φωνήεν-
 τα. α. ε. ι. ο. ἐπειδὴ, τὸ φωνῆεν, Α, ση-
 μεῖναι τὴν καθόλου καταφατικὴν πρότασιν. τὸ,
 Ε, τὴν καθόλου ἀποφατικὴν. τὸ Ι, τὴν με-
 ρικὴν καταφατικὴν. τὸ Ο, τὴν μερικὴν ἀποφα-
 τικὴν, καθὼς διδάσκουσιν οἱ κάποθεν σίχοι.

Τ' Ἄλφα λέγει καθόλου, Ε. δὲ τὸ ψι-
 λὸν ἔξις ἀποφάσκει
 Ἰῶτα δ' ἕκαστα λέγει, Ο. δὲ τὸ σμικρὸν
 ἔξις ἀποφάσκει.

Τὸ νόημα λοιπὸν τῶν πρώτων σίχων εἶναι,
 ὅτι ἡ καθόλου ἀποφατικὴ πρότασις, καὶ ἡ μερι-
 κὴ καταφατικὴ, σημειωμέναις τὰ φωνήεντα,
 Ε,

Ε, Ι, ἀντιστρέφονται ἀπλῶς. Ὁμοίως ἡ ἀποφατικὴ, καὶ καταφατικὴ καθόλου σημειωμένη μετὰ τῶν φωνήσεων, Ε, Α, εἰς τὴν φωνὴν Εὐα, ἀντιστρέφονται καὶ συμβεβηκός· καὶ πάλιν, ἡ καθόλου καταφατικὴ, καὶ μερικὴ ἀποφατικὴ, σημειωμένη μετὰ τῶν φωνήσεων, Α, Ο, εἰς τὴν φωνὴν Ἄσρον, ἀντιστρέφονται κατ' ἀντίθεσιν. πάντα ὅλα ἀνωθεν ἐπαρδειγματίσαμεν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ζ'.

Περὶ τῶ ὀρισμῶ.

Η Κυριώτεραις ἐροῦσας, ὅπῃ θεωρεῖ ἡ Λογικὴ, εἶναι ὁ ὀρισμὸς, καὶ ἡ διαίρεσις τῶν πραγμάτων. Ἐὰν τὸ λεγόμενον πῶρα περὶ τῶ ὀρισμῶ, καὶ εἰς τὸ ἀκόλουθον κεφάλαιον περὶ τῆς διαίρεσεως. Ἔτι δὲ παραδείγματα θεωροῦμεν εἰς τὸν ὀρισμὸν, α', τί εἶναι ὁ ὀρισμὸς, β', πόσα εἶναι τῶ ὀρισμῶ τὰ εἶδη, γ', ποίους κανόνας φυλάττει ὁ ὀρισμὸς ἕνα γὰρ εἶναι ὀρθός.

Κοινῶς ἔν ὁ ὀρισμὸς, εἶναι λόγος ὅπῃ ἐξηγεῖ, καὶ φανερώνει τὴν φύσιν τῶ πράγματος, ἢ τῆς φωνῆς, καὶ ονόματος· ὅταν ἐξηγῆ τὰ ὀνόματα, καὶ τὰς φωνάς, κυρίως δεῖ λέγεται ὀρισμὸς, ἀλλ' ἐρμηνεία, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνάγεται

γεται καὶ ἔτυμολογία, ἀσάν, ἢ ὑδρογραφία, ἢ ὅποια εἶναι ~~ὄ~~γραφὴ τῆς θαλάσσης· ἢ κοσμογραφία εἶναι ~~ὄ~~γραφὴ τῆς Κόσμου. Φιλοσοφία εἶναι, ἀγάπη, καὶ ἀσκήσις τῆς σοφίας. Οἱ ὀρισμοὶ τῆτοι, δεῦρ ἔξηνῶσι τὴν ἕσιν τῆς πράγματος, ἀλλὰ τὴν φωνὴν, καὶ τὸ ὄνομα· ὅθεν λέγονται ἐπιμνηστικαί.

Ὁ ἀληθινὸς ὀρισμὸς λοιπὸν, ὅπῃ φαίνεται, τί εἶναι τὸ πρᾶγμα, διαίρειται εἰς ἑστώδη, καὶ κατὰ συμβεβηκὸς, τὸν ὅποιον ~~ὄ~~γραφὴν καλοῦσιν οἱ ρήτορες. Ὄρισμὸς ἑστώδης εἶναι ἐκείνος, ὁ ὅποιος ἔξηνῶσι τὴν φύσιν, καὶ ἕσιν τῆς πράγματος, δεῦρ μίσον τῶν συστατικῶν μερῶν τῆς ἕσιν. Ὄρισμὸς κατὰ συμβεβηκὸς εἶναι ἢ περίγραφισ ἐκείνη, ἢ ὅποια ἔξηνῶσι, καὶ φαίνεται τὸ πρᾶγμα δεῦρ μίσον τῶν ἰδιοτήτων, καὶ συμβεβηκότων, ὅπῃ ἀρίσκονται εἰς τὸ αὐτὸ πρᾶγμα.

Πάλιν διαίρειται ὁ ἑστώδης ὀρισμὸς, εἰς φυσικὸν, καὶ μεταφυσικόν. Φυσικὸς δὲ ὀρισμὸς εἶναι ἐκείνος, ὅπῃ ἔξηνῶσι τὴν ἕσιν τῆς πράγματος, φαιρώντων τὰ φυσικὰ μέρη τῆς ἕσιν, καὶ φυσικὰ μέρη τῆς ἕσιν εἶναι ἢ ὕλη, καὶ ἢ μορφή, τὰ ὅποια ἀληθῶς, καὶ πραγματικῶς ὑπάρχουσιν εἰς τὸ πρᾶγμα.

Παράδειγμα δὲ τῆς φυσικῆς ὀρισμῆς εἶναι τῆτοι, ἀνθρώπος εἶσι συνθετὸν ἐκ σώματος ὀργα-

τικῆ, καὶ ψυχῆς λογικῆς. τὸ ὀργανικὸν μετὰ σώ-
μα, εἶναι ἢ φυσικὴ ὕλη τῆ ἀνθρώπου· καὶ ἢ
λογικὴ ψυχὴ εἶναι, ἢ μορφή ὅπου ἰδιοποιεῖ
τὸν ἄνθρωπον. Ὁρισμὸς μεταφυσικὸς εἶναι ἐκεί-
νος, ὁ ὁποῖος ἐξηγεῖ τὴν φύσιν τῶ ἀράγματος,
ἢ γένους, καὶ διαφορας, τὰ ὅποια λέγονται μέρη
τῆς ὑσίας μεταφυσικῆ, ἢ γὰρ νοιρᾶ, ὑπάρ-
χοντα μόνον ἐν τῇ ἀγνωσίᾳ· ἐπειδὴ ὁ λόγος τῆ
γένους, καὶ τῆς διαφορᾶς εἶναι εὐνοια τῆς ἀγ-
νοίας. Παράδειγμα τῆ μεταφυσικῆ ὀρισμῶ εἶ-
ναι, ὡσαύτ' ἄνθρωπος εἰς ζῶον λογικόν· τὸ
ζῶον διαιρεῖται εἰς τὸ γένος τῆ ἀνθρώπου, τὸ
δὲ λογικόν· εἰς τὴν διαφορᾶν, μετὰ τὴν ὁποίαν
ἀμφέρει ἀπὸ τὰ ἄλλα ζῶα, ἢ γὰρ εἶδη τῆ ζῴου.

Ὁμοίως διαιρεῖται ὁ περιγραπτικὸς ὅρος,
εἰς ὅρον ἰδιωματικόν, καὶ εἰς ὅρον κατὰ συμβε-
βηκὸς, καὶ εἰς ὅρον αἰτιώδη. Ἰδιωματικὸς δὲ
ὅρος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπου ἐξηγεῖ τὰς ιδιότητας
τῶ ἀράγματος, ὡσαύτ' ἄνθρωπος ὅτι ζῶον πο-
λιτικόν, σοφίας, καὶ ἀριτῆς δικτικόν· καθὼς
ἐλείπει δὲ ἐξηγήσαμεν τὸν ἄνθρωπον, φα-
νεράντων τὰς τὰ ὑσιώδη μέρη, ἀπὸ τὰ ὅποια
σιωπᾶται, ἀλλὰ φανεράντων τὰς ιδιότητας
ὅπου ἔχει· ὅθεν εἶναι περιγραφῆς ἰδιωματι-
κῆ. Ὁρος πάλιν κατὰ συμβεβηκὸς εἶναι ἐκεῖνος,
ὅπου φανεράνει τὸ ἀράγμα, ἢ μίσην τῆς συμ-
βεβηκότων, τὰ ὅποια ἀρμόζουσι καὶ ἄλλων διη-

ρημῶν πραγμάτων, ὡσάν, ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶν ὡραῖον, δίπυον, ὅπῃ ἔχει ὀρθῶν τὴν κεφαλῶν, καὶ ὁμοία. Ὅρος αἰτιώδης εἶναι ἐκείνος, ὁ ὁποῖος ἐξηγεῖ τὸ πρᾶγμα, ἢ τῆς ἐξωτερικῶν αὐτῆς αἰτιῶν, ἢ γὰρ ἢ τῆς τελικῆς ποιητικῆς, καὶ φρωτοτύπη αἰτίῃ, ὡσάν, ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶν καθ' ὁμοίωσιν Θεῶ; πλαθῶν ἢ τὴν αἰώνιον μακαριότητα.

Ὁμοίως, ὁ πυρετός εἶναι ζέσις τῆς ψευκαρδίας αἵματος. Γίνεται ἀκόμη ἡ πιεζογραφία κατ' ἐπαρθεμῶσιν τῆς μίρας, ὅταν ἐξαερθεμῶνται τὰ μέρη, ἀπὸ τῆς ὁποῖα σωθίττεται τὸ πρᾶγμα, ὡσάν, ἡ λογικὴ εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποῖα ὁμιλεῖ ἢ τῶν καλῶν ἐπίληψιν, ἢ τῶν κελσιν, καὶ ἢ τὸν συλλογισμόν. Γίνεται δὲ, καὶ κατ' ἀφαίρισιν τῆς ἐσωτικῆς ἢ ψευγραφῆς, ὡσάν, σοφία εἶναι, γὰρ μὴν εἶναι τινὰς ἀμαθῆς.

Διὰ τὰ γὰρ ἢ ὀρθός ὁ ὑσιώδης τῆς πραγμάτων ὀρισμός, τὸν ὁποῖον θεωρεῖ ἡ λογικὴ (ἐπειδὴ τὸν κατὰ συμβεβηκός, θεωρεῖ ἢ Ῥητορικὴ) εἶναι ἄριστος. α', κατὰ τὸ εἶναι, ὅτι ἀρίστη ὁ ὀρισμός, γὰρ εἶναι σαφέστερος, καὶ φανερώτερος ἀπὸ τὸ ὀριζόμενον πρᾶγμα. ἐπειδὴ ὁ ὀρισμός, εἶναι φανερώτερος τῆς πράξεως. ἢ τὸ πρᾶγμα εἶναι ὀρθός ἢ τὸς ὀρισμός, ἄνθρωπος ἐστὶ μικρὸς κόσμος. β', κατὰ τὸ εἶναι, ὅτι ἀρίστη ὁ ὀρος, γὰρ εἶναι βραχὺς, ἢ γὰρ γὰρ
μὴν

μὴν ἀμέλει πρᾶγμα φερασόν, ὅτι συγ-
 χίζει τὸν νοῦν· ὅθεν δὴ εἶναι ὀρθὸς τοῦ-
 τος ἔσρος, ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον γελασικόν,
 λογικόν, ἐπειδὴ φερασάει τὸ γελασικόν.
 καὶ δὲ τρίτος εἶναι, ὅτι ἀρίπει ὁ ὀρισ-
 μὸς νὰ γίνεται, ἐκ γένους, καὶ διαφορᾶς,
 διατὶ ὁ ὀρισμὸς ἐξηγεῖ τὴν οὐσίαν τῆ ἀπρά-
 γματος· ὅθεν ἀρίπει νὰ φαιρῶνῃ, εἰς τί κοι-
 νωτῆ τὸ πρᾶγμα μὲ τὰ ἄλλα, καὶ εἰς τί
 διαφέρει. Διὰ τῆτο, ὁ φυσικὸς ὀρισμὸς, ὅ-
 πῃ γίνεται ἐκ τῆς ὕλης, καὶ μορφῆς εἶναι ὀρ-
 θὸς, διατὶ ἡ ὕλη θεωρεῖται ὡς γένος, καὶ ἡ
 μορφή ὡς διαφορά. Προθέττουσι τινὲς καὶ τῆ-
 παρτον καὶ ὄνα, ὁ ὁποῖος διδάσκει νὰ ἀντι-
 σφῆφονται, ὁ ὀρισμὸς, καὶ τὸ ὀριζόμενον πρᾶγ-
 μα, ὡσαν, ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον λογικόν,
 καὶ ζῶον λογικόν ἐστὶν ἄνθρωπος. ὅθεν δὴ
 εἶναι ὀρθὸς ὁ ὀρισμὸς· Ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον
 δίπουν, διατὶ δὴ ἀντισφῆφει, ζῶον δίπουν
 ἐστὶν ἄνθρωπος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περί διαιρέσεως.

Τῆς διαιρέσεως τὸ ὄνομα ἔχει δύο σημασίας· ἢ σημαίνει διαστομὴν τῷ ὅλου εἰς τὰ μέρη αὐτῷ, ἢ διάκρισιν τῷ εἶδος ἐκ τῷ ἐπέρου. ἰδῶ νοεῖται καθὼς εἶναι τῷ ὅλῳ διαστομῆ· ὁμοίως ἡμεῖς ὑπερα θέλει ἐξηγήσομεν, καὶ τὴν διάκρισιν. Τρία λοιπὸν θεωρημῆεις τὴν διαίρεσιν, α, τί εἶναι, β, πόσα εἶδη ἔχει, γ, ποίους κλάσους ἔχει διὰ τὰ γένη ὀρθῆ. Ορίζεται ἡ διαίρεσις, λόγος ὅπερ δ. μερίζει τὸ ὅλον εἰς τὰ μέρη αὐτῷ· τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο ὅπερ μερίζεται, λέγεται μεριστικόν· τὰ μέρη εἰς τὰ ὁποῖα γίνεται ἡ διαστομῆ, λέγονται μερίζοντα μέρη.

Ἐπειδὴ ἔν ἡ διαίρεσις εἶναι τῷ ὅλῳ διαστομῆ, διαφέρει καὶ τὴν διαφορὰν τῷ ὅλῳ. τὸ ὅλον, ἄλλο εἶναι ἐν δυνάμει, καὶ ἄλλο ἐνεργείᾳ, καὶ ἄλλο καὶ συμβεβηκός. Ὅλον δὲ ἐν δυνάμει εἶναι τὸ καθόλου, ὅπερ ἔχει ὑπὸ αὐτὸ τὰ μέρη, ὡσαν τὸ γένος, ὅπερ ἔχει τὰ εἶδη, καὶ τὸ εἶδος ὅπερ ἔχει ὑπὸ αὐτὸ τὰ άτομα. Ἐπειδὴ καὶ τὸ γένος κατηγορεῖται ὡς τῶν εἰδῶν, καὶ τὸ εἶδος ὡς τῶν ἀτόμων. διαίρεσις λοιπὸν ἐν

ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ. II

ἐν δυναμει είναι ἐκείνη, μὲ τὴν ὁποίαν διαί-
 ρεται τὸ γένος εἰς πᾶσι αὐτῆ, καὶ τὸ ἴδιον εἰς
 πᾶσι αὐτῆ, αὐτὴν, ἵνα ἀπὸ τῆς σωματικῆς, ἀπὸ τῆς
 πνευματικῆς ὁμοίως, ζῶν, ἀνοϊπυτος, ἀ-
 λοῦ ἀνθρωπος ὡραίου, ὁ ἀνθρωπος, ἀλλος
 Πίπτος, ἀλλος ἰατρικῆς, ἀλλος δὲ ἄρτιας,
 καὶ ἀλλος ἰατρικῆς. Τὴν ἢ διαίρεσις, διὰ τῆς
 ὁποίας διαμοιράζεται τὸ ὅλον ἐν δυναμει, ἴ-
 γεται διαίρεσις ἐν δυναμει. ὅλον ενεργεῖα εἴ-
 ναι ἐκείνο, τὸ ὑποῖον ἐν αὐτῇ εἶχει πᾶσι μέρη,
 ἀπὸ πᾶσι ὁποία σωματικῆς. ὅλον ἀλλο ἴσως
 ται ὅλον ενεργεῖα κατὰ τὴν, ἀλλο δὲ ὅλον ενεργ-
 εῖα κατὰ ὁλοκληρότητα. καὶ πάλιν, τὸ ὅλον ἐ-
 στω ἴσως, ἀλλο εἶναι ὅλον σωματικῆς φυσικῆς, ὅπως
 εἶχει ἀλλο δὲ μέρη φυσικῆς, αὐτὴν, ὁ ἀνθρωπος
 πᾶσι εἶχει σῶμα, καὶ ψυχῆς. ἀλλο σωματικῆς ὅλον
 μεταφυσικῆς, ὅπως εἶχει μέρη μεταφυσικῆς, αὐ-
 τὴν, ὁ ἀνθρωπος εἶχει τὸ ζῶον, καὶ τὸ λογικ-
 ον, ἢ τὴν τὸ γένος, καὶ τὴν ἴσως. ὅλον
 κατὰ ὁλοκληρότητα εἶναι ἴσως ὅπως εἶχει μέρη,
 ἀλλο τῆς ὁποίων γίνεται ὁλοκληρῶν, αὐτὴν ὁ ἀν-
 ῥωπος εἶχει τῆς σῶμα, πνευμάτι, χεῖρας, πό-
 δας, καὶ ἀλλο τὴν σῶματος μέρη. ὅταν εἶναι
 διαίρεται τὸ ὅλον ενεργεῖα εἰς πᾶσι μέρη αὐτῆς,
 τῶν ἢ διαίρεσις ἴσως διαίρεσις ενεργεῖα,
 αὐτὴν, ὁ ἀνθρωπος διαίρεται εἰς σῶμα, καὶ
 ψυχῆς, εἰς ζῶον, καὶ λογικόν, αἰς πνευμάτι,

εις ἤθος, εἰς χεῖρας, καὶ πόδας. Ἡ διαίρεσις τῆς λέξεως γίνεται ἀκόμη μεισμός. ὅλον δὲ καὶ συμβιβηκός εἶναι ἐκεῖνο, ὅπερ θεωρεῖται καὶ τὰ συμβιβηκότα αὐτῷ· ὅθεν ἡ διαίρεσις καὶ συμβιβηκός εἶναι ὅταν διαιρῆται τὸ ὑποκείμενον, εἰς τὰ αὐτῷ συμβιβηκότα, ὡσαν ἄνθρωπος, ἄλλος σοφός, ἄλλος δὲ ἀμαθής, ἄλλος λάκός, καὶ ἄλλος μέλας· ἡ διαιρεῖται τὸ συμβιβηκός εἰς τὰ αὐτῷ ὑποκείμενα, ὡσαν, τὸ πικρὸν, ἄλλο χαλκὸν, καὶ ἄλλο ἀψίδιον· ἡ διαιρεῖται τὸ συμβιβηκός, εἰς ἄλλα συμβιβηκότα, ὡσαν, τὸ λευκόν, ἄλλο πικρὸν, ἄλλο γλυκὺ.

Οἱ κανόνες τῆς ὀρθῆς διαίρεσιως εἶναι τρεῖς, ~~Κανὼν πρώτος,~~ τὸ μεριστὸν πρᾶγμα πρέπει νὰ χωρισθῆ, καὶ νὰ εἶναι μεγαλύτερον ἀπὸ καθὲ μέρος. ὅθεν δεῦν εἶναι ὀρθὴ ἡ διαίρεσις τῆς ψυχῆς, τὸ ζῶον, ἄλλο λογικόν, ἄλλο αἰσθητικόν· διότι τὸ αἰσθητικόν, δεῦν χωριάζεται ἀπὸ τὸ ζῶον. Κανὼν β'. τὸ μεριστὸν πρᾶγμα, πρέπει νὰ εἶναι ἴσον μὲ τὰ μέρη ὅπερ ἔχει· ὅθεν δεῦν εἶναι ὀρθὴ ἡ διαίρεσις, τὸ στοιχεῖον διαιρεῖται εἰς πῦρ, αἶρα, καὶ ὕδωρ, διότι εἶναι στοιχεῖον καὶ ἡ γῆ. Κανὼν γ'. δεῦν πρέπει τὸ εἶναι μέρος νὰ χωριζέσθαι τὸ ἄλλο· ὅθεν δεῦν εἶναι ὀρθὴ ἡ διαίρεσις, τὸ ζῶον, ἄλλο ἐνυδρόβιον, ἄλλο ἀλαλον, διότι τὸ ἀλαλον, χωριζέται τὸ ἐνυδρόβιον. ὁμοίως, ἡ γῆ διαιρεῖται εἰς Ἀσίαν, Εὐρώπην, Ἀφρικὴν,

κλιῶ, Ἀμερικλιῶ, κὶ Γερμανίῶ, εἶναι κακὴ ἢ διαίρισις, διατι ἡ Εὐρώπη φερέχει τλιῶ Γερμανίῶ, κὶ ταῦτα φερέ τῆς διανομῆς.

Ἡ διαίρισις ὡς εἶπαμε σημαίνει κὶ διάκρισιν· ὁθεν πρέπει νὰ ἐξηγήσωμεν, τί εἶναι ἡ διάκρισις. Ἡ διάκρισις εἶναι ἐναντία τῆς ταυτότητος, ἡ δὲ ταυτότης εἶναι ἐκείνη, μετλιῶ ὁποίῶν δύο πράγματα, εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτὸ, κὶ ἔτε διαίρυνται, ἔτε εἶναι δυνατὸν νὰ χωρίδυν ἀλλήλων, ὡσαν, ἡ θείῶ ἐσία τῆ Πατρὸς, κὶ ἡ Πατρικὴ ὑπόστασις εἶναι ταῦτα· διατι δυν χωρίζεται ἡ θεότης ἀπὸ τὸ πατρικὸν πρόσωπον, με εἶναι ἐν, καὶ τὸ αὐτὸ πράγμα. Διάκρισις λοιπὸν εἶναι, ἡ διαίρισις τῆς ταυτότητος· ὁθεν ὅσα δυν ἔχουσι ταυτότητα, λέγονται διακεκριμένα, ὡσαν, σῶμα, κὶ ψυχὴ διακρίνονται, διατι ἡ ψυχὴ δυν εἶναι τὸ σῶμα, μήτε τὸ σῶμα ἡ ψυχὴ.

Ἐπειδὴ ἔν συμβαίνει ἕνα πράγμα, νὰ μετλιῶ εἶναι τὸ ἄλλο εἰς δύο ἔόψεις, ἔτσι δύο εἶναι τὰ εἶδη τῆς διακρίσεως· ἄλλη πραγματικὴ, κὶ φυσικὴ, ἄλλη νοιρὰ, φανοντικὴ κατ' ἐπίνοιῶν, κὶ τῆ λόγου τῆς διανοίῶς. Διάκρισις πραγματικὴ καὶ φυσικὴ εἶναι ἐκείνη, μετλιῶ ὁποίῶν πραγματικῶς, κὶ ἀληθῶς, ἔξω κατ' ἐ νοιρῶς ἐνεργείῶς, τὸ ἐνα πράγμα δυν ἔχει ταυτότητα μετλιῶ ἄλλο, ὡσαν, τὸ σῶμα, κὶ ἡ ψυχὴ δια-

κρίνονται πραγματικῶς, ἕνεκεν ἀληθείας, τὸ σῶμα δὲ εἶναι ψυχή. Διακρίσεις νοερά, καὶ κατ' ἐπίνοιαν εἶναι, ὅταν τὸ εἶναι, καὶ τὸ αὐτὸ πράγμα, κατὰ διάφορον τῆς διανοίας σοχασμῶν, νοεῖται ὡς διακρινεμένου, ὡσαύτ' τὸ πρόσωπον τοῦ Μιχαήλ, καὶ ἡ Ἀγγελικὴ οὐσία εἰς αὐτὴν εἶναι εἶναι, καὶ τὸ αὐτὸ πράγμα· ὅμως ὁ νοῦς, σοχάζεται τῷ Ἀγγελικῷ οὐσίαν, ὡς τὴ κοιτόν, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ Μιχαήλ, ὡς τὴ μερικόν· ὅθεν καὶ διάφορον σοχασμῶν, καὶ εἰς νοεῖται διακρίνεται, καὶ διαιρεῖται ἡ Ἀγγελικὴ οὐσία τοῦ προσώπου τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. Σημείωσαι ἔν, ὅτι ἡ νοερά διακρίσις, δὲ σημαίνει διαίρεσιν ἐκ μέρους τοῦ πράγματος, ἀλλ' ἐκ μέρους τοῦ νοῦς, καὶ τῆς διανοίας. ὅθεν κρίσκειται καὶ εἰς τὸν Θεόν, ὡσαύτ', ἡ θεία δικαιοσύνη, διαιρεῖται τῆς θείας ἀσπλαγχνίας νοερώς, καὶ ὄχι πραγματικῶς. ἐπειδὴ ἀληθῶς ἐν πράγμα, καὶ εἰς Θεὸς εἶναι ἡ θεία δικαιοσύνη, καὶ ἀσπλαγχνία, μαὶ ὁ νοῦς σοχάζεται καὶ διάφορον σοχασμῶν.

Σημείωσαι καὶ τῆτο, ὅτι ἄλλα πράγματα λέγονται διακρινεμένα μόνον, ἄλλα διηρημένα, καὶ ἄλλα διάφορα. Διακρινεμένα μόνον λέγονται, ὅσα δὲ ἔχουσιν αὐτότητα, μαὶ ἔχουσιν εἶναι, ὡσαύτ' τὸ μέτρον δύο σιδηρῶν εἶναι εἶναι πράγμα, ὅπερ δὲ εἶναι χωρισμένον, ὅμως ἡ

μία

μία σπιθαμή τῆ μέτρῃ διακεκριμένη ἀπὸ τῆς ἄλλης, διατὶ δὲ ἔχει ταυτότητα μὴ ἐκείνῃ. Διηρημένα λέγονται ὅσα εἶναι χωρισμένα· ὡσαύτὸ σῶμα, καὶ ἡ ψυχὴ μὴ θάνατον. Διαφορὰ λέγονται, ὅσα εἶναι χωρισμένα, καὶ ἔχουσι καὶ διάφορον ἕστίαν· ὡσαύτὸ σῶμα, καὶ ἡ ψυχὴ μὴ θάνατον, ἐπειδὴ ἡ ψυχὴ εἶναι ἕστίαν νοερά, καὶ τὸ σῶμα ἕστίαν αἰσθητική. ὁμοίως ὁ ἵππος, καὶ ὁ ἀνθρώπος λέγονται διάφοροι· διατὶ ἄλλη εἶναι τῆ ἵππου ἡ ἕστίαν, καὶ ἄλλη τῆ ἀνθρώπου. μὲν ὁ Πέτρος, καὶ ὁ Γεώργιος, δὲν λέγονται διάφοροι, ἀλλὰ διηρημένοι, διατὶ τῆς αὐτῆς ἕστίαν καὶ τὸ εἶδος εἶναι καὶ οἱ δύο. Καὶ ταῦτα ὡς τῆς διακρίσεως, ἡ ὁποία πλατύτητον θεωρεῖται ἐν τῇ μεταφυσικῇ.

Μ Ε Ρ Ο Σ Γ'.

Τ Η Σ Λ Ο Γ Ι Κ Η Σ

Περὶ τῆς τρίτης ἐνεργείας τῶ νοός, ἢ γυν φεῖ
τῶ ὄπ χειρήματος.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α'.

Περὶ ὄπ χειρήσεως, καὶ τῶ εἰδῶν
αὐτῆς.

Τρίτῳ τῆς διανοίας ἐνεργείας ὠνομάσα-
μεν ἐκείνῳ, διαμέσον τῆς ὁποίας συμ-
πυραίνομεν, καὶ φαιράνομεν τὸ εἶα ἀ-
πὸ ἄλλο φράγμα. Ἐπειδὴ δὲ τὸ συμπέρασμα
τῶ φραγμάτων, γίνεται διὰ μέσον τῆς ὄπ-
χειρήσεως, καὶ ἐξόχως διὰ μέσον τῶ συλλογι-
σμῶ, διὰ τὸ φρεπει τὰ ἐξηγήσωμεν τῶ ὄπ-
χείρησιν, καὶ ἐξαιρίτως τῶ φύσιν τῶ συλλο-
γισμῶ, ὅπῃ εἶναι τὸ πλεϊότερον εἶδος τῆς ὄπ-
χειρήσεως. ὠνομάδῃ δὲ ἡ ὄπ χείρησις, ἀπὸ
τῶ ὄπ χείρημα, τὸ ὁποῖον σημαίνει τὸ μέσον,
καὶ τὸν λόγον ἐκεῖνοι, μετὰ τὸν ὁποῖον βεβαιῶται
ἡ ἀ-

ἡ ἀλήθεια μιᾶς πραγμάσεως· ὅθεν λόγος ὀπι-
 χειρήσεως εἶναι, εἰς τὸ ὁποῖον συμπεραίνομεν,
 καὶ φαιράνομεν τὸ εἶναι ἀπὸ τοῦ ἄλλο πράγμα.
 τὰ πράγματα γὰρ ἔχουσιν ἀλλήλων εἶωσιν,
 καὶ συνάφειαν εἰς ἕνα ὅπου, ὅπου ἀπὸ τοῦ εἶωσιν ἀκο-
 λυθεῖ τὸ ἄλλο, ὡσάν, ἀδύνατον καπνός, ἀ-
 κολουθεῖ να εἶναι φωτιά. Ἄν τις γὰρ, ἀ-
 κολουθεῖ, ὅτι χαίρειται· καὶ ἂν θρήνη, ἀκολου-
 θεῖ ὅτι λυπᾶται· λοιπὸν ὁ λόγος ἐκεῖνος, εἰς
 τὸν ὁποῖον συμπεραίνεται τὸ εἶναι ἀπὸ τοῦ ἄλ-
 λο, λέγεται ὀπιχειρήσις· ἀίσιως ἔν, καὶ τὸ
 συμπέρασμα γίνεται μὲ τὸ μόριον εἰ, ἂν, κα-
 λείται ὀπιχειρήσις ὑποθετικὴ, ὡσάν, ἀδύ-
 ναται παρσέθεσις τῆς γῆς ἀνάμισα εἰς τὸν ἥλιον
 καὶ τὴν σελήνην, ἔγινεν ἔκλειψις τῆς Σελήνης.
 Καθώς βλέπει, ἀπὸ τῆς παρσέθεσις τῆς γῆς
 ἀνάμισα εἰς τῆς δύο φωστῆρας, συμπεραίνομεν
 τὴν εὐδὴ τῆς ἔκλειψιν δια τῆ ὑποθετικῆ μο-
 ρίε, ἂν. Ὅταν τὸ συμπέρασμα γίνεται δια
 τῆ μορίε διατί· ἡ ὀπιχειρήσις λέγεται αἰτιολο-
 γικὴ, ὡσάν, ὁ Θεός εἶναι αἰώνιος, διατί εἶναι
 ἀμετέθετος. Ὅταν πάλιν τὸ συμπέρασμα
 γίνεται δια τῆ μορίε ἀρα, λοιπὸν, ἡ ὀπιχει-
 ρησις λέγεται λογικὴ· ὡσάν, ἄνθρωπος ἐστὶ
 ζῶον, ἀρα ἐστὶν αἰσθητικός· τῆ ἡ ὀπιχειρήσις
 εἶναι ἡ κυριώτερα, εἰς τῆ ὁποῖαν ἀνάγονται
 ἡ ἄλλαι, ἡ αἰτιολογικὴ, καὶ ὑποθετικὴ, ὡσάν,

τὸ ἀνωθεν παράδειγμα τῆς ὑποθετικῆς ὅπου ἐδώσαμεν, ἔττι ἀνάγεται εἰς τὴν λογικὴν ἐπιχείρησιν. εἶναι παρέδειξις, ἀνάμικτα εἰς τὸν Ἡ'λιον, καὶ τὴν Σελήνην, λοιπὸν ἐγίνετο ἐκλείψις τῆς Σελήνης. ὁμοίως τὸ παράδειγμα τῆς αἰτιολογικῆς. Ὁ Θεὸς εἶναι ἀμειψίπτος, λοιπὸν εἶναι αἰώνιος. Ἡμεῖς ἂν θεωρῶμεν τὴν λογικὴν μόνον, ἐπειδὴ τὴν ὑποθετικὴν, καὶ αἰτιολογικὴν συνωθεῖσιν οἱ ῥήτορες, καὶ ὄχι οἱ διαλεκτικοί.

Διαιρεῖται ἡ λογικὴ ἐπιχείρησις εἰς, 5', εἶδη· εἰς ἐπαγωγὴν, δῖλημμα, σωείτιον, ἐνθύμημα, καὶ συλλογισμόν. Ἐπαγωγή εἶναι, μετὰ τὴν ὁποῖαν ἐπαριθμίζωντες ἀκριτῶς τὰ μέρη, συμπεραίνομεν τὸ καθόλου εἰς κοινόν· ἢ ἀντιτρόπως, ἀπὸ τὸ κοινὸν συμπεραίνομεν τὰ μέρη. Ἐκκρύχθη τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὴν Ἀσίαν, Εὐρώπην, Ἀφρικὴν, καὶ Ἀμερικὴν· λοιπὸν ἐκκρύχθη εἰς ὅλον τὸν κόσμον. ὁμοίως, ἐκκρύχθη εἰς τὴν Ἀσίαν, Εὐρώπην, Ἀφρικὴν, καὶ Ἀμερικὴν, Ὅλος ὁ κόσμος τὸ λοιπὸν εἶναι, Ἀσία, Εὐρώπη, Ἀφρικὴ, καὶ Ἀμερικὴ, αὐτὰ εἶναι τὰ μέρη τοῦ Κόσμου· εἰς τρεῖς ῥότους γίνεται ἡ ἐπαγωγή, α', ὅταν ἀπὸ τὰ μέρη συμπεραίνωμεν τὸ ὅλον, ὡσαύτ' ἀνωθεν παράδειγμα, β', ὅταν ἀπὸ τὰ εἶδη συμπεραίνωμεν τὸ γένος, ὡσαύτ', ἡ φρόνησις, ἡ δικαιοσύνη, ἡ

σωφροσύνη, καὶ ἡ ἀνδρεία, προξενῶσιν ωφέλειαν. λοιπὸν πᾶσα ἀρετὴ προξενᾷ ωφέλειαν. ἡ ἀρετὴ εἶναι γένος· ἡ φρόνησις, δικαιοσύνη, ἀνδρεία, καὶ σωφροσύνη εἶναι εἶδη. γ', ὅταν ἀπὸ τὰ πολλὰ ὅμοια, ὡσὰν ἀπὸ πολλὰ πράγματα, βεβαιῆται τὸ ἀμφίβολον· ἡ ἐπαγωγή, καὶ τὸν τρίτον τῶτον τρόπον, εἶναι ἴδια τῶν ῥητόρων.

Παράδειγμα εἶναι ἐπιχειρήσεις, εἰς τὴν ὁποίαν, ἀπὸ τὸ εὖ ὅμοιον, συμπεραίνωμεν ἄλλο ὅμοιον· ὡσὰν, ἡ γυναικὶς ἐπλάυνεσαν τὸν Ἀλέξανδρον, λοιπὸν πλανῶσι καὶ σέ, ἂν ἀκολουθήσῃς τὰς κολακείας ἐκείνων. ὁμοίως, ὁ Θεὸς ἐσυγχώρησε τὸν Δαβὶδ, ὅπῃ ἐμετανόησεν ἀπὸ τὴν ἀμαρτίαν τῆς, λοιπὸν συγχωρεῖ καὶ ἡμᾶς, εἰ ἂν ἀληθῶς μετανοήσωμεν· τῶτο τὸ γένος τῆς ἐπιχειρήσεως, εἶναι ἴδιον τῶν ῥητόρων, καὶ ἔχει τόπον, μάλιστα εἰς τὰς δημηγορικὰς λόγους, καὶ εἰς τὰς Ἡθικὰς νεθυσίας, ὅπῃ κἀντι οἱ Ἰεροκλήριχοι.

Δίλημμα εἶναι ἐκεῖνο, ὅπῃ ἔχει δύο μέρη χωρισμῶς μὲ τὸ διαζευκτικὸν μόριον, ἢ, ἀπὸ τὰ ὅποια συμπεραίνωμεν, καὶ φανερώνομεν τὴν ἀλήθειαν τῆς πράξεως· ὡσὰν ὁποῖος ἀμαρτάνει, καὶ δεῦρ μετανοεῖ, ἢ ἐλπίζει σωτηρίαν, ἢ δεῦρ ἐλπίζει σωτηρίαν. ἂν ἐλπίσῃ σωτηρίαν, λοιπὸν εἶναι ἄπιστος· διατὶ τὸ Εὐαγ-

γέλιον κηρύττει, πῶς ἡ σωτηρία προξενᾶται ἀπὸ τῆς μετάνοιαν. ἀνδρὲς ἐλπίζῃ σωτείαν, λοιπὸν ματαίως καυχᾶται εἰς τὸ ἱερὸν Βάπτισμα τοῦ Χριστοῦ.

Σωρίτης, ὅπου ἡ κλίμαξ λέγεται, εἶναι ἐπιχειρήσεις σιωθεμένη ἀπὸ πολλαῖς πράξεσι εἰς ἕνα, ὅπου τὸ κατηγορούμενον τῆς πρώτης, γίνεται ὑποκείμενον τῆς ἐπομένης, ὡς ἐὰν εἴπω- θῶν ὁμῶς τῆς πρώτης τὸ ὑποκείμενον, μετὰ τῆς ἐχάτης τὸ κατηγορούμενον, ὡς ἀν, οἱ φιλάργυροι ἐπιθυμοῦσι πολλὰ πράγματα, ὅσοι δὲ ἐπιθυμοῦσι πολλὰ πράγματα, εἶναι ἐνδεεῖς, ὅσοι εἶναι ἐνδεεῖς, εἶναι ἔλεεινοί, λοιπὸν οἱ φιλάργυροι εἶναι ἔλεεινοί. τὸν σωρίτην δεῦρ σιωθηθεῖσιν πολλὰ οἱ ῥήτορες εἰς τὰς λόγους.

Συλλογισμὸς εἶναι ἐπιχειρήσεις, εἰς τῆς ὁποίαν δύο ὅροι ἐκείνται ἀλλήλων εἰς τῆς συνέπειαν. διατὶ ἠνώθησαν πρώτα ἐνόμως μετὰ ἄλλον τρίτον ὅρον εἰς τὰς προκειμένας, ὡς ἀν, πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, ἀλλὰ μὴν Πέτρος ἐστὶν ἄνθρωπος, ἄρα Πέτρος ἐστὶ ζῶον. οἱ δύο ὅροι Πέτρος, καὶ ζῶον, ἐκείνται εἰς τὴν τρίτην πρότασιν, ὅπου λέγεται συνέπεια, διατὶ ἠνώθησαν ἐνόμως μετὰ τὸν τρίτον ὅρον ἄνθρωπος εἰς τὰς δύο πρώτας προτάσεις, ὅπου λέγονται προκειμένας, ἢ γὰρ προτεταγμέναις. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλῃ οὐρίζεται ὁ συλλογισμὸς ἀναλυτικῶν

κῶν προτέρων κειμ. α. λόγος, ἐν ᾧ πεθέτωσ
τινῶν, ἔπερόντι τῷ κειμῶν, ὅξ ἀνάγκης
συμβαίνει, πῶ ταῦτα εἶναι.

Ἐνθύμημα εἶναι ἀτελής συλλογισμός, ἐ-
πειδή γίνεται, ὅταν σιωπᾶται μία τῶν προ-
κειμένων διὰ βραχυλογίας, ἡ ὁποία ἔξωθεν
ἐπινοοῖται, ὡσάν, ἡ ἀμαρτία ὑβρίζει τὸν Θεόν,
λοιπὸν δὲν ἀρέπει νὰ τὴν ἀράττη ὁ ἄνθρωπος.
εἰδῶ ἐπνοοῖται ἡ μείζων πρότασις, καθεὶ πραγ-
μα ὅπῃ ὑβρίζει τὸν Θεόν, δὲν ἀρέπει νὰ τὸ
ἀράττη ὁ ἄνθρωπος: ὅθεν, καθὼς βλέπεις,
τὸ ἐνθύμημα δὲν διαφέρει ἀπὸ τὸν συλλογι-
σμόν, παρὰ ὡς ἀτελής, ἀπὸ τὸ τέλειον. Ση-
μείωσαι, ὅτι ἡ πρώτη πρότασις τῷ ἐνθυμήμα-
τος, λέγεται προηγούμενον, ὡς ἀρᾶγμα πρότε-
ρον. ἡ δὲ δεύτερα, λέγεται συμπετόμενον, ὡς ἀρᾶγ-
μα ἀκόλυθον. Ἡ συνάφεια τῆς πρώτης, ἐν δὲ
πέραις, λέγεται συμπίπεια, ἡ συμπίρασμα, ὡ-
σάν, Πέφος ἐστὶν ἄνθρωπος, ἀρα Πέφος ὄξὶ
ζῶν. Ἡ πρώτη πρότασις, Πέφος ἐστὶν ἄνθρω-
πος, λέγεται τὸ προηγούμενον, ἡ ἄλλη, ἀρα
ἐστὶ ζῶν, εἶναι τὸ συμπετόμενον, ἡ ἔνωσις ἐν
ἡ ἀκόλυθία, ὅπῃ ἔχει τὸ συμπετόμενον, ἀπὸ
τὸ προηγούμενον, λέγεται συμπίρασμα.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'.

Περὶ τῆς φύσεως τῆ Συλλογισμῆ.

Δ Ἰὰ τὰ μάθωμεν, πῶς γίνεται ὁ ὀρθὸς
 Συλλογισμὸς, ὅπῃ εἶναι τὸ πλεϊότερον
 τῆς ἐπιχειρήσεως εἶδος, πρέπει τὰ ἐξαιρέσιμα
 ἐκείνη τῆ φύσιν, καὶ τὰ μέρη, ἀπὸ τῶ ὁποῖα
 συνδέονται. Ὁ συλλογισμὸς λοιπὸν συν-
 δέσσεται, ἀπὸ ὕλης, καὶ μορφῆν. Ἡ ὕλη τοῦ
 συλλογισμῆ εἶναι διττή, ἄλλη πόρρω, καὶ ἄλ-
 λη ἐγγύς. Ἦ ἄλλη πόρρω τῆ συλλογισμῆ εἶναι,
 οἱ ὅροι τῆ ἀποδείξεων. Ἦ ἄλλη ἐγγύς εἶναι ἡ πρό-
 θέσις ὅπῃ συνδέσσει τὸν συλλογισμὸν. Οἱ
 ὅροι εἰς τὸν συλλογισμὸν, εἶναι ἄριστοι, οὗτοι
 ὀλιγώτεροι, ὅτε ἀξιωματικοί, διατὶ ἡ φύσις τῆ
 συλλογισμῆ, εἶναι ἑνωσις δύο ὄρων ἐν τῇ συ-
 νεπείᾳ, ἀφ' ἧ ἑνωθήσαν μετ' ἑνα ἕν ἕντα εἰς ταῖς
 ἀποκειμέναις. οἱ ὅροι τῆ συλλογισμῆ, ὀνομά-
 ζονται μείζον ἄκρον, τῶ πῶ ὅρος ἄριστώτερος,
 καὶ πλεία κοινός. ἑλάττων ἄκρον, ἡ γὰρ, ὅρος
 πλεία μεικρός. καὶ μέσον, ἡ γὰρ μέσος ὅρος,
 ὅτε τῆ ὁποῖα ἐκείνη τὸ μείζον, μετ' ἑλάτ-
 των ἄκρον. Μείζον ἄκρον εἶναι, τὸ κατηγορή-
 μενον τῆς συνεπείας, λεγομένης ἀδείας. ἑ-
 λάττων ἄκρον εἶναι, τὸ ὑποκείμενον τῆς αὐτῆς

συ.

συμπερίας. Μέσος ὅρος εἶναι ἐκεῖνος, ὅπῃ δὲν ἔχει τόπον εἰς τὴν συμπίεσιν. Εὐθεία συμπίεσις λέγεται ἐκεῖνη, εἰς τὴν ὁποίαν, τὸ κοινότερον κατηγορεῖται πᾶσι τῷ κατώτερον, καὶ πλεία μισκῶ, ὡσαύτῃ, ἄνθρωπος ὄντι ζῶον· ἐδῶ λέγεται τὸ ζῶον πᾶσι τῷ ἀνθρώπῳ, τὸ ὁποῖον εἶναι κοινότερον, διότι εἶναι γένος, καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶδος. Πλαγία συμπίεσις, εἶναι ἐκεῖνη, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ κατώτερον, λέγεται πᾶσι τῷ ἀνωτέρῳ, ὡσαύτῃ, ζῶον τί ἐστὶν ἄνθρωπος· πᾶσι τῷ ζῳῳ, ὅπῃ εἶναι τὸ ἀνώτερον, λέγεται ὁ ἄνθρωπος, ὅπῃ εἶναι τὸ κατώτερον. Ἀπὸ τῆς τριῶν ἀνωτέρων ὅρων, σχηματίζονται τριῖς πρότασις εἰς τὸν συλλογισμόν. ὁ μέσος ὅρος, μὲ τὸ μείζον ἄκρον, σχηματίζει τὴν πρώτην, ὅπῃ λέγεται μείζων πρότασις. ὁ αὐτὸς μέσος ὅρος, μὲ τὸ ἔλαττον ἄκρον, σχηματίζει τὴν δεύτεραν, ὅπῃ καλεῖται ἔλαττων πρότασις. τὸ μείζον ἄκρον πάλιν, συνωμῶσθαι μὲ τὸ ἔλαττον, σχηματίζει τὴν τρίτην πρότασιν, ὅπῃ λέγεται συμπίεσις, καὶ συμπέρασμα. ἡ δὲ δύο πρότασις λέγονται προκειμενάις, ἢ γενεαθεμελίαις· διότι βάνονται πρῶτα ἀπὸ τῆς τρίτης, ὡσαύτῃ, πᾶν νοητικὸν ὄντι πνεῦμα, πᾶς Ἄγγελος ὄντι νοητικὸς, ἄρα πᾶς Ἄγγελος ὄντι πνεῦμα. Εἰς τὸν συλλογισμόν τῶν, εἶναι τριῖς ὅροι, καὶ τριῖς πρότασις. ὁ

• ὅρος

ὄρος Ἄγγελος εἶναι τὸ ἔλαττον ἄκρον· διὰ τὸ εἶναι ὑποκείμενον τῆς συλλήψεως. ὁ ὄρος πνεύμα εἶναι τὸ μείζον ἄκρον, διὰ τὸ εἶναι κατηγορήμενον τῆς αὐτῆς προτάσεως. ὁ ὄρος νοητικὸν εἶναι ὁ μέσος ὄρος, ὅπερ συνάπτει τὰ δύο ἄκρα ὡσαύτως ἢ πρώτῃ πρότασις, εἰς τὴν ὁποίαν δέσσειται τὸ μείζον ἄκρον, μετὸν μέσον ὄρον, λέγεται μείζων πρότασις. Ἡ δὲ δὲτέρα, εἰς τὴν ὁποίαν δέσσειται ὁ αὐτὸς μέσος ὄρος, μετὸν ἔλαττον ἄκρον, λέγεται ἔλαττων πρότασις. Ἡ τρίτη, εἰς τὴν ὁποίαν δέσσειται τὰ δύο ἄκρα μόνον, δίχως τὸν μέσον ὄρον, καλεῖται συνήπεια, καὶ συμπέρασμα.

Σημείωσαι, ὅτι διαφέρει τὸ συμπέρασμα, καὶ συνήπεια, ἀπὸ τὸ συλλεπόμενον εἰς τὸν συλλογισμόν. ἡ τρίτη πρότασις λέγεται συλλεπόμενον, ὑλικῶς θεωρημένη, ἢ γὰρ ὡς πρότασις καταφάσκουσα ἐν αὐτῇ ἑτέρου. λέγεται συνήπεια, καὶ συμπέρασμα, καθὸ σημαίνει τὴν ἀκολουθίαν, καὶ συνάφειαν, καὶ ἕνωσιν τῆς τρίτης προτάσεως, ἀπὸ ταῦς προκειμένων. ὅθεν πολλάκις φοραῖς, εἶναι ψευδὴς τὸ συλλεπόμενον, καὶ ἀληθινή ἢ συνήπεια, ὡσάν, ἀνεπίης· Λίθος ἕξιζων, ἀρα λίθος ἐστὶν αἰδητικός. Ἡ δὲ δὲτέρα πρότασις, ὅπερ συμπεραίνεται ἀπὸ τῆς πρώτης,
 θιω.

θεωρημένη ὑλικῶς, ὡς πρότασις, ἢ ὅποια καταφάσκει τὸ αἰσθητικὸν ᾧ τὴν λίθου, εἶναι τὸ σωματόμορον, τὸ ὁποῖον εἶναι ψευδές· ἐπειδὴ λίθος δεῖ εἶναι αἰσθητικός· ὅμως ἡ σωματεία, ἦγυν ἢ ἀκολουθία τῆς β'. προτάσεως, ἀπὸ τῆν πρώτῳ, εἶναι ἀληθινή· διατι, ἂν ὁμολογήσης, πῶς ὁ λίθος εἶναι ζῶον, ἀληθῶς ἀκολουθεῖ, νὰ εἶναι καὶ αἰσθητικός, ὡντας αἰσθητικὸν τὸ ζῶον. πάλιν πολλαῖς φοραῖς εἶναι ψευδῆς ἢ σωματεία, καὶ ἀληθεῖς τὸ σωματόμορον· ὡσαύτ, ἂν ἄνθρωπος ὄσῃ ζῶον, ἄρα ὄσῃ λογικός· Ἡ δὲ δεύτερα πρότασις, καθὸ καταφάσκει τὸ λογικὸν ᾧ τὴν ἀνθρώπου, εἶναι σωματόμορον, καὶ εἶναι ἀληθινή πρότασις· διατι ἀληθῶς ὁ ἀνθρώπος εἶναι λογικός, μα ἢ ἀκολουθία τῆς δὲ δεύτερας προτάσεως ἀπὸ τῆν πρώτῳ, εἶναι ψευδῆς, διατι δεῖ ἀκολουθεῖ νὰ εἶναι λογικός ὁ ἀνθρώπος, ἐπειδὴ εἶναι ζῶον, ἀλλέως εἶναι ζῶον καὶ ὁ ἵππος, ὅθεν ἦτον λογικός.

Ὅταν οὖν ἢ τρίτη πρότασις, εἰς τὸν συλλογισμόν, ἢ ἢ δὲ δεύτερα εἰς τὸ ἐνθύμημα εἶναι ἀμφίβολη, καὶ ἔχει χρεία ἀπὸ διαίρεσιν, δεῖ λέγομεν, διαίρω τῆν σωματείαν, ἢ τὸ συμπέρασμα, ἀλλὰ διαίρω τὸ σωματόμορον, διατι ἢ ἀμφιβολία διεύσκειται εἰς τῆν τρίτῳ πρότασιν ὑλικῶς θεωρημένην, κατέστιν ὡς σωμα-

πόμψον· ἐχί δὲ εἰς τὴν ἀκολυθίαν, καὶ εὐω-
 σιν τῆς ὑπερῆς προτάσεως, μετὰ ταῖς προκειμέ-
 ναις· ὡς ἂν ἄν τινας λέγη, πάντων εἰς ἀγα-
 θόν, ἢ ἀμαρτία εἰς ὄν, ἄρα ἢ ἀμαρτία
 εἰς ἀγαθὴν· διαίρω τὸ συνειπόμψον, εἰς
 ἀγαθὴν διαβατικῶς, πᾶσι καθὼς εἰς αὐτὴν
 φέρεται ἢ ὀπιθυμία, καὶ ὀριξίς τῷ ἀνθρώπου,
 ὁμολογῶ τὴν συνείπειαν· εἰς ἀγαθὴν ἢ θικῶς,
 ἢ γου καθὼς ἀναφέρεται εἰς τὰς θείας ἐπι-
 λας, ἀρῶμαι τὴν συνείπειαν.

Μορφή τῷ συλλογισμῷ εἶναι, ἢ διάθεσις τῆς
 ὕλης τῷ συλλογισμῷ, ἀπὸ τῆς ὁποίας προέρ-
 χεται ἢ γνησιότης τῷ συμπεράσματος. Ἡ διά-
 θεσις τῆς ὕλης τῷ συλλογισμῷ, εἶναι
 διττή, ἄλλη τῷ ὄρων, καὶ ἄλλη τῷ προτά-
 σεων· ἢ διάθεσις τῷ ὄρων, μετὰ τῆς ὁποίας εἶ-
 ναις γίνεται ὑποκείμενον, καὶ ὁ ἄλλος κατηγο-
 ρέμενον, λέγεται χῆμα τῷ συλλογισμῷ, καὶ
 διάθεσις τῷ προτάσεων, μετὰ τῆς ὁποίας, ἄλ-
 λη εἶναι κοινή, ἄλλη μερικὴ, ἄλλη καταφατι-
 κή, ἄλλη ἀποφατικὴ· λέγεται καὶ ἔσπος τῷ συλ-
 λογισμῷ, ἐπειδὴ δὲ διατάσσονται εἰς διαφέ-
 ρεις ἔσπος οἱ ὄροι, καὶ ἢ προτάσεις εἰς τὸν συλ-
 λογισμὸν, διὰ τῶν εἶναι διάφορα τὰ χῆμα-
 τα, καὶ οἱ ἔσποι, μετὰ τῶν ὁποίους γίνεται ὁ συλ-
 λογισμός.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ τῶ ἡήματος, καὶ ἔόπου τοῦ
συλλογισμῶ.

 Ἰαθεῖς, καὶ τίξεις τῶ ὄρων ἐν τῷ συλλογισμῶ, εἶναι τὸ ἡήμα τῶ συλλογισμῶ. ὅθεν ἔία εἶναι τὰ ἡήματα τῶτα· διατὲ καὶ ἔεις ἔόπυς μόνον διατάττονται οἱ ὄροι εἰς τὸν συλλογισμῶν. Πρῶτον ἡήμα εἶναι, ὅταν ὁ μέσος ὄρος εἶναι ὑποκείμενον τῆς μείζονος, καὶ κατηγορούμενον τῆς ἐλάττονος, ὡσάν, πᾶν ἀγαθὸν ἐστὶ ποθητόν· ἡ ἀρετὴ ἐστὶν ἀγαθὴ, ἄρα ἡ ἀρετὴ ἐστὶ ποθητή. εἰς τὸν συλλογισμῶν τῶτον, ὁ μέσος ὄρος εἶναι τὸ ἀγαθόν, τὸ ὀποῖον, εἶναι ὑποκείμενον εἰς τῶ μείζονα, καὶ κατηγορούμενον εἰς τῶ ἐλάττονα. Δῶτερον ἡήμα εἶναι ὅταν ὁ μέσος ὄρος, εἶναι κατηγορούμενον, καὶ εἰς τῶ μείζονα, καὶ εἰς τῶ ἐλάττονα, ὡσάν, πᾶσα ἀρετὴ ἐστὶν ἀγαθὴ, ἡ φυλαργυρία καὶ ἐστὶν ἀγαθὴ, ἄρα ἡ φυλαργυρία καὶ ἐστὶν ἀρετὴ. ὁ ὄρος ἀγαθὴ εἶναι ὁ μέσος, ὁ ὀποῖος εἶναι κατηγορούμενον, καὶ τῶ δύο προκειμένων. Τρίτον, ἡήμα εἶναι, ὅταν ὁ μέσος ὄρος εἶναι ὑποκείμενον, καὶ εἰς τὰς δύο προκειμένας, ὡσάν, πᾶς ἄνθρωπος ὄσι ζῶον, πᾶς

πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ λογικὸς, ἄρα ζῶν τὶ εἰς
 λογικόν. Ὁ συλλογισμὸς πῦτος ἔχει διὰ μέ-
 σον ὄρον, τὴν φωνὴν ἄνθρωπος, ὅπερ εἶναι
 ὑποκείμενον, καὶ εἰς τὴν μείζονα, καὶ εἰς τὴν
 ἐλάττωτα. τινὲς προθέτῃσι, καὶ τὸ τέταρτον γῆ-
 μα, τὸ ὅποιον εὔρει οὐ Γαλιωός, καὶ εἶναι ὅταν
 ὁ μέσος ὄρος εἶναι κατηγορούμενον τῆς μείζονος, καὶ
 ὑποκείμενον τῆς ἐλάττωτος· ὡς ἂν Σωκράτης εἰσὶν
 ἄνθρωπος, ὁ ἄνθρωπος εἰσὶ ζῶν, ἄρα Σωκράτης
 εἰσὶ ζῶν. Ἐδῶ μέσος ὄρος εἶναι ἡ φωνὴ ἄνθρω-
 πος, κατηγορούμενον τῆς μείζονος, καὶ ὑποκεί-
 μενον τῆς ἐλάττωτος. πῦτος τὸ γῆμα, δὲν εἶ-
 ναι ἀναγκαῖον, διατὶ εἶναι μετὰ θεοῖς τῷ πρῶ-
 τῷ γήματι, ἐπειδὴ ἂν τὴν ἐλάττωτα βάλῃς
 εἰς τὸν τόπον τῆς μείζονος, ὁ συλλογισμὸς ἀ-
 νάγεται εἰς τὸ πρῶτον γῆμα, ὡς ἂν, ἄνθρω-
 πος εἰσὶ ζῶν, Σωκράτης εἰσὶν ἄνθρωπος, ἄρα
 Σωκράτης εἰσὶ ζῶν. τὰ τρία γήματα ὡς μέ-
 χονται εἰς πῦτον τὸν εἶχον.

Ἰπὸ πρῶτον κατὰ, δώτερον κατὰ δῖς,
 Ἰπὸ δῖς τρίτον.

Ἰπὸ πρῶτον κατὰ, θέλει νὰ εἴπῃ, πῶς εἰς
 τὸ πρῶτον γῆμα, μίαν φοράν ὁ μέσος ὄρος εἶ-
 ναι ὑποκείμενον, καὶ μία κατηγορούμενον. Δώ-
 τερον κατὰ δῖς, ἤγειν εἰς τὸ δώτερον γῆμα,
 δύο

δύο φοραὶς εἶναι κατηγορούμενον. Ὑπὸ δὲ τῶν ἑξήκοντον, ἤγουν εἰς τὸ ἑξήκοντον γῆμα, δύο φοραὶς εἶναι ὑποκείμενον.

Τρόπος τῶ συλλογισμῶ εἶναι, διάφοροι τῶ προτάσεων καὶ ποσότητα, καὶ ποιότητα. τὰ εἶδη τῶ προτάσεων, ὡς εἶπαμεν, εἶναι τέσσαρα, καθόλου καταφατικῆ, τῶ ὁποῖου σημαίνει τὸ φωνῆσεν Α. Καθόλου ἀποφατικῆ, τῶ ὁποῖου σημαίνει τὸ φωνῆσεν Ε. Μερικῆ καταφατικῆ, τῶ ὁποῖου φανερώνει τὸ φωνῆσεν Ι. Καὶ μερικῆ ἀποφατικῆ, τῶ ὁποῖου σημαίνει τὸ φωνῆσεν Ο. Ἡ πρότασις τέταρτος διακρίνεται εἰς ἑξήκοντον. Τρόποις ὅθεν ἐξελυτατέσσαροι τρόποι εἶναι τῶ συλλογισμῶ, ὀρθοὶ, καὶ ἀσυλλόγιστοι. Ἀπὸ τῶ τῶς. λβ'. εἶναι τῶ πρώτου γήματος, ἕξ καὶδέκα τῶ δατέρω, καὶ ἕξ καὶδέκα τῶ ἑξήκοντον. Ἀπὸ τῶ τῶς, ἑξήκοντον. Τρόποις, δέκα ἐννέα μόνον εἶναι ἀσυλλόγιστοι, καὶ ὠφέλιμοι, τῶς ὁποῖου θεωρεῖ ἡ λογικῆ. ὅθεν διὰ τὴν ἐγνωρίσθη τῶς ἀσυλλογίστους συλλογισμοῦς, ἔχεις νὰ φυλάττης τῶς τῶς κινδύνου.

Κατὰ τὸν πρώτου. Εἰς τὸν συλλογισμὸν, δεῦν πρέπει νὰ εἶναι πλεονάζοντες ἀπὸ ἑξήκοντον ὄροι, ὅχι μόνον εἰς τῶς φωνὰς, ἀλλὰ καὶ εἰς τῶς ἐνόμιαν. ὅθεν δεῦν πρέπει νὰ ἔχουσιν ὁμωνυμίαν οἱ ὄροι, καὶ πρέπει νὰ φυλάττητα ἡ ὀρθὴ ὑπόθεσις τῶ ὄρων, μήτε νὰ ἐμβαίνη εἰς

τῷ συνέπειαν καμμία φωνή, ὅπῃ νὰ μὲν εἶναι εἰς ταῖς ἀρκειμενάαις· ὅθεν εἶναι ἀσυλλόγιστοι ἄλλοι οἱ συλλογισμοί, ἄνθρωπος εἰν εἶδος, Πέφρος εἰν ἄνθρωπος, ἄρα εἰν εἶδος· ἐπειδὴ διαφέρει τῷ ὄρα ἢ ὑπόθεσις. Πᾶς κύων ὑλακτεῖ, Ἀσὴρ εἰς κύων, ἄρα ἀσὴρ τίς ὑλακτεῖ· ἐπειδὴ ὁ ὅρος κύων εἶναι οὐνότυμον. πᾶν ζῶον εἰν αἰσθητικόν· ἵππος εἰς ζῶον, ἄρα ἵππος νεκρός εἰν αἰσθητικός· ἐπειδὴ καὶ εἰς τῷ συνέπειαν, εἶναι ἢ φωνὴ νεκρός, ὅπῃ δὲν εἶναι εἰς ταῖς ἀρκειμενάαις.

Κυῶν δ᾿ ἄλλος. Πρέπει ὁ μέσος ὅρος πᾶλάχισον, νὰ εἶναι διαμεμνητικός εἰς μίαν τῶν ἀρκειμενῶν, ἢ γὰρ νὰ κατηγορηταί αὐτῷ πάντων τῶν σημασιμενῶν· ἢ αἰτία εἶναι, ὅτι ὅταν ὁ μέσος ὅρος δὲν εἶναι διαμεμνητικός, ἀλλὰ σημαίνει ἐν ὑπόθεσις διαζευκτικῇ, τότε διαμοιράζεται εἰς πολλὰς ἐννοίας, καὶ δὲν διακινεῖ ἐνικό· εἰς τῷ σημασίαν. ὅθεν ἀπὸ δύο μερικῶν ἀπότασις, καὶ δὲν συμπεραίνομεν, ὡσαύτ, τίς ἄνθρωπος εἰς, λῦκός, λῦκόν τι εἰς χιών, ἄρα ἄνθρωπος τίς ἔστι χιών· ὁμοίως, Πέφρος εἰν κτία, τί δούδρον εἰν κτία, ἄρα Πέφρος ἔστι δούδρον. Οἱ συλλογισμοὶ ἄλλοι εἶναι ἀσυλλόγιστοι, διὰ τὴν ὅρος λῦκόν, καὶ κτία, δὲν σημαίνουσιν ἐν ὑπόθεσις διαμεμνητικῇ, ἀλλὰ διαζευκτικῇ. Σημείωσαι δὲ, ὅτι εἰς τῷ ἐνικῷ

ΤΗΨ ΛΟΓΙΚΗΨ. 131

πρότεσιν, ὀρθῶς συμπεραίνουμιν, διατι ὁ οὐνικὸς ὄρος, δὲν μερίζεται εἰς μέρη· ὁ δὲν ὁ συλλογισμὸς τῆτος εἶναι ὀρθὸς, Πέξος ὁ Ἀπόσολος ἦτον ἀμαρτωλὸς, ἄρα τὶς ἀμαρτωλὸς ἐσώθη. ὅταν δὲ ὁ οὐνικὸς ὄρος κοινωνεῖται, καὶ λέγεται ~~ἄρα~~ πολλῶν, τότε δὲν συμπεραίνει ὀρθῶς, ὡσαν, ὁ πατήρ ἐστὶ Θεὸς, ὁ υἱὸς ἐστὶ Θεὸς, ἄρα ὁ υἱὸς ἐστὶ Πατήρ. ὁ συλλογισμὸς τῆτος εἶναι ἀσυλλόγιστος, διατι ὁ ὄρος Θεὸς, λέγεται ~~ἄρα~~ τῶν ἑσῶν ὑπεσάσειων, ὁ δὲν δὲν ἔχει μόνικὴν σημασίαν.

Κανῶν ἕξτος. Ὁ ὄρος ὅπῃ εἰς ταῖς προκειμέταις δὲν σημαίνει ὑπόθεσιν διανεμητικῆν, δὲν πρέπει εἰς τὴν συνέπειαν, να λαμβάνεται διανεμητικῶς· ἡ αἰτία τῆ κανόνος εἶναι, διατι τὰ ἄκρα ἐνῶνται εἰς τὸ συμπέρασμα, καὶ τὴν ἐνώσιν ὅπῃ εἶχον εἰς ταῖς προκειμέταις· ὁ δὲν ἂν ἐνώθηται διαζῆκτικῶς. δὲν πρέπει εἰς τὸ συμπέρασμα, να ἐνώθῃν διανεμητικῶς. δια τῆτο εἶναι ἀσυλλόγιστος ὁ συλλογισμὸς τῆτος, πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶν κασία, πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, ἄρα πᾶσα οὐσία ἐστὶ ζῶον. ὁ ὄρος κασία εἰς ταῖς προκειμέταις, λαμβάνεται ἐν ὑποθέσει διαζῆκτικῆ, καὶ εἰς τὴν συνέπειαν, ἐν ὑποθέσει διανεμητικῆν.

Κανῶν τέταρτος. Ἀπὸ δύο ἀποφατικῶν, καὶ

δὲν συμπεραίνεται. αἰτία τῆ κανόνος εἶναι, ἐπειδὴ δὲν ἀκολουθεῖ, αὐτὸ δύο ἔχουσιν εὐωσιν, μὲ εὐα ἕξιτον παρᾶμα, νὰ μὲν εὐωθῶν ἀλλήλων. ὁδὸν εἶναι ἀσυλλόγιστος ὁ συλλογισμός τῆτος· ἐδεῖς ἀνθρώπος ὅτι λίθος, ἐδεῖς ζῶν ὅτι λίθος, ἀρα ἐδεῖς ζῶν εἶναι ἀνθρώπος.

Κανὼν πέμπτος. Ἡ συνήπεια ἀκολουθεῖ πάντοτε τὸ ἀδυνάτιστον μέρος τῆ συλλογισμῆ. ἤγυν αὐτὴ μία τῆ προκειμένων εἶναι ἀποφατικὴ, ἀποφατικὴ ἔχει νὰ εἶναι καὶ ἡ συνήπεια. Καὶ πάλιν. ἀν μία τῆ προκειμένων εἶναι μερικὴ, πρέπει νὰ εἶναι μερικὴ, καὶ ἡ συνήπεια. Ἀπὸ τῆς κανόνας τῆς δυνάται ὁ δηλεκτικός, νὰ ἔχῃ κἀκεῖν ἐξυλλόγιστον συλλογισμόν, ἀπὸ ἀσυλλόγιστον. Καθὼς εἶπαμεν, ὅλοι οἱ ἔδοποι ἀσυλλόγιστοι, καὶ ἐξυλλόγιστοι, εἶναι. ἔδ. ἔδοτι εἰς τῆς ἔδοποις ἔδοτᾶνται τὰ τέσσαρα φωνήεντα Α, Ε, Ι, Ο, ὅπερ σημαίνον τὰ τέσσαρα εἶδη τῆς ἀποτάσεων, καθόλου καταφατικῶν, καθόλου ἀποφατικῶν, μερικῶν καταφατικῶν, καὶ μερικῶν ἀποφατικῶν· καὶ τῆτο φαίνεται εἰς τὸ κἀποδὸν γῆμα. ὁδὸν ἀρόσεχε τῆν διάταξιν τῆς τεσσάρων φωνηέντων.

	15'	15'	15'	15'
	—	—	—	—
	α α α	-- ε α α	-- ι α α	-- ο α α
πρ	α α ε	-- ε α ε	ι α ε	-- ο α ε
	α α ι	-- ε α ι	ι α ι	-- ο α ι
ιψ	α α ο	-- ε α ο	πρ ι α ο	ο α ο
--	α ε α	.. ε ε α	-- ι ε α	.. ο ε α
	α ε ε	.. ε ε ε	-- ι ε ε	.. ο ε ε
--	α ε ι	.. ε ε ι	-- ι ε ι	.. ο ε ι
	α ε ο	.. ε ε ο	† ι ε ο	.. ο ε ο
--	α ι α	-- ε ι α	.. ι ι α	.. ο ι α
πρ	α ι ε	ε ι ε	.. ι ι ε	.. ο ι ε
	α ι ι	-- ε ι ι	.. ι ι ι	.. ο ι ι
πρ	α ι ο	ε ι ο	.. ι ι ο	.. ο ι ο
--	α ο α	.. ε ο α	.. ι ο α	.. ο ο α
--	α ο ε	.. ε ο ε	.. ι ο ε	.. ο ο ε
--	α ο ι	.. ε ο ι	.. ι ο ι	.. ο ο ι
	α ο ο	.. ε ο ο	.. ι ο ο	.. ο ο ο

Οι. ξδ'. Τρόποι τῶν συλλογισμῶν, ἀπό τῶν ὁποίων εἴπαμεν, πῶς δέκα ἐννέα μόνον εἶναι ἀσυλλόγιστοι, καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἀνωφελεῖς, καὶ ἀσυλλόγιστοι. ἀπὸ τῶν δέκα ἐννέα ἀφελίμενος ἓξ Τρόποι, οἱ ἐννέα εἶναι τὰ πρῶτου γήματος, τέσσαροι τὰ δευτέρου, καὶ ἓξ τὰ τρί-

πε· ἅτοι ὅλοι περιέχονται εἰς πὰς κάτωθεν φωνάς.

Βάρβαρα, Κελάρην, Δάρρι, Φέριο, Βα-
 ράλιπτον,
 Κέραγες, Δαβίτις, Φάκισμο, Φρισίσο-
 μαίων,
 Κέσαρι, Καμέρες, Φασίνο, Βαρόκκο,
 Δαράπτι,
 Φιλάπτον, Δίσαμις. Δάτισι, βροκάρ-
 δο, Φεπίσον.

Τύταις ἡ φωναῖς, εἶναι δέκα ἐννέα, ὅσοι
 εἶναι τῆς συλλογισμῶν οἱ ἀσολλόγιστοι τρό-
 ποι. Καὶ εἰς καθε μίαν τῆς φωνῶν, θεωρῶ-
 μεν πὰς ἑξῆς πρώτας συλλαβάς, ἡ ὁποίαις
 περιέχουσι, τὰ τέσσαρα φωνήματα, Α, Ε, Ι, Ο,
 ὅπῃ σημαίνουσι τὴν ποσότητα, καὶ ποιότητα τῆς
 προτάσεων. λοιπὸν τὴν διάταξιν, ὅπῃ ἔχουσι
 τὰ φωνήματα εἰς καθε φωνῶν, πρέπει νὰ ἔ-
 χουσι καὶ ἡ πρότασις εἰς τὸν συλλογισμόν, ὡ-
 σαν, ἡ φωνὴ Βάρβαρα ἔχει ἑξῆς φοραῖς, τὸ
 φωνήεν. α. σημαίνει, ὅτι ὁ συλλογισμὸς γί-
 νεται μὲ ἑξῆς προτάσεις, καθόλου καταφατικῆς
 καὶς. Ὁμοίως ἡ φωνὴ Κελάρην, ἔχει πρώτα
 τὸ φωνήεν. Ε, ἔπειτα τὸ φωνήεν. Α. καὶ τρί-
 τον, τὸ φωνήεν. Ε. σημαίνει ὅτι ὁ συλλογισ-

μός, εἰς τὴν φωνὴν Κελάρην, γίνεται μὲ τὴν
 μείζονα καθόλου ἀποφατικῶν, ἢ μὲ τὴν ἐ-
 λάττονα καθόλου καταφατικῶν, ἢ μὲ τὴν συ-
 νέπειαν καθόλου ἀποφατικῶν. Σημείωσαι,
 ὅτι ἀπὸ τῆς ἐνεία ἑξήκως τῶ πρώτῃ χήμα-
 τος, οἱ πρώτοι τέσσαρες, λέγονται ὀρθοί, ἢ
 φυσικοί, ἢ γὰρ Βάρβαρα, Κελάρεν, Δάρει,
 Φέριο. Διὰ τὴν εἰς αὐτὰς κατηγοροῦνται, τὸ ἀνώ-
 τερον, ὡς τῶ κατωτέρου· οἱ ἄλλοι πρῶτε μόνοι
 οἱ ἀκόλουθοι, λέγονται πλάγιοι, ὅτι κα-
 τηγορεῖται, τὸ κατώτερον, ὡς τῶ ἀνω-
 τέρου.

Κ Ε Φ Α Λ Λ Ι Ο Ν Δ'.

Παράδειγμα τῶ ἑξήκως εἰς κάθε χήμα.

Βάρ Πᾶν ζῶον ἐστὶ θνητόν,
 βα Πᾶς λείων ἐστὶ ζῶον,
 ρα Ἄρα πᾶς λείων ἐστὶ θνητόν.

Κε Οὐδὲν κτιστὸν ἐστὶν ἀπειρον,
 λά Πᾶς Ἄγγελος ἐστὶ κτιστός,
 ρεν Ἄρα κτεῖς Ἄγγελος ἐστὶν ἀπειρος.

Ὁμοίως ἢ εἰς ταῖς εἰδικαῖς πρότασεις, ὁ ὑὸς
 τῶ Θεοῦ, εἶναι ὁ λυξωπὴς τῶ Κόσμου, ὁ Χρι-

σὸς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἀρα ὁ Χριστὸς ἐστὶν
ὁ λυξωπὴς τοῦ κόσμου. Σημείωσαι, ὅτι ἡ σὺν-
καὶς πρόποσις, ἰσοδυναμεῖσι ταῖς καθόλου,
καὶ κοιναῖς.

Δα Πᾶς ἐσθλὴς ἐστὶν ἑλεεινός,
ρι Τὶς πλῆσιος ἐστὶν ἐσθλὴς,
ι Ἀρα τὶς πλῆσιος ἐστὶν ἑλεεινός.

Φε Οὐδὲν αἰχρὸν ἐστὶ ποθητόν,
ρι Τὸ κέρδος ἐστὶν αἰχρὸν,
ο Ἀρα τὸ κέρδος καὶ ἐστὶ ποθητόν.

Τῦτοι οἱ ἔρῃποι εἶναι ὀρθοί.

Βα Πᾶν ζῶον ἐστὶν ἄσῃα,
ρα Πᾶς ἵππος ἐστὶ ζῶον,
λίπτον Ἀρα ἄσῃα τὶς ἐστὶν ἵππος.

Δα Πᾶν ζῶον ἐστὶν αἰσθητικόν,
βί Σῶμα τὶ ἐστὶ ζῶον.
τις Ἀρα τὸ αἰσθητικόν ἐστὶ σῶμα.

Κε Οὐδὲν ζῶον ἐστὶ λίθος,
ρα Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον,
γε Ἀρα ἕδεις λίθος ἐστὶν ἄνθρωπος.

Φα Παῦ λογικὸν ἐστὶν ἀνθρώπος,
 κίς Οὐδεὶς ὄνος ἐστὶ λογικός,
 μο Ἄρα τίς ἀνθρώπος ἔκ ἐστὶν ὄνος.

Φρι ζῶον τί ἐστὶ χρηματιστικόν,
 σί Οὐδεὶς λίθος ἐστὶ ζῶον,
 σσμ Ἄρα χρηματισικόντι ἔκ ἐστὶ λίθος.

Τῦπι εἶναι οἱ πλάγιοι ἔσοποι τῷ
 πρώτου σχήματος.

Δεύτερον γῆμα.

Κέ Οὐδεὶς λύκος ἐστὶ λίθος,
 σα Παῦ δένδρον ἐστὶ λίθος,
 ρε Ἄρα ἕδρὸν δένδρον ἐστὶ λύκος.

Κα Παῦ ἀγαθὸν ἐστὶ δῶρον Θεῦ,
 μέ Οὐδὲ μία διχόνοια ἐστὶν ἀγαθή,
 σις Ἄρα ἕδρὲ μία διχόνοια ἐστὶν ἀγαθή.

Φε Οὐδὲν ἀμάρτημα ἐστὶν ἀγαθόν,
 σί Ἡδονὴ τίς ἐστὶν ἀγαθή,
 νο Ἄρα ἠδονὴ τίς ἔκ ἐστὶν ἀμάρτημα.

Βα Πᾶσα ἀρετὴ ἐστὶν ἐπαινετὴ,
 ροκ Ζῆλος τίς ἐκ ἔστιν ἐπαινετός,
 κο Ἄρα ζῆλος τίς ἐκ ἔστιν ἀρετῆ.

Τεῖπον χῆμα.

Δα Παῦ μυσῆριον ἐστὶν ἀπόρρητον,
 ρά Παῦ μυσῆριον ἐστὶ βέβαιον,
 πτι Ἄρα τὶ βέβαιον ἐστὶν ἀπόρρητον.

Δά Πᾶς δῦλος Θεῷ ἐστὶ βασιλεύς,
 τι Τίς δῦλος Θεῷ ἐστὶ πτωχός,
 σι Ἄρα τίς πτωχός ἐστὶ βασιλεύς.

Βρο Τίς ὀργὴ ἐκ ἔστιν ἀμαρτία,
 κάρ Πᾶσα ὀργὴ ἐστὶ πάθος ψυχῆς,
 δο Ἄρα πάθος τί ψυχῆς ἐκ ἔστιν ἀμαρτία

Φε Οὐδεὶς ἀνθρώπος ἐστὶ λίθος,
 λά Πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶν ὑσία,
 ππον Ἄρα ὑσία τίς ἐκ ἔστι λίθος.

Δί Τίς πλῆσιος ἐστὶν ἀδικος,
 σα Πᾶς πλῆσιος ἐστὶν ὑβριστής,
 μισ Ἄρα ὑβριστής τίς ἐστὶν ἀδικος.

Φι Οὐδὲν ἐλάττωμα ἐστὶν ἀξιόπαινον,
 πὶ Ἐλάττωμα τί ἐστὶν ὀπίθυμία,
 σοι Ἄρα τίς ὀπίθυμία ἐκ ἐστὶν ἀξιόπαινος.

Κ Ε Φ Α Λ Ι Ο Ν Ε'.

Περὶ τῆς ιδιοτήτων τῶ συλλογισμῶ, ἢ γεν
 περὶ τῆς ἀποδείξεως, καὶ ἀνα-
 γωγῆς αὐτῶ.

Ο Συλλογισμὸς ἔχει δύο ιδιότητες, τὴν
 ἀπόδειξιν, καὶ τὴν ἀναγωγὴν. Ἡ ἀπό-
 δεξις εἶναι, ὅταν δείχνωμεν, τῆς συλλογισμῶ
 τὴν γνησιότητα, διὰ μέσον τινῶν συλλογιστι-
 κῶν ἀρχῶν. Ἐπειδὴ συμβαίνει, καὶ εὐὰς ἀμα-
 θῆς, ὁμολογήσας τὴν μείζονα, καὶ ἐλάττωνα,
 ἀρνᾶται τὸ συμπέρασμα· ὅθεν διὰ τὴν φανε-
 ρώσωμεν τὴν ὀρθότητα τῶ συμπεράσματος, μι-
 ταχειρίζομεθα, τὰς κοινὰς ἀρχὰς τῆς λογι-
 κῆς. ὧντας ἐν οἱ συλλογισμοί, ἄλλοι καταφα-
 τικοί, καὶ ἄλλοι ἀποφατικοί, δύο ἀρχαίς εἶναι
 διὰ τῆς καταφατικῆς συλλογισμῆς, καὶ δύο διὰ
 τῆς ἀποφατικῆς. Πρῶτη ἀρχὴ τῆς καταφατικῶν
 εἶναι, τὴν ταυτιζόμενα ἐπὶ εἶτω, ταυτίζονται
 ἑαυτοῖς, ἢ γεν, αὐτὸ δύο ὅροι ταυτίζονται μὲ
 εὐὰ εἶπον ὅρον, οἱ δύο ἐκεῖνοι ὅροι, ταυτίζον-
 ται ἀλλήλων. Δεύτερα ἀρχὴ εἶναι, τὸ λέγε-
 θαι

ὅτι ἀπὸ τῆς πρώτης, ἦγαν ὅτι λέγεται ὡς τὴν
 τὴν κοινὴ διακριτικῆ ὄρα, λέγεται διὰ καθὰ
 ἀνάγκη, ὅτι ὡς ἐξέρχεται εἰς τὸν κοινόν, ὡ-
 σὰν, ἐπειδὴ ἄρα καθὲν ζῶον λέγεται τὸ αἰσθη-
 τικόν, ἄρα τὸ λέγεται τὸ αἰσθητικόν ἀκόμη
 ἄρα καθὲν ἀνάγκη, ὅτι ὡς ἐξέρχεται ὑποκάτω
 εἰς τὸ ζῶον, λόγος χάριν, ὅτι τὸ ἵππου,
 ἀνθρώπου, λέοντος, καὶ ὅμοια. Ἴδου τὸ παρά-
 δεῖγμα· ἄς κάμωμεν τούτων τὸν συλλογισ-
 μόν.

Πᾶν ζῶον ἐστὶν αἰσθητικόν,
 Πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶ ζῶον,
 Ἄρα πᾶς ἀνθρώπος ἐστὶν αἰσθητικός.

Ἄς υποθέσωμεν, πῶς εἶναι ἀμαθῆς, ὁμο-
 λογεῖ τὴν μείζονα, καὶ τὴν ἐλάττωσα, καὶ ἀρ-
 νᾶται τὸ συμπέρασμα· ἡμεῖς ἀποδείχνομεν,
 τὴν γενεσιότιαν τῆς συμπερίστασις, διὰ μέσον
 τῶν συλλογιστικῶν ἀρχῶν, εἰς τὸν τὸν τρό-
 πον· τὰ αὐτὰ εἰς ἕτερον, ταυτίζονται ἑαυτοῖς·
 ἀπὸ μὲν, συὶ ὁμολόγησας τὸν ἀνθρώπον,
 καὶ τὸ αἰσθητικόν, ταυτὰ μὲ τὸν ὄρον ζῶον· λοι-
 πον ὁ ἀνθρώπος, καὶ αἰσθητικόν ταυτίζονται,
 καὶ εἶναι ὄρα τὸ συμπέρασμα. Ὁμοίως, ὅτι
 λέγεται ἄρα εἶναι κοινόν ὄρον, λέγεται καὶ ἄρα τὰ
 ἀνάγκη ἐκεῖνα, ὅτι εἰς ἐκεῖνον ὡς ἐξέρχον-
 ται,

ται, ἀλλὰ μὴ σὺ ὁμολόγησας, ὅτι τὸ αἰσθη-
τικόν, λέγεται ~~ᾧ~~ παντὸς ζῶν, λοιπὸν ~~ᾧ~~ ἔ-
πει νὰ ὁμολογήσῃς, ὅτι λέγεται καὶ ~~ᾧ~~ τοῦ
ανθρώπου, ~~ἔ~~τι ~~ᾧ~~ λέγεται εἰς τὸ ζῶν.

Αἰτίως πάλιν, καὶ ὁ συλλογισμὸς, εἶναι ἀ-
ποφατικὸς, τότε ἔχομεν ἄλλας δύο ἀρχάς.
Πρῶτη, ὅταν ἀπὸ δύο ὅρων, ὁ εἷας ταυτίζε-
ται μὲ εἷα ῥίτον, καὶ ὁ ἄλλος διαιρεῖται, ἀ-
πὸ τοῦ ῥίτον ἐκεῖνον, τότε διαιρῶνται ἀλλήλων
εἰ δύο ὅροι. Δεύτερα ἀρχή, τὸ λέγεσθαι ~~ᾧ~~
μῆδενός, ἢ γυν, ὅ,τι δὲν λέγεται διὰ εἷα κοι-
νὸν ~~ἔ~~νεμητικὸν ὅρον, δὲν λέγεται διὰ τὰ
~~ᾧ~~εχόμενα εἰς ἐκεῖνον. Παραδείγματός χά-
λεν· ἄς εἶναι ὁ συλλογισμὸς τῆτος.

Οὐδὲν αἰχρὸν εἰςιν ἀγαθόν,
Ἡ φιλαργυρία εἰςιν αἰχρὰ,
Ἄρα ἡ φιλαργυρία καὶ εἰςιν ἀγαθή.

Ἄν τινὰς πάλιν, ὁμολογήσας τὰς προκει-
μενάς, ἀρνηθῇ τὸ συμπέρασμα, ἔττι τὸ ἀ-
ποδείχνομεν, ὅταν ἀπὸ δύο ὅρων ὁ εἷας ταυτί-
ζεται, μὲ εἷα ῥίτον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ὁ ἄλλος
διαιρεῖται, τότε οἱ δύο ἐκεῖνοι ὅροι ἀλλήλων
διαιρῶνται. Ἀλλὰ μὴ καὶ σὺ, τὸ ἀγαθὸν δὲν
ταυτίζεται μὲ τὸ αἰχρὸν, μὲ τὸ ὁποῖον ταυτίζε-
ται ἡ φιλαργυρία· λοιπὸν ἡ φιλαργυρία δὲν

παυτίζονται μὲ τὸ ἀγαθόν. Ὁμοίως ὅ,τι δευ-
 λέγεται διὰ εἴα κοινὸν ὄρον, ἐκεῖνο δευ-
 λέγεται μήτε δευτὰ πράγματα, ὅπῃ εἰς αὐτὸν
 περιέχονται. Ἀλλὰ μὲν δευτὸ αἰχρῶ, δευ-
 λέγεται τὸ ἀγαθόν, λοιπὸν δευτὸ λέγεται,
 μήτε δευτὸς φιλαργυρίας, ὅπῃ περιέχεται
 ὑπὸ κάτω εἰς τὸ αἰχρῶν. Ἡ ἀναγωγή τῷ συλ-
 λογισμῷ, ἀλλή γίνεται κατ' ἐπίδειξιν, ἀλλή
 κατ' μεταλλαγῆν πρὸς τὸ ἀδύνατον. Ἀναγωγή
 κατ' ἐπίδειξιν εἶναι, μεταλλαγῆν τοῦ ἀτελοῦς
 συλλογισμῷ, εἰς τελειον, καὶ ὡς δευτὸ συλλογισ-
 μόν. Ἀτελοῦς συλλογισμὸς λέγεται ἐκεῖνος,
 εἰς πὸν ὁποῖον δευτὸ φαίνεται φανερά ἡ γνησιό-
 τῆς τῷ συμπεράσματος. Τῆτοι εἶναι, ὅλοι οἱ
 ἔσοποι τῆν ἔσιων χημάπων, ἔξω ἀπὸ τῆς τέσα-
 ρης. Βάρβαρα, Κελάρσο, Δάρσι, Φέλιο. Οἱ
 ὁποῖοι λέγονται δευτῆς, καὶ ὀρθοί, δευτὸ φανε-
 ρῶ εἰς αὐτῆς, φαίνεται τῷ συμπεράσματος ἡ
 γνησιότης. ὅθεν εἰς τῆς ἀνάγονται, ὅλοι οἱ
 ἐπίλοιποι ἔσοποι.

Λοιπὸν δευτὸ νὰ γένη ἡ ἀναγωγή κατ' ἐπί-
 δεξιν, ἔχεις νὰ σημειώσης, πῶς καθε ἔσο-
 πος, ἀναφέρεται εἰς εἴα τῆν πεσάρων, εἰς
 ἐκεῖνον δηλαδὴ, τῷ ὁποῖε τὸ σύμφωνον ἔχει
 εἰς τῷ ἀρχῶ, ὡσαύ, ὁ ἔσοπος βαράλιπτον,
 ἀρχῶν ἀπὸ τὸ σύμφωνον β, ὅθεν ἀνάγι-
 ται εἰς τὸ Βάρβαρα. ὁ ἔσοπος Φιπέσμο, ἀρ-
 χῶν

χίωξ μετὸ σύμφωνον φ, ὅθεν ἀνάγεται εἰς τὸν ἔσπον φέω. Οἱ ἔσπος Κίραγες, Κάμεσες, Κέσαρε, ἔχουσιν εἰς τὴν ἀρχὴν, τὸ σύμφωνον κ. ὅθεν ἀνάγονται εἰς τὸν ἔσπον Κελάρεν. Σημείωσαι β. εἰς κάθε φωνὴν, καὶ ἔσπον, τὰ ἑξία σύμφωνα. Σ, Π, Μ. καθὼς εἶναι βαλμύα ἔπειτα ἀπὸ τὰ φωνήεντα. τὸ Σ δηλοῖ, ὅτι ἡ πρότασις ἀντιστρέφεται ἀπλῶς· τὸ δὲ Π δηλοῖ, ὅτι ἡ πρότασις ἀντιστρέφεται καὶ συμβεβηκός· καὶ τὸ Μ δηλοῖ, ὅτι γίνεται τῷ προκειμένου μετὰθesis, ἢ γὰρ ἡ ἐλάττων, βαίνεται εἰς τὸν τόπον τῆς μείζωνος, καὶ ἡ μείζων, εἰς τὸν τόπον τῆς ἐλάττωνος. Τὰτα ὅλα περιέχονται εἰς πᾶσι τὸς σίχης.

Ἀπλῶς σίγμα μετὰσρέφον, καὶ Π κατὰ συμβάν,
 Μ. μετὰθesis, κάππα δὲ εἰς ἀδύατον ἀγι.

Ἰδὲ τὸ παράδειγμα εἰς τὸν ἔσπον
 Φακίσμο.

Φα Παῦ ζῶον εἶναι αἰδητικόν,
 κίς ἕδεις λίθος ἔστι ζῶον,
 μο ἄρα αἰδητικόν τί ἐκ ἔστι λίθος.

Ὁ συλλογισμὸς τῆτος, πρῶτον ἔχει νὰ μεί-
 παφερθῆ εἰς τὸν ἔσπον Φέριο· ὁρτὶ ἀρχίωα
 μὲ τὸ σύμφωνον Φ. λοιπὸν ἡ μείζων πρότα-
 σις, ἀντιστρέφεται καὶ συμβιβηκὸς, ὁρτὶ ἔπει-
 τα ἀπὸ τὸ φωνῆσ, Α ἀκολουθεῖ τὸ Π. Ὁ-
 μοίως καὶ ἡ ἐλάττων, ἀντιστρέφεται ἀπλῶς,
 ὁρτὶ ἀκολουθεῖ τὸ Σ ἔπειτα ἀπὸ τὸ φωνῆσ
 Ε. ἀρέπει πάλιν ἡ ἐλάττων, νὰ γρῆ μείζων,
 καὶ ἡ μείζων ἐλάττων· ὁρτὶ ἔπειτα ἀπὸ τὸ φω-
 νῆσ Ε ἀκολουθεῖ τὸ Μ. ὁρτὸ ὁ συλλογισμὸς
 τῆτος ἀνάγεται εἰς τὸ Φέριο.

Φέ Οὐδεὺν ζῶον ὄσι' λίθος,
 εἰ αἰσθητικὸν τί ὄσι' ζῶον,
 ο ἄρα αἰσθητικὸν τί ἔκίσι λίθος.

Εἰς τῆτον τὸν ἔσπον, γίνεται ἡ κατ' ἐπί-
 δεξιὴν ἀναγωγή. ἐπειδὴ οἱ ἔσποι Βαρβόκκο,
 καὶ Βροκάρδο, δεῦ ἀνάγονται κατ' ἐπίδειξιν,
 ὁρτὶ ἔχουσι δύο μείζωνς προτάσεις ἀποφατι-
 κας, ὁρτὶ τῆτο εἰρέθη, ἡ ἀναγωγή πρὸς τὸ ἀ-
 δυνάτον, μὲ τῆτω ὁποῖαν, τῆσον οἱ δύο τῆτοι
 ἔσποι, ὡσαῦτ καὶ οἱ ἐπίλοιποι ἄλλοι, ἀνά-
 γονται εἰς τῆς πένταρας ἐκείνου ἔσπου. Βάρ-
 βαρα, Κελάρου, Δάρι, Φέριο· τῆτη ἡ ἀνα-
 γωγὴ πρὸς τὸ ἀδυνάτον γίνεται, ὅταν τινὰς
 ὁμολογήσας τῆς προκειμένης, ἀρνῆται τὴν συ-

νέπειαι· ὅθεν τότε λαμβάνοντας ἡμεῖς, τὴν ἀντιφατικὴν τῆς συνεπείας, ποιῶμεν εἰς αὐτὸν συλλογισμόν, μὲ τὸν ὁποῖον, ἀναγκάζομεν τὸν ἀντίπαλον, εἰς ὁμολογήσῃ δύο ἀντιφατικά· ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἕνα τῶν γήματων, δεῖ τὸτο καὶ εἶναι, ἔχει μείκρον καὶ ἄνα.

Καὶ τὸν τῶν πρώτων πλαγιῶν ἕξιων τῶν πρώτων γήματος, εἶναι τῶτος·

Μείζονα τ' ἀντίθετον, μείζων δὲ ἐλάττονα ὡθεῖ

Κίραγίς ἔξαιροῦ μοι, ὅς ἐκ τῶ ναντίον ἔλκει.

Τὸ νόημα τῶν εἰρησίων τῶτων εἶναι, αὐτὸ ἀντίπαλος ὁμολογήσῃ τῆς δύο προκειμενάς τοῦ πλαγιῶν πρώτου γήματος, καὶ ἀρνηθῆ τὴν συνέπειαν, τότε λάβει τὴν ἀντιφατικὴν τῆς συνεπείας, καὶ βάλετὴν εἰς τὸν τόπον τῆς μείζονος, καμῆτὴν ἐλάττονα, καὶ τότε συμπεραίνεις καὶ τὸ διωπατόν· ὡσάν,

βα Πᾶν γελασικὸν ὄσι' ζῶον.

ρα Πᾶς ἄνθρωπος ὄσι' γελασικός.

λιπ Ἀρα ζῶον τὶ εἶναι ἄνθρωπος.

Ἄς ὑποθέσωμεν, πῶς τινὰς ἀμαθῆς, ἀρ-
νᾶται τὸ συμπέρασμα, ἡμεῖς δὲ κάνομεν νέον
συλλογισμόν, λαμβάνοντας τὴν ἀντιφατικὴν
τῷ συμπεράσματος, ἢ ὁποῖα γίνεται μείζων,
καὶ ἢ μείζων τῷ πρώτῳ συλλογισμῷ, γίνεται
ἐλάττων.

Κε Οὐδεὶς ζῶν ἐστὶν ἄνθρωπος
λα Πᾶν γελασικὸν ἐστὶ ζῶν.
ρεν Ἄρα οὐδεὶς γελασικὸν ἐστὶν ἄνθρωπος.

Καθὼς βλέπεις, ἰσυμπεράναμεν, ὅτι ἔ-
δου γελασικὸν ἐστὶν ἄνθρωπος, ἀφ' οὗ ὡμολό-
γησεν ὁ ἀντίπαλος εἰς τὸν πρώτον συλλογισ-
μὸν, ὅτι πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ γελασικός. Ση-
μείωσαι δὲ, ὅτι ἂν ὁ συλλογισμὸς εἶναι εἰς τὸν
ῥόπον Κέρατος, τότε ἢ ἐλάττων τῷ πρώτῳ συλ-
λογισμῷ, γίνεται μείζων, καὶ ἢ ἀντιφατικὴ τῷ
συμπεράσματος, γίνεται ἐλάττων.

Ὅταν δὲ ὁ συλλογισμὸς εἶναι εἰς τὸ δάπε-
ρον χῆμα, ἀνάγεται μὲν πῶς τὸν Κανόνα.

Μείζων ἴσεται, ἀντίθετον δὲ ἐλάττωνα ὡθεῖ.

Ἡ γὰρ ἢ μείζων τῷ πρώτῳ συλλογισμῷ ἁρ-
μείει, καὶ ἢ ἀντιφατικὴ τῷ συμπεράσματος, γί-
νεται ἐλάττων ὡσάν.

Φι Οὐδείς ἵππος ὅστις γελασικός
 ςι Ζῶον τί ὅστις γελασικόν,
 οο Ἄρα ζῶον τί κἢ ἔστιν ἵππος

Ο' συλλογισμὸς πῶτος ἔτσι ἀνάγεται:

Κε Οὐδείς ἵππος ὅστις γελασικός,
 λα Πᾶν ζῶον ἔστιν ἵππος,
 ρου Ἄρα ἕκαστὸν ζῶον ὅστις γελασικόν.

Ὡς βλέπεις, ἡ μείζων δυνάμει ἀλλοτρίου, καὶ
 εἰς τὸν τόπον τῆς ἐλάττωτος, ἐβάλαμεν τὴν ἀν-
 τιφατικὴν τῶ συμπεράσματος.

Διὰ τὸ εἶναι γῆμα, εἶναι πῶτος ὁ κανὼν:

Ἰῶσατ' ἐλάττων, τ' ἀντίθετον λάβει μεί-
 ζονος ἕδραν.

Ὅπως θέλει γὰ εἶπῃ, ὅτι τὴν ἀντιφατικὴν
 τῶ συμπεράσματος, κανονικῶς μείζονα, καὶ ἡ
 ἐλάττων τῶ πρώτου συλλογισμοῦ, ὁμοιοῦται ὡσαν.

Δα Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ γελασικός.
 ρα Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον.
 πτι Ἄρα ζῶον τί ὅστις γελασικόν.

Ἀνάγεται μὲν πρὸς τὸ ἀδύνατον ὁ συλλογισμὸς πῶς, ἀνίσως, καὶ εἰς τὸν τόπον τῆς μείζονος, βάλῃς τὴν ἀντιφατικὴν τῶ συμπεράσματος, δίχως ἢ ἀλλάξεως τῶ ἐλάττωνα, ὡσάν·

Κε Οὐδὲν ζῶον ἔστι γελασικόν.
 λα Πᾶς ἄνθρωπος ἔστι ζῶον,
 ρεν Ἄρα οὗτος ἄνθρωπος ὅστις γελασικός.

Σημείωσαι, ὅτι ἡ ἀναγωγή πρὸς τὸ ἀδύνατον, ἀδιαφύρως γίνεται εἰς εἷνα τῶ παρὰ τῶ πρῶτον γήματος, ὅτι ἐδῶ δὲν γυλάττει τὸ συμφωνον τῆς ἀρχῆς, καθὼς εἰς τὴν κατ' ἐπίδειξιν ἀναγωγίῳ. Ἡ ἐξέρω πῶς πῶτα τῆς ἀναγωγῆς εἶναι δύσκολα, ὅμως μὴ σε παραζῶσι τὴν καρδίαν· διατὶ ἡ ἀναγωγή, δὲν εἶναι τόσον συνηθισμένον, καὶ πάλιν μετὶ τῶ ἀσκησιν, θίλεις νικήσει τὴν δυσκολίαν.

ΚΕΦΑΛΙΟΝ 5'

Περὶ τῆς διαιρέσεως τῶ συλλογισμῶ.

Ο Συλλογισμὸς διαιρεῖται εἰς ἀπλῆν, ὅπερ κατηγορικὸς λέγεται, εἰς συμπεπλεγμένον, ἐπιδεικτικόν, ἐνδοξον, ἢ γενεπιφανόν,

ἢ σοφιστικόν. Συλλογισμὸς κατηγορηκὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅτε συνδέεται ἀπὸ πρότασις ἀπλάεις, ὡσάν, πᾶν ἔχον ἔκτασιν ὄσι σῶμα, πᾶν ἄσρον ἔχει ἔκτασιν, λοιπὸν πᾶν ἄσρον ὄσι σῶμα. Συμπεπλεγμένον εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὅποιος ἔχει ὄρος, καὶ προτάσεις συμπεπλεγμένας, καὶ διαιρεῖται εἰς ὑποθετικόν, συνθετικόν, καὶ διαζευκτικόν. ὑποθετικὸς εἶναι, πᾶ ὅποιον ἢ μείζων εἶναι πρότασις ὑποθετικὴ, ὡσάν.

Ἄν ὁ φιλάργυρος ζητᾷ πολλὰ, εἶναι
πολλῶν ἐνδεής,
Ἄλλὰ μὲν ὁ φιλάργυρος ζητᾷ πολλὰ,
Λοιπὸν εἶναι ἐνδεής πολλῶν.

Τῆτος ὁ συλλογισμὸς, γίνεται εἰς δύο ὄψεις, πρῶτον, ὅταν τὸ πρῶτον μέρος τῆς μείζονος, ὁμολογεῖται εἰς τὴν ἐλάττονα. ὡσάν εἰς τὸ ἀνωθεν παράδειγμα. Δεύτερον, ὅταν εἰς τὴν ἐλάττονα, ἀρνεύμεθα τὸ δεύτερον μέρος τῆς μείζονος. ὡσάν,

Ἄν τὰ δόγματα τῶ λαθῆρς εἶναι ὀρθά, ἢ
σφάλῃ ἡ ἐκκλησία ὅτι δὲν τὰ δέχεται.
Ἄλλὰ μὲν ἡ ἐκκλησία δὲν σφάλῃ.
Λοιπὸν τὰ δόγματα τῶ λαθῆρς δὲν εἶναι
ὀρθά.

σημείωσαι, ὅτι διτπῶς πλατώμεθα μετὸν ὑποθετικὸν συλλογισμόν. Πρῶτον, ὅταν ἀπὸ τὸ σωσιπέμφρον, συμπεραίναμεν τὸ προηγούμενον· ὡσάν, ἀνὰ πλάσιος δὲν ἐπιθυμῆι κἀνενα φράγμα, εἶναι μακάριος, ἔλλα μὲν κὶ εἶναι μακάριος, λοιπὸν δὲν ἐπιθυμῆι κἀνενα φράγμα. Δεύτερον, ὅταν ἀπὸ τῆν ἀρνησιν τῶ προηγούμενου, συμπεραίνεται ἡ ἀρνησις τῆ συμπεριμένου· ὡσάν,

Ἄν ὁ Γεώργιος εἶναι κλέπτης, εἶναι κακός. Ἀλλὰ μὲν δὲν εἶναι κλέπτης, λοιπὸν δὲν εἶναι κακός· τὸ ὅποισιν εἶναι ψεύδεις.

Συλλογισμὸς συυθετικὸς εἶναι, τῶ ὅποισιν ἡ μείζων πρότασις, εἶναι ἀπορατικὴ συυθετικὴ· ὡσάν, ἢ δυνάταται ἀνθρώπος Θεῷ δουλεύειν, κὶ μαμωνᾶ· ἀλλὰ μὲν, ὁ φιλόργυρος δουλεύει τῷ μαμωνᾶ, λοιπὸν ἢ δυνάταται δουλεύειν τῷ Θεῷ.

Συλλογισμὸς διαζευκτικὸς εἶναι, τῶ ὅποισιν ἡ μείζων, εἶναι διαζευκτικὴ, κὶ εἶναι τὸ δηλημμα· ὡσάν, ἢ σφάλλουσιν οἱ ἀρειανοὶ εἰς τὰ δόγματα τῆς πίστεως, ἢ σφάλλουσιν οἱ Ὀρθόδοξοι. Ἀλλὰ μὲν δὲν σφάλλουσιν οἱ Ὀρθόδοξοι, λοιπὸν σφάλλουσιν οἱ Ἀρειανοί.

σημείωσαι, ὅτι ὅταν δὲν εἶναι τελεία ἡ τῶν μερῶν ἐπαρίθμησις, τότε πλατώμεθα, μετὸν συλλογισμόν τῆτον.

ΤΗΣ ΔΟΓΙΚΗΣ. 151

Συλλογισμὸς ὀπιδεικτικὸς, ὅπῃ καὶ ὀπιδη-
μονικὸς λέγεται, εἶναι ἐκεῖνος, ὃ ὀποῖος ἔ-
χει τὰς προκειμένας, ἀληθινὰς, φανεράς,
καὶ βίβαιας· ὡσαύτῃ, πᾶν τὸ ἔχον ἔκτασιν ὄζει
διαριτόν. πᾶν δένδρον ἔχει ἔκτασιν, ἀρα πᾶν
δένδρον ὄζει διαριτόν.

Συλλογισμὸς ἔνδοξος, ὅπῃ πιθανὸς, καὶ
ἄφλεκτικὸς λέγεται, εἶναι ἐκεῖνος, τὸ ὀποῖος
ἢ προκειμένας, δὲν εἶναι φανεραῖς, ἀλλ' ὀμοια-
ληθεῖς, καὶ πισύταις· ὡσαύτῃ,

Πᾶσα μήτηρ ἀγαπᾷ τὰ τέκνα αὐτῆς.

Ἡ πῆδεια μήτηρ.

Λοιπὸν ἀγαπᾷ τὰ τέκνα αὐτῆς.

Ὁ συλλογισμὸς τῆτος εἶναι ἔνδοξος, ἄφλετι
δὲν εἶναι βίβαιο, πᾶς πᾶσα μήτηρ ἀγαπᾷ
τὰ τέκνα αὐτῆς· Ἐπειδὴ συμβαίνει, νὰ μι-
σῇ ἢ μήτηρ τοὺς ἄγῆτους· διὰ τὸν σοφιστικὸν
συλλογισμὸν, λόγῳ εἰς τὸ ἀκόλυθον κε-
φάλαιον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῶ σοφιστικῶ Συλλογισμῶ .

Συλλογισμὸς σοφιστικὸς εἶναι ἐκείνος, ὃς ὁποῖος γίνεται ἀπὸ φωνημάτων ἢ λέξεων, ἢ ὁποῖαις καὶ φωνημάτων φαίνονται ἀληθινῶς, καὶ τῶ μορφῶ τῆς ἐπιχειρήσεως. Τὰ σοφίσματα ἐπινοήθησαν οἱ σοφισταί· οἱ ὁποῖοι ἐμεταχειρίζοντο τὴν λογικὴν, εἰς ἀπάτην τῶ ἀπλησέρων. Ἡμεῖς ἔν θεωρεῖμεν τὰ σοφίσματα, διὰ νὰ γνωρίσωμεν τὸν τρόπον πῶς γίνονται, διὰ νὰ μὴ πλανώμεσθαι, ἀπὸ τῶ φωνητικῶ ἐπιχειρήματα.

Τὰ σοφίσματα λοιπὸν, γίνονται εἰς δύο ἔσους· ἢ ἐν ταῖς λέξεσιν, ἢ ἔξω τῶ λέξεων, ἐν τοῖς νοήμασι, καὶ διανοαῖς· γίνονται ἐν ταῖς λέξεσιν, ὅταν ἢ φωνῶς, ὅπερ ἔχουσιν διάφορον σημασίαν φαίνονται, πῶς σημαίνων ἕνα πρᾶγμα μόνον· ἔξω δὲ τῶ λέξεων γίνονται, ὅταν διάφορα πρᾶγματα, φαίνονται ὅμοια.

Α΄. σοφίσμα εἶναι ἐν τῶ λέξεων, ἐκ τῆς ὁμωνυμίας· καὶ γίνεται, ὅταν μία φωνή, σημαίνουσα διάφορα πρᾶγματα, λαμβάνεται ἀλλοφῶρος, πῶρα καὶ τὸ ἕνα, πῶρα διὰ τὸ ἄλλο πρᾶγμα· ὡσάν, πᾶς κύων ὑλακτεῖ, Α-
σηρ

σηρ τῆς ἐνὶ κύων, ἄρα ἀσηρ τῆς ὑλακτεῖ. ἡ φωνὴ κύων εἶναι ὁμώνυμος, ὅτι σημαίνει τὸν γῆινον, κρᾶνιον, καὶ θαλάσσιον κύων. ὅθεν εἰς τὴν μείζονα, σημαίνει τὸν γῆινον, εἰς δὲ τὴν ἐλάττωνα τὸν κρᾶνιον, καὶ διὰ τῆτο δὲν συμπεραίνει ὁ συλλογισμὸς.

Β'. Σόφισμα εἶναι, ἡ ἐναλλαγὴ τῆς φωνῆς, ἐκ τῆς ἰδίας, εἰς μεταφορικῶς σημασίαν. ὅθεν μία φωνὴ, τώρα λαμβάνεται καὶ τὴν ἰδίαν, τώρα καὶ τὴν μεταφορικῶς σημασίαν. ὡσαν, ὁ Ἥλιος ἐστὶν αἰθθητός, Κατὰ τὴν γραφὴν ὁ Χεισὸς ἐστὶν ἥλιος, Ἄρα ὁ Χεισὸς ἐστὶν αἰθθητός. δὲν συμπεραίνει τὸ ὀπῆχειρημα. ὅτι ὁ ὄρος ἥλιος εἰς τὴν μείζονα, σημαίνει τὸν ἀληθινὸν ἥλιον, εἰς δὲ τὴν ἐλάττωνα, σημαίνει μεταφορικῶς τὸν Χεισὸν, ὡς ἥλιον τῆς δικαιοσύνης.

Γ'. Σόφισμα εἶναι ἐκ τῆς ἀμφιβολίας, ἢ ὀπῆα εἶναι σύγχυσις τῶ λόγου, καὶ τῶ νοήματος. ὡσαν τῆτ ἢ ὄρνις εἶναι τῶ Πέτρου. Ἀλλὰ μὲν τῆτ ἢ ὄρνις εἶναι μήτηρ, λοιπὸν τῆτ ἢ ὄρνις εἶναι μήτηρ τῶ Πέτρου. τὸ ὀπῆχειρημα εἶναι σαφιστικόν, ὅτι ἢ ὄρνις, δὲν εἶναι μήτηρ μετ' ἑσίν. παρὸς τὸν Πέτρου.

Δ'. Σόφισμα εἶναι, τὸ λεγόμενον ὀπῆ συγκρίσει, καὶ διαιρίσει. τὸ ὀποῖον ἐπροξένησε πολλὰς δυσκολίας εἰς τὴν φιλοσοφίαν, καὶ

Θεολογίας - πῶς τὸ σόφισμα γίνεται εἰς δύο
 ἔδους. πρῶτον, ὅταν λαμβάνωνται ὁμῶς τὰ
 πράγματα, τὰ ὁποῖα διηρημένως, ἔχουσι πῆν-
 σημασίαν· ὡσαν, ὁ ἀριθμὸς δύο, καὶ τρία
 εἶναι ἴσος, καὶ ἄνισος, ἀλλὰ μὲν ὁ ἀριθμὸς
 πέντε, εἶναι δύο καὶ τρία, λοιπὸν ὁ ἀριθμὸς
 πέντε εἶναι ἴσος, καὶ ἄνισος· εἶναι σοφιστικὸν
 τὸ ἄπαιχτήριμα· διατὶ ὁ ἀριθμὸς δύο, καὶ τρία, καὶ
 διαίρεισιν, εἶναι ἴσος, καὶ ἄνισος, ἐπειδὴ τὰ
 δύο, διηρημένα ἀπὸ τὰ τρία, εἶναι ἀριθμὸς
 ἴσος, καὶ πάλιν τὰ τρία, διηρημένα ἀπὸ τὰ
 δύο, εἶναι ἀριθμὸς ἄνισος· μαὶ ὁ ἀντίπα-
 λος, νοεῖ ὁμῶς πῶς δύο ἀριθμοὺς, καὶ ἀπὸ πῆν
 διαίρεισιν, ἀπειρή εἰς τὴν συνῆδισιν. Γί-
 νεται Β'. πῶς τὸ σόφισμα, ὅταν ὁ ἀντίπαλος,
 συμπεραίνει τὴν δυνάμιν δύο ἐναστῶν ὁμῶς·
 διατὶ εἶναι δυνατὰ ἀμφοτέρω διηρημένως· ὡ-
 σαν, ὁ Πέφρος ἔχει δυνάμιν πῶς ζηγορεῖν,
 καὶ καθάδειν· ἀλλὰ μὲν τὸ ζηγορεῖν, καὶ κα-
 θάδειν εἶναι ἐναστία· λοιπὸν ὁ Πέφρος δύ-
 ναται εὐαὶ κάμῃ δύο ἐναστία· Καθὼς βλέ-
 πεις, εἶναι ἀσυλλόγιστος ὁ συλλογισμὸς· δια-
 τὶ ὁ Πέφρος καὶ διαίρεισιν, δυνατὰ ζηγο-
 ρεῖν, καὶ καθάδειν, μαὶ ὁμῶς, δὲν ἠμπορεῖ
 εὐαὶ κάμῃ καὶ τὰ δύο.

Ε'. Σόφισμα εἶναι, ἡ ἀλλοίωσις πῶς ὑπο-
 θέσειως, ὅταν δηλαδὴ ὁ αὐτὸς ὅρος εἰς τὴν
 μίαν

μίας πρότασιν, λαμβάνεται καὶ μία ὑπόθεσις, καὶ εἰς τὴν ἄλλω καὶ διάφορον· ὡσαύτ, ζῶν ὄντι γένος. Πέφρος ἐστὶ ζῶον· ἀρα Πέφρος ἐστὶ γένος· ὁ ὅρος ζῶον εἰς τὴν μείζονα, σημαίνει κατ' ὑπόθεσιν ἀπλῶς, καὶ εἰς τὴν ἐλάττωσα, κατ' ὑπόθεσιν προσωπευτικῶς· ὁ δὲ δευτέρω συμπεραίνει τὸ ὁπῆχειρήμα.

Τὰ σοφίσματα πάλιν ἔξω τῶν λέξεων εἶναι εἴξ. Πρῶτον εἶναι καὶ συμβιβηκός, καὶ γίνεται, ὅταν θεωρῆται εἰς εἷα ἕξιον τὸ πρᾶγμα· τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τὸ σοχαδῆμῃ, καὶ διάφορον ἕξιον· ὡσαύτ, ὅτι ἀγόρασις ἐφαγες, ἀλλὰ μὴ ἀγέρασις κρίας ὠμόν, λοιπὸν ἐφαγες κρίας ὠμόν. Ὡς βλέπεις ὁ αὐτίπαλος, εἰς εἷα ἕξιον μόνον θεωρεῖ τὸ κρίας, τὸ ὁποῖον ἁφρόρως ἀγοράζεται, καὶ φάγεται.

Β'. Σόφισμα εἶναι, ὅταν ἀπὸ τοῦ κατὰ τι, συμπεραίνωμεν ἀπλῶς, ὡσαύτ, ὁ αἰθίοψ ἐστὶ λευκός καὶ πρὸς ὀδόντας· ἀρα ἐστὶ λευκός, δευτέρω συμπεραίνει, ὅτι μόνον εἰς πρὸς ὀδόντας εἶναι λευκός ὁ αἰθίοψ, ἔχει δὲ ἀπλῶς.

Γ'. Σόφισμα εἶναι, ἢ ἀγνοία τῶ ἐλέγχου, καὶ γίνεται ὅταν συγκρίνομεν εἷα πρᾶγμα καὶ διάφορον ἕξιον, συμπεραίνωμεν δύο ἐναντία, ἐκεῖ ὅπου δευτέρω εἶναι· ὡσαύτ, ὁ Ἰωάννης εἶναι ὑψηλότερος ἀπὸ τὸν Πέφρον, καὶ χαμηλότερος ἀπὸ τὸν Φίλιππον. Λοιπὸν εἶναι ὑψηλός καὶ

χαμηλός, τὰ ὅποια εἶναι ἐναντία· δεῦρ' συμπεραίνει τὸ ὄπαιχέρισμα, ὅτι ὁ Ἰωάννης, κατὰ διάφορον θεωρεῖται, ἐπὶ ἀναφορὰν εἶναι ὑψηλός, καὶ χαμηλός· ὅθεν δεῦρ' εἶναι καμμία ἀντιλογία.

Δ'. Σόφισμα εἶναι ἐκ τῆ συνειπομενῆ· ὅταν δηλαδὴ δεῦρ' φυλάττονται οἱ κινῶντες τῆς ὀρθῆς συνειπομενῆς· ὡσάν, Πέβος εἶναι ἄνθρωπος· ἀρα, εἶναι ζῶον. λοιπὸν Πέβος εἶναι ζῶον, ἀρα εἶναι ἄνθρωπος. δεῦρ' συμπεραίνει ὀρθῶς τὸ εἶδος ἀπὸ τοῦ γένους, ἀλλῶς καὶ ὁ ἵππος εἶναι ζῶον, ἀρα εἶναι ἄνθρωπος.

Ε'. Σόφισμα εἶναι κατ' ἀπαίτησιν τῆς ἀρχῆς· ἤγουν ὅταν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀποδείξεως, λαμβάνωμεν τὸ ζήτημα, καὶ ὑπόθεσιν· ὡσάν, ἂν τινὰς διὰ τὴν ἀδείξην, πῶς κινεῖται ὁ ἥλιος, εἰλεγειν, ὅτι ἀλλάζει τόπον, καὶ ὑστερὰ πάλιν εἰδειχνε, πῶς ἀλλάζει τόπον, διατὴ κινεῖται.

ς'. Σόφισμα εἶναι, ἀπόδοσις τῆ μὴ αἰτίας, ἀντὶ τῆ αἰτίας· ὡσάν, ὁ οἶνος εἶναι αἰτία τῆς μέθης, ἢ μέθη εἶναι πρᾶγμα κακόν, ἀρα ὁ οἶνος εἶναι πρᾶγμα κακόν. δεῦρ' συμπεραίνει τὸ ὄπαιχέρισμα, διατὴ ὁ οἶνος δεῦρ' εἶναι αἰτία τῆς μέθης, ἀλλ' ἢ κατὰ χησις τῆ οἴνου, καὶ ταῦτα εἰ τῶ σοφισμάτων.

ΚΕΦΑΛΙΟΝ Η΄

Περὶ τῶν διαλεκτικῶν τόπων, ἢ γὰρ περὶ τῆς ἀρίστως τῶν ἐπιχειρημάτων.

ΚΑΘΩΣ ἐσημειώσαμεν ἀπ' ἀρχῆς, δύο μέρη ἔχει ἡ λογικὴ, Κριτικῶν, καὶ τοπικῶν· ἕως τῶρα ἐξηγήσαμεν τὸν ἕτερον, πῶς γίνονται οἱ ὀρθοὶ συλλογισμοί, ὅπερ λέγεται Κριτικῆ. Πρέπει τώρα νὰ δείξωμεν τὸν ἕτερον, πῶς ἔχει νὰ εὕρη ὁ διαλεκτικὸς τὰ ἐπιχειρήματα, ἢ γὰρ τὸν μέσον ὅρον, μὴ τὸν ὁποῖον γίνεται ὁ συλλογισμὸς, καὶ τὰς τόπους πόθεν ἀρίσκειται ὁ μέσος ὀρος, καὶ καθεὺν ὑπόθεσιν, καὶ ζήτημα.

Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλιν λοιπὸν, πᾶσα ὑπόθεσις, καὶ ζήτημα διαλεκτικόν, εἶναι περὶ τῶν ἢ ζήτημα πῶς γένους, ἢ πῶς ὀρισμῶν, εἰς τὸν ὁποῖον ἀναφέρεται τὸ εἶδος, ἢ πῶς ἰδίον, ἢ πῶς συμβεβηκός. διὰ τὸ καθεὺν κατηγορούμενον ἀσθένειαν, εἰς τὴν ὁποῖαν φανερώνεται ἡ ὑπόθεσις, ἢ εἶναι ὀρισμὸς πῶς ὑποκειμένου, ἢ εἶδος ὅπερ ἀναφέρεται εἰς αὐτὸν ἢ γένους, ἢ ἰδίον, ἢ συμβεβηκός· ὡσάν, ὅταν ζητῆται, ἂν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ζῶον λογικόν, ἢ ἂν ὁ Πέτρος εἶναι ἄνθρωπος· τῶτα λέγονται
ζη.

ζητήματα τῶ ὀρισμῶ, διατι πῶ μέχουσιν ὀλίω
 τῶ φύσιν τῶ πράγματος. Ὁμοίως ὅταν ζη-
 τῆται, ἀν ἡ ῤητορικὴ εἶναι τέχνη, τὸ ζήτημα
 εἶναι τῶ γένους, διατι ἡ τέχνη εἶναι τὸ γένος
 τῆς ῤητορικῆς· ἢ ὅταν ζητῆται, ἀν ὁ ἀνθρώπος
 εἶναι γελαστικός, τὸ ζήτημα τῶτο εἶναι τῶ ἰδίου,
 διατι τὸ γελαστικὸν εἶναι ἴδιον τῶ ἀνθρώπῳ·
 ἢ ὅταν ζητῆται, ἀν ἡ λογικὴ εἶναι ὠφέλιμος
 εἰς τὸν ἀνθρώπον· τὸ ζήτημα εἶναι κτῆσιμβε-
 βηκός, ἐπειδὴ ἡ ὠφέλεια τῆς λογικῆς εἶναι
 ἐνδεχομένη. Σημείωσαι ὅτι ἡ διαφορὰ ἀναφέ-
 ρεται πρὸς τὸ ἴδιον· ὡσαύ ὅταν ζητῆται, ἀν ὁ
 ἀνθρώπος εἶναι λογικός· ὡς ὅπῃ ὅλα τὰ ζη-
 τήματα ἀναφέρονται εἰς τὸ γένος, ὀρισμὸν,
 ἴδιον, κτῆσιμβεβηκός. Πρῶτον λοιπόν, παρὰ
 τὰ σημειώσωμεν τῆς τῶπες, ἀπὸ τῆς ὁποίας
 ἀγαίνουσι τὰ ἐπιχειρήματα, δείχνομεν τὸν
 ῥόπον, πῶς ἔχει ὁ φιλομαθὴς τὰ ζητῶ, ἵνα
 τὰ εὖρη τὰ ἐπιχειρήματα.

Σημείωσαι λοιπόν, ὅτι ἐκ τῶν προτάσεων,
 ἀλλαις εἶναι καταφατικαῖς, κτῆ ἀλλαις ἀποφα-
 τικαῖς· ὅθεν ὅταν θέλῃς τὰ βεβαιώσης, καὶ
 τὰ δείξῃς τῶ ἀλήθειαν μιᾶς προτάσεως,
 τῶ ἀναγκαίως εἶναι καταφατικὴ, ἢ ἀποφα-
 τικὴ. ἵνα τῶτο δίδωμεν δύο καὶ ὄνας, ὡς ἀ
 τῶ καταφατικῶ προτάσει, κτῆ ἄλλον διὰ τῶ
 ἀποφατικῶ· ὅταν ἐνέχῃς τὰ βεβαιώσης πρό-

ἴσως καταφατικῶς, ὀφείπει νὰ σοχαθῆς, ποῖα πράγματα εἶναι, διὰ τὰ ὁποῖα λέγεται τὸ κατηγορημῆρον τῆς προτάσεως, τὴν ὁποίαν θίλεις νὰ δείξης, τὰ ὁποῖα πράγματα, νὰ ἀρμόζουσιν εἰς κάποιον τρόπον τῷ υποκειμένου τῆς αὐτῆς προτάσεως. ἰδὲ τὸ παράδειγμα. θίλεις λόγῳ χάριν, νὰ ἀποδείξης τὴν τὴν πρότασιν, ὁ θάνατος εἶναι πρᾶγμα ἀγαθόν. εἰς τὴν πρότασιν τίτῳ, εἶναι κατηγορημῆρον τὸ πρᾶγμα ἀγαθόν, καὶ υποκείμενον αὐτὸς ὁ θάνατος. διὰ τὴν δειξῆς λοιπὸν, πῶς τὸ ἀγαθὸν ἀρμόζει, καὶ λέγεται πρὸς τὸ θάνατον, σοχάσθαι ποῖα πράγματα εἶναι, πρὸς τὴν ὁποίαν νὰ λέγεται τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐκεῖνα νὰ ἀρμόζουσιν τῷ θάνατι, καὶ διὰ τὴν δειξῆς διαφορα πρᾶγματα· ἐπειπὴ πρᾶγμα ἀγαθὸν εἶναι, ἢ ἀπόλαυσις τῷ Χριστῷ, ἢ λύτρωσις ἀπὸ ταῖς δυσυχίαις τῷ κόσμῳ, ἢ λύτρωσις ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς ἁμαρτίας, ἢ ἀπόκλισις τῆς μακαριωτέρας ζωῆς, καὶ ὅμοια· πάντα ὅλα ἀρμόζουσιν τῷ θάνατι· ὅθεν σμίγοντες πάντες τὸν μίσητον ὄρον, μὲν τὰ δύο ἄκρα τῆς προτάσεως, ἔτι καμνομεν τὴν ἀπύδειξιν. Πρᾶγμα ἀγαθὸν εἶναι, νὰ ἀπολαύσῃ τινὰς τὸν Χριστὸν, νὰ ἐλευθέρωθῃ ἀπὸ ταῖς δυσυχίαις τῷ κόσμῳ τῷ, καὶ ἀπὸ τὸν κίνδυνον τῆς ἁμαρτίας, νὰ ἀπολαύσῃ μίαν μακαριωτέραν ζωὴν. ἀλλὰ

λά μὴν τῶτα ὅλα προξενᾷ ὁ θάνατος, λοιπὸν εἶναι πράγμα ἀγαθόν.

Ὅταν πάλιν ἔχῃς να βεβαιώσῃς, πρότα-
σιν ἀποφατικῶν, τότε σοχάσῃς ποῖα πράγ-
ματα εἶναι; τὰ ὅποια ἀρμόζουσι τῷ ὑποκειμέ-
νῳ τῆς ἀποτάσεως, καὶ δευ ἀρμόζουσι τῷ κατη-
γορημένῳ. Ἡ ἀντιτρόφως, ποῖα πράγματα
ἀρμόζουσι τῷ κατηγορημένῳ, καὶ δευ ἀρμόζουσι
τῷ ὑποκειμένῳ τῆς ἀποτάσεως, παραδείγματος
χάριν, θέλεις να δείξῃς τέτην τὴν πρότασιν.
ὁ θάνατος δὲν εἶναι πράγμα ἀγαθόν. σοχά-
σῃς, ποῖα πράγματα, ἔχουσιν ἀντιλογίαν μὲν
τῷ ἀγαθῷ, καὶ ποῖα ἀρμόζουσι τῷ θανάτῳ καὶ
ἀΐδους θεόσευς διάφορα πράγματα. ἐπειδὴ,
ὅ,τι μᾶς ὑπερβαίνει ἀπὸ τῆς ζωῆς, ὅ,τι εἶναι
ἐναντίον τῆς θουσιτικῆς ἐπιθυμίας, ὅ,τι μᾶς ἀρ-
πάζει τὸν καιρὸν τῆς μετανοίας, ὅ,τι μᾶς χω-
ρίζει ἀπὸ τῆς φίλης, ὅ,τι φέγγει ὅλα, δευ
εἶναι ἀγαθόν. τῶτα ὅλα προξενᾷ ὁ θάνατος,
λοιπὸν δὲν εἶναι πράγμα ἀγαθόν. Ὁμοίως,
σοχάσῃς ποῖα πράγματα ἀρμόζουσι τῷ κατηγο-
ρημένῳ, καὶ ἀντιλέγουσι τῷ ὑποκειμένῳ ὡσάν,
κάθε ἀγαθόν εἶναι ποθητόν, καὶ προξενᾷ χα-
ράν, ἀλλὰ μὴν ὁ θάνατος δὲν προξενᾷ χα-
ράν, μὴν εἶναι ποθητός, λοιπὸν ὁ θάνα-
τος, δευ εἶναι πράγμα ἀγαθόν. Εἰς τού-
τον τὸν τρόπον, πρέπει ὁ φιλομαθής, να

ζητᾷ τὸν μέσον ὄρον, διὰ τὰ καμῆ τὴν βε-
βλίωσιν.

Ἐξηγήσαμεν τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον
ἠμποροῦμεν, τὰ εὐρίσκωμεν τὴν ἀπόδειξιν,
ἀκολουθεῖ τὰ φανερώσωμεν πῶς τὰς τῶν
ἀπὸ τῶν ὁποῖους γίνονται ἢ ἀπόδειξεις. μὰ
πρῶτα πρέπει τὰ ἐξηγήσωμεν εἰς πόσους ἔο-
πυς γίνεται τὸ ζήτημα. τὸ ζήτημα λοιπὸν, γίνε-
ται εἰς πέντε ἔοπυς. α. Ὄταν ζητῶμεν, ἂν τὸ
πρᾶγμα εἶναι ὡσάν, ὅταν ζητῶται, ἂν τὸ
Ἄγιον Πνεῦμα, ἐκπορεύεται ἐκ τῆς ὁμοίως
ἂν ὁ Πάπας εἶναι τῆς Ἐκκλησίας μονάρχης·
ὁμοίως ἂν εἶναι πῦρ καθαρπέριον, διηρημέ-
νον τῷ αἰωνίου πυρός. β. Ζητῶται, τί εἶναι
τὸ πρᾶγμα ὡσάν, τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος· ὁ-
μοίως, τί εἶναι ἡ ἔκλειψις τῆς Σελήνης, καὶ Ἡλίου·
ὁμοίως, τί εἶναι εἰδωλολαβία· τί εἶναι αἵρεσις,
καὶ ὁμοία. γ. Ὄταν ζητῶται, ποῖον, καὶ τί λογῆς
εἶναι τὸ πρᾶγμα ὡσάν, ποῖος ἦτον ὁ Πλάτων·
ὁμοίως, ἂν εἶναι ἀφελιμη ἢ λογικὴ, ἢ βλα-
βερά· ὁμοίως, ἂν εἶναι ἐπαινετὴ ἢ ἀρετὴ. δ.
Ὄταν ζητῶται, διατί εἶναι τὸ πρᾶγμα ὡσάν,
διατί ἐσαυρώθη ὁ υἱὸς τῆς Θεοῦ· ὁμοίως, διατί
ὁ Βασιλεὺς Ἡρώδης, ἐφόνευσεν τὸν ἀρ-
χιεπίσκοπον Ἰωάννην. Τῶν τε, καὶ ὁμοία, λέγονται ζητήμα-
τα, εἰς τὰ ὁποῖα ζητῶμεν τὸ τέλος, καὶ τὸν
σκοπὸν τῶν πραγμάτων.

Τόποι τῶν Ἐπιχειρημάτων.

Τόποι διαλεκτικοί, θέλει γὰ εἶπῃ σημαίᾳ, τὰ ὅποια φανερῶνται, τί ἔχει να σοχαδῆ ὁ διαλεκτικός, δια γὰ κάμη τὴν ἀπόδειξιν τῆς ὑποθέσεως. Τῆτοι εἶναι κοινοὶ καὶ τῶν Ῥητόρων, τὰς ὁποίας καὶ πλάτος ἐξηγήσαμῃ, εἰς τὴν παρ' ἡμῶν συμπεθεῖσαν Ῥητορικῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδιαιρίσαμεν τὰς τόπους, εἰς ἐντέχνους, καὶ ἀτέχνους· τὸπος δὲ ἐτέχνος, καὶ ἐσωτερικός εἶναι ἐκεῖνος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον, μὲ τέχνῳ, καὶ σοχασιν, δέξεται ὁ διαλεκτικός, ἢ ῥήτορας τὴν ἀπόδειξιν. τὸπος ἀτέχνος εἶναι ἐκεῖνος, ἀπὸ τὸν ὁποῖον, ὡς ἔξωθεν λαμβάνομεν τὴν ἀπόδειξιν· ὡσάν, ἢ γραφαῖς, ἢ μαρτυρία, ὁ ὄρκος, ὁ καιρὸς, ἢ ἀδικαίᾳ, ὁ τὸπος, ὁ νόμος, καὶ ὁμοια. Οἱ ἐτέχνοι τόποι εἶναι, εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν, τὰς ὁποίας θεωρήμῃ ἰδῶ, φυλάττοντες τὴν ἀρίπυσαν βραχυλογίαν.

Τὸπος α.

Εἶναι ἀπὸ τὸ γένος· ὅταν δηλαδῆ, θεωρήμεν, εἰς ποῖον γένος εἶναι τὸ ἀγαθόν· καὶ ἐκεῖθεν συμπεραίνομεν· ὡσάν, δια γὰ δείξωμεν, πῶς ἢ λογικῆ, μαθητεύεται μὲ τὴν ἀσκησιν, ἐτῆ κάμνομεν ἀπὸ τὸ γένος τὴν ἀπό-

ἀποδείξιν. Ἡ Λογικὴ εἶναι τέχνη. ἀλλὰ μὴν
 πᾶσα τέχνη, μωθάνεται μὲ τὴν ἀσκησιν,
 λοιπὸν ἢ λογικὴ, μωθάνεται μὲ τὴν ἀσκη-
 σιν. Ὁμοίως ἐτζι μὲ τὸ γένος δείχνομεν, πῶς
 ὁ Γεώργιος δὲν ἔχει ἐγκράτειαν, ὁ Γεώργιος
 δὲν ἔχει καμμίαν ἀρετήν; λοιπὸν δὲν ἔχει
 ἐγκράτειαν. Καθὼς βλέπεις, ἡ τέχνη εἶναι
 τὸ γένος τῆς λογικῆς, καὶ ἡ ἀρετὴ τῆς ἐγκρα-
 τείας. Καθόνες δὲ τῶ παρῶν τύπων τῶν εἶναι.
 Πρῶτον, ὅτι λέγεται, ἢ δὲν λέγεται διὰ τὸ
 γένος, λέγεται, ἢ δὲν λέγεται διὰ τὸ εἶδος.
 ὡσάν, τὸ ζῶον εἶναι γένος τῶ ἀνθρώπου· διὰ
 τὸ ζῶον λέγεται, ὅτι εἶναι αἰσθητικόν, καὶ δὲν
 λέγεται, ὅτι εἶναι ἀσώματον. λοιπὸν διὰ τὸν
 ἀνθρώπου, λέγεται τὸ αἰσθητικόν, καὶ δὲν λέ-
 γεται τὸ ἀσώματον, καθὼς ὁ ἀνθρώπος εἶναι
 ζῶον. Καθὼν, β. δὲν κατηγορεῖται τὸ εἶδος
 διὰ τὸ παρῶν-ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον δὲν κα-
 τηγορεῖται τὸ γένος· ὡσάν, ὁ λίθος ἐκ ἔσσι
 ζῶον· λοιπὸν ὁ λίθος δὲν εἶναι ἵππος. τὸ
 ζῶον, εἶναι γένος, ὁ ἵππος εἶδος· ὅθεν δὲν
 λέγεται ὁ ἵππος διὰ τὸν λίθον, διατὶ δὲν
 λέγεται τὸ ζῶον.

Τόπος β'.

Εἶναι ἀπὸ τὸ εἶδος, ὅταν δηλαδὴ ἀπὸ τὸ
 εἶδος, συμπεραίνωμεν τὸ γένος· ὡσάν, πῦ
 μεγάλα Ἀλεξάνδρου τὰ ἔργα, ἢ τὸν ἀνδρεία;

λοιπὸν ἦτον καὶ ἐνάριτα ὁμοίως, τὸ δασύδρον εἶναι σῶμα, λοιπὸν εἶναι ἕστια· τὸ ἐνάριτον εἶναι γένος, τὸ ἀνδρείον εἶναι εἶδος· ὡσαύτως, τὸ σῶμα εἶναι εἶδος τῆς ἕστιας. Κατὰ τὴν τῶν τῶν εἶναι· τὸ γένος λέγεται, διὰ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο, περὶ τὸ ὁποῖον λέγεται τὸ εἶδος· ὡσάν, περὶ τὸ Πέβρ λέγεται, ὅτι εἶναι ἄνθρωπος, ὅθεν περὶ τὸ αὐτὸ λέγεται, πῶς εἶναι ζῶον.

Τόπος γ'.

Ἐκ τῆς διαφορᾶς. Ἀπὸ τῆν διαφορᾶν, συμπεραίνομεν, ὅταν εἰς αὐτὴν θεμελιώνομεν τὸ συμπέρασμα· ὡσάν, διὰ τὰ δείξομεν, πῶς εἶναι ἀγενέστερος ὁ Ἄγγελος, ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, θεωροῦμεν τὴν διαφορᾶν τῶ Ἄγγελο, καὶ ἀνθρώπου. Ὁ Ἄγγελος εἶναι ἀθάνατος, καὶ ὁ ἄνθρωπος θνητός· λοιπὸν εἶναι ἀγενέστερος ὁ Ἄγγελος ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Ἐδὼ νοῦμεν καθεὶ διαφορᾶν κοινῶν, καὶ ἕσιώδη. Ὁμοίως, ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι χρημιστικὸς, λοιπὸν δὲν εἶναι ἵππος· τὸ χρημιστικὸν εἶναι διαφορὰ τῶ ἵππου. Κατὰ α'. Τὸ εἶδος λέγεται, διὰ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον λέγεται ἕσιώδης διαφορὰ· ὡσάν, ἕσιώδης εἶναι διαφορὰ τῶ ἵππου, τὸ χρημιστικόν. Β'. Τὸ εἶδος δὲν λέγεται διὰ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον δὲν λέγεται ἡ ἕσιώδης διαφορὰ· ὡσάν, ὁ ἵππος.

ὁ ἵππος καὶ ἔστι βρυχητικός, λοιπὸν δεῦν εἶναι λέων· τὸ βρυχητικὸν εἶναι, ἢ διαφορὰ τοῦ λέοντος.

Τόπος Δ'.

Εἶναι ἐκ τῆ ἰδίης· ὅταν δηλαδὴ θεωρῶμεν τὴν ιδιότητα τῆ πράγματος, καὶ ἐκεῖθεν συμπεραίνωμεν· ὡσαύτ, ἴδιον τῆ τυραννοκτονίᾳ εἶναι, καὶ ἐλάθερωσθαι τὴν πόλιν ἀπὸ τῆ τυραννίας· ὁ βρῦτος, φωνάζοντας τὸν Καίσαρα, ἐλάθωσεν τὴν ρώμην ἀπὸ τῆ τυραννίας, λοιπὸν ὁ βρῦτος ἦτορ τυραννοκτόνος· ὁ τόπος τῆτος διόθωεται, μετὰ τῆς ἰδίης καύνας τῆς διαφορᾶς.

Τόπος Ε'.

Εἶναι ἐκ τῆ συμβεβηκότος, ὁ ὁποῖος λέγεται καὶ ἐκ τῆ φερεσάσειω. γίνεται δὲ ἢ ἀπὸδείξεις, ὅταν θεωρῶμεν τὰς φερεσάσεις, καὶ τὰ ἐσδιχόμενα ἰδιώματα τῆ πράγματος, ἐκεῖνα δηλαδὴ, ὅπῃ δεῦν εἶναι ἀναγκαίως εἰς τὸ πρᾶγμα, καὶ ἐκεῖθεν συμπεραίνωμεν, καὶ φαιερώνομεν· ὡσαύτ· Ὁ Ἀριστοτέλης ἦτορ σοφός, λοιπὸν δεῦν ἔσφαλεν εἰς τὰς ἀγλέξεις· ὁ κακὸν εἶναι, τὸ πρᾶγμα εἶναι τοιοῦτον, καθὼς εἶναι τὰ περισστικάτω· ὡσαύτ, αὐτὰ περισστικάτὰ εἰς πρᾶγματος εἶναι ἀγαθὰ, τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀγαθόν· αὐτὸ πρᾶγμα εἶναι κακόν, τὰ περισστικάτὰ εἶναι κακά.

Τόπος. 5'.

Εἶναι ἀπὸ τῶ ὀρισμῶ, καὶ γίνεται τὸ ἐπιχείρημα, ὅταν ὀρίζωμεν πρῶτα τὸ πρᾶγμα, φανερώωντας τὴν φύσιν του, καὶ ἐπίαν, καὶ ὑστερα συμπεραίνωμεν· ὡσαν, Ἱεροσουλία εἶναι, καὶ κλέψῃ τινὰς εἶνα πρᾶγμα ἀπὸ τὸ ἱερόν· λοιπὸν ὁ Ἰωάννης εἶναι Ἱερόσυλος, διατι ἐγδυσε τὴς θείας ναῆς. Ὁμοίω· ἀδικία εἶναι, καὶ βλάβωμεν ἐκυσίως παρὰ τὸν νόμον, ἀλλὰ μὲν ὁ Θεὸς δεὺ βλάβει τινὰ παρὰ τὸν νόμον, λοιπὸν ὁ Θεὸς δεὺ κάνει ἀδικίαν. Κατῶν πρῶτος εἶναι, ὅ,τι λέγεται, ἢ δεὺ λέγεται, διὰ τὸν ὀρισμὸν, λέγεται, ἢ δεὺ λέγεται διὰ τὸ ὀριζόμενον πρᾶγμα· ὡσαν, ζῶν λογικόν εἶναι ὁ ὀρισμὸς τῶ ἀνθρώπῃ· Περὶ τῶ λογικῶ ζῶου λέγεται, ὅ,τι εἶναι θνητὸν, ὅθεν καὶ περὶ τῶ ἀνθρώπῃ. Κατῶν· Β'. Τὸ ὀριζόμενον πρᾶγμα, λέγεται διὰ ἐκεῖνο, διὰ τὸ ὁποῖον λέγεται ὁ ὀρισμὸς· ὡσαν, διὰ τὸν Πέττον λέγεται, πῶς εἶναι ζῶον λογικόν· ὅθεν λέγεται καὶ περὶ τῶ Πέττῃ, πῶς εἶναι καὶ ἀνθρώπος.

Τόπος ζ'.

Εἶναι ἀπὸ διαρίσεως, ἢ γὰρ ἀπὸ τῆς ἐπαειθμήσεως τῶν μερῶν· γίνεται δὲ τὸ ἐπιχείρημα εἰς δύο ἔσπυς. Πρῶτον ὅταν ἐπαειθμῶντας, ὅλα τὰ μέρη, συμπεραίνωμεν τὸ ὅλον· ἢ ἀντισρόφως, ἀπὸ τὸ ὅλον συμπεραίνωμεν

τὰ μέρη· ὡσαν, ὁ Ἰωάννης ἔχει φρόνησιν, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν, καὶ σωφροσύνην, λοιπὸν ἔχει πᾶσας ἀρετὰς· ὁμοίως, ὁ Ἰωάννης ἔχει καὶ ἀρετὴν, λοιπὸν ἔχει φρόνησιν, δικαιοσύνην, ἀνδρείαν, καὶ σωφροσύνην. Β'. Ὅταν ἀφαιρῶντες τὰ ἄλλα μέρη, συμπεραίνωμεν ἀπὸ τοῦ ὅλου, εἰς εἷς μέρος μόνον· ὡσαν, ἡ Ἰταλία εἶναι εἰς τὸν κόσμον, καὶ δεῦν εἶναι ἔτε εἰς τὴν Ἀφρικὴν, ἔτε εἰς τὴν Ἀμερικὴν, ἔτε εἰς τὴν Ἀσίαν· λοιπὸν εἶναι εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὅμοίως, πᾶν ζῶον ἢ λογικὸν ἐστίν, ἢ ἀλογον· ἀλλὰ μὲν ὁ ἵππος ὄντι ζῶον ἀλογον, λοιπὸν δεῦν εἶναι λογικόν.

Τόπος η'.

Εἶναι ἐκ τῶν ὑποκειμένων. Ὅταν δηλαδὴ, ἀπὸ τῆς διγνώσεως τῶν ὑποκειμένων, συμπεραίνωμεν τὴν διγνώσεως τῶν συμβεβηκότων· ὡσαν, ὑποκείμενον τῆς διμορφίας, εἶναι τὸ σῶμα· ὑποκείμενον τῆς σοφίας εἶναι ἡ ψυχὴ. Ἀλλὰ μὴν, ἡ ψυχὴ εἶναι διγνωστέρα ἀπὸ τοῦ σώματος· λοιπὸν καὶ ἡ σοφία, εἶναι τιμιώτερα ἀπὸ τῆς διμορφίας.

Τόπος θ'.

Ἀπὸ τῆς ἐτυμολογίας. ὅταν δηλαδὴ, συμπεραίνωμεν ἀπὸ τοῦ ὀνομα τῶν πραγμάτων, καὶ σημασίαν τῆς φωνῆς· ὡσαν, Ἀπόστολος λέγεται, διατὶ ἀπιστάλη να κηρύξῃ τὴν πίστιν, καὶ

τὸ Εὐαγγέλιον. Ἀλλὰ μὲν, ὁ μακάριος Παῦλος, ἀπεσάλη νὰ κηρύξῃ τῷ πῖσιν· λοιπὸν εἶναι Ἀπόστολος. Κατῶν εἶναι φῶτος, ὅτι τὸ πᾶρᾶγμα λέγεται φεῖ ἐκείνε, φεῖ τῷ ὁποίῳ λέγεται, τῷ ὀνόματος ἢ ἑτυμολογία ὡσάν, ὁ Γαβριὴλ κυβερνᾷ τῷ Κεφαλῶνίᾳ, λοιπὸν εἶναι κυβερνήτης τῆς Κεφαλῶνίᾳς. Β'. Περί τινος δεῦ λέγεται ἢ ἑτυμολογία, δεῦ λέγεται μῆτε τὸ ὄνομα· ὡσάν, ὁ Δαυιδὴλ δεῦ ζῆ μοναχὸς ἔξω ἀπὸ τὸν κόσμον, λοιπὸν δεῦ εἶναι μοναχός.

Τόπος 1.

Εἰς τῷ συσοίχων. Σύσοιχα λέγονται ἐκεῖνα, ἀπὸ τῶ ὁποίᾳ ἀκολουθεῖ, ποικιλοφῶπως νὰ χηματίζονται ἀπὸ μίαν φωνῶν· ὡσάν δικαιοσύνη, δίκαιος, δικαία, δὶμορφία, εὐμορφος, ἀμαθὴς, ἀμάθεια, Βασιλεύς, βασιλεῖον, βασιλεία. Γίνεται τὸ ὄπᾶ χεῖρημα, ὅταν ἀπὸ ἑνα σύσοιχον, συμπεραίνωμεν τὸ ἄλλο· ὡσάν, εἶναι δίκαιος ὁ Γεῶννης; λοιπὸν ἀγαπᾷ τῷ δικαιοσύν. Οἱ κατόνες εἶναι δύο. Α'. ἀπὸ τὸ ἑνα σύσοιχον, ἀκολουθεῖ τὸ ἄλλο· ὡσάν, τὸ ἀνωθεῖ παράδειγμα. Β'. ὅταν ἀνηθεῖμεν τὸ ἑνα σύσοιχον, πρέπει νὰ ἀρνηθεῖμεν καὶ τὸ ἄλλο· ὡσάν, τὸ δικάως ἀποθανεῖν δεῦ εἶναι ἀγαθόν· λοιπὸν πᾶν δίκαιον, δεῦ εἶναι ἀγαθόν. δικάως, καὶ δίκαιον εἶναι σύσοιχον.

Τό-

Τόπος ι α.

Ἐκ τῶν ἀφ' ἑαυτῶν. Πρότερα λέγονται ἐκεί-
να, ἀπὸ τὰ ὅποια ἀκολουθεῖ ἄλλο φράγμα·
ὡσάν, ἀπὸ τῆς πληγῆς ἀκολουθεῖ ὁ θάνα-
τος, ἀπὸ τοῦ ἀνδρός ὁ καρπὸς εἰς τὸ δέν-
δρον, ἀπὸ τῆς σπυδῆς ἢ μάθης, ἀπὸ τὸν
πόλεμοι ἢ νίκη. ἔθνος ἢ πληγὴ, λέγεται ἀφ' ἑ-
αυτῶν τῆ θανάτου, τοῦ ἀνδρός, τῆ καρπῶ, ἢ σπυ-
δῆ, τῆς μαθήσεως, ὁ πόλεμος, τῆς νίκης. Γί-
νεται δὲ ἀπὸ τὰ πρότερα τὸ ὑπεχείρημα, ὅταν
συμπεραίνωμεν τὰ περιπόμμενα· ὡσάν, ὁ
Ἰωάννης δὲν ἀμάρτησεν, λοιπὸν δὲν ἐμετα-
νόησεν. Ἡ ἀμαρτία εἶναι ἀφ' ἑαυτῶν τῆς μετα-
νοίας· ὁμοίως, ὁ Πέτρος σπυδαξεν, ἐνδέχεται
να μάρτη.

Τόπος ι β.

Ἐκ τῶν περιπομμένων. Περιπόμμενα δὲ λέ-
γονται, ὅσα ἀκολουθεῖν ἀπὸ τὰ πρότερα· ὡ-
σάν, ἢ μαθήσεως ἀκολουθεῖ ἀπὸ τὴν σπυδῆν· καὶ
γίνεται ἢ ἀπόδειξις, ὅταν ἀπὸ τὰ περιπόμι-
να, συμπεραίνωμεν τὰ πρότερα, ἢ ἄλλο φράγ-
μα· ὡσάν, ἐμαθον ὁ Ἀριστοτέλης, λοιπὸν ἐ-
σπυδαξεν· ὁμοίως, ἐμετανόησεν ὁ Πέτρος,
λοιπὸν ἤμαρτεν. Ὅμοίως, οἱ Ἀπόστολοι ἐσυγ-
χωρήσαν τὰς ἀμαρτίας, λοιπὸν ὅσοι ἔλαβον
τῆς συγχώρησιν, ἐξωμολογήσαντο τὰς αὐτῶν
ἀμαρτίας.

Τό-

Εἶναι ἐκ τῶ αἰτίῃ. Αἷτια λέγονται ἐκείνα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα προξενῶνται κἀνένα ἔργον, καὶ ἀποτέλεσμα· τὰς εἶναι τέσσαρα· Ὑλικόν, καὶ σημαίνει τὴν ὕλην, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν γίνεται τὸ πρᾶγμα· ὡσαν, ὕλη τῆς μαχαίρας εἶναι ὁ σίδηρος· ὕλη τῆς ναῦ, εἶναι οἱ λίθοι, καὶ τὰ μάρμαρα· τὸ εἰδικόν πάλιν, σημαίνει τὸ εἶδος, καὶ τὴν μερῶν, μὲ τὴν ὁποῖαν, τὸ ἕνα πρᾶγμα διακριτῶς ἀπὸ τὸ ἄλλο· ὡσαν, ἡ ψυχὴ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἡ συμμειξία τῆς ναῦ, τὸ εἶδος τῆς μαχαίρας· πάλιν τὸ ποιητικόν, σημαίνει τὴν ἀρχὴν ἐκείνῃ, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν γίνεται τὸ πρᾶγμα· ὡσαν, ὁ ζωγράφος εἶναι αἷτιον ποιητικόν τῆς εἰκόνας· ὁ οἰκοδόμος δὲ τῆ οἴκου. Τέταρτων αἷτιον εἶναι, τὸ τελικόν, καὶ σημαίνει τὸ τέλος, καὶ τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον ἐγίνετο τὸ πρᾶγμα· Γίνεται δὲ τὸ ἐπιχείρημα, ἀπὸ αὐτὰ τὰ τέσσαρα αἷτια· ὅταν θεωρῶμεν τὸ πρᾶγμα τὴν αἷτιαν, καὶ ἐκείνου συμπεραίνωμεν· ὡσαν, ἀπὸ τὸ ὕλικόν· πῶπο τὸ σκεῦος εἶναι ἀπὸ χρυσίου, λοιπὸν εἶναι πολύτιμον· Γίνεται δὲ ἀπὸ τὸ εἰδικόν· πῶπο τὸ πρᾶγμα εἶναι εὐρογγυλόν, λοιπὸν κινεῖται μὲ δὺκολίαν· Ἀπὸ τὸ ποιητικόν δὲ· ὡσαν, εἶναι πολλὰ ἐπαινετὸς ὁ Ναὸς τῆς Ἱεροσολύμων, ὁτι ἐκτίθη ἀπὸ τὸν Σολομῶντα,

τα, τὸν πάνσοφον ἐκεῖνον Βασιλέα. Καὶ ἀπὸ τὸ πελικόν· ὡσαύτ', ὁ ἀνθρώπος ἐπλάσθη, διὰ τὰ δοξάζη τὸν Θεόν, λοιπὸν δεῖ ἀρτίπει νὰ τὸν ὑβρίζη.

Τόπος 1δ'.

Εἶναι ἐκ τῶν ἔργων. ἔργα δὲ εἶναι ἐκεῖνα, ἅπερ προῆξουσιν ἀπὸ εἰνός πράγμα· ὡσαύτ', ὁ φωτισμὸς τῷ Κόσμῳ, εἶναι ἔργον τῷ φωτός· ὁ δὲ καρπὸς, ἔργον τῷ δένδρῳ· ἢ εὐωσὶς τῆς θείας χάριτος, ἔργον τῷ Ἁγίῳ Πνεύματι· ἢ νέκρωσις τῆς σαρκὸς, καὶ ἀπεχοίμισις τῶν παθῶν, ἔργον τῆς υψείας· τὸ ἐπιχείρημα γίνεται, ὅταν θεωρῶμεν τὰ ἔργα εἰνός πράγματος, καὶ ἐκεῖθεν συμπεραίνωμεν. ὡσαύτ', ἢ μηλαία καθεὶ γλυκὸν καρπὸν, λοιπὸν εἶναι δένδρον τίμιον. ὁμοίως, ἢ παρθεσία προξενῆ τῷ Θεῷ τὴν ἀγάπην, λοιπὸν εἶναι τὴν φυλάξωμεν ὅλοι.

Τόπος 1ε'.

Ἐκ τῶν ἀναφορικῶν, καὶ χειρικῶν. Ἀναφορικὰ εἶναι, ὅσα ἔχουσι χίσιν· ὡσαύτ', πατήρ, υἱός, μαθητῶν, διδάσκω, δίδω, λαμβάνω, καὶ ὅμοια. Γίνεται δὲ τὸ ἐπιχείρημα, ὅταν ἀπὸ τῶν εἰνῶ συμπεραίνωμεν τὸ ἄλλο ἀναφορικόν· ὡσαύτ', εἶναι ἐπαινετὸν τὸ μαθητῶν, λοιπὸν, καὶ τὸ διδάσκειν· ὁμοίως, δεῖ ἔχει υἱόν, λοιπὸν δεῖ εἶναι πατήρ.

Τέ.

Τόπος ις'.

Ἐκ τῶ ὁμοίᾳ . ὅμοια λέγονται ὅσα ἔχουσιν ἀναλογίαν . Καὶ γίνεται τὸ ὀπαιχίρημα, ὅταν ἀπὸ εἰς ὁμοιον, συμπεραίνωμεν τὸ ἄλλο· ὡσαν, ὁ Θεὸς ἐλύξωσι τῷ Σωσανίῳ ἀπὸ τῷ συκοφαντίῳ, λοιπὸν ἐλύξωσι καὶ σὲ, ἂν ποιῆς τὰς ἐντολάς τε . ἐλύξωσι τὸν Δαυιδὴν ἐκ σώματος τῆς λέοντων, λοιπὸν ἐλύξωσι καὶ σὲ, ἂν ᾤκησῃς τῷ ὀρθότητι .

Τόπος ιζ'.

Ἀπὸ μορτυρίας· ὅταν βεβαιῶται εἰς ἄλλο πράγμα, μετὰ τῷ γνώμῳ τῆς σοφῶν· ὡσαν, ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος, διατι ἔτι ἀπεφάσισον ὁ Θεὸς Πλάτων· ὁμοίως, ἀπέπει τὰ συγχωρήσῃς τὸν ἐχθρόν σου, διατι ἔτι ἀπεφάσῃς ἡθεὶς ἐντολή .

Τόπος ιη'.

Ἐκ τῆς ἐναντίας . ἐναντία εἶναι ἐκεῖνα, καὶ ὅποια δεῖ ἀείσκονται ὁμῶς εἰς τὸ ὑποκείμενον· ὡσαν, ψυχρὸν, καὶ πυρὸν· πόλεμος, καὶ εἰρήνη· σωφροσύνη, καὶ ἀκολασία· δικαιοσύνη, καὶ ἀδικία· πτωχὸς, καὶ πλούσιος . Γίνεται δὲ τὸ ὀπαιχίρημα, ὅταν ἀπὸ τὸ εἰς ἐναντίον, συμπεραίνωμεν τὸ ἄλλο· ὡσαν, εἶναι βλαβερὰ ἢ ἀκολασία, λοιπὸν

εἶναι ἀφελίμος ἢ σωφροσύνη· ὁμοίως, κα-
κός εἶναι ὁ πόλεμος, λοιπὸν εἶναι ἀγαθὴ ἢ
εἰρήνη. Εἰς τὰ ἐναντία ἀναφέρεται, καὶ τὸ ἀ-
νόμοιον. τὰ ἐναντία ὅλα εἶναι ἀντικείμενα·
ὡσάν, εἶμαι, δευ εἶμαι· τὰ δὲ κυρίως ἐναν-
τία, πᾶσι εἰσὶν· ὡσάν ψυχρὸν, καὶ πυρὸν. ἀλ-
λὰ λέγονται σχετικὰ· ὡσάν φῶς, καὶ σκό-
τος, διατι σημαίνει τὴν σέρησιν τῷ φωτός,
τὸ σκότος. Ἀναφορικὰ δὲ· ὡσάν, πατήρ, καὶ
υἱός. Ἐπειδὴ ὁ Πατήρ ἔχει χάσιν πρὸς τὸν
υἱόν, καὶ ὁ υἱός πρὸς τὸν Πατέρα.

Τόπος ιθ'.

“ Ἐκ τῶν μαχομένων. μαχόμενα λέγονται,
σα ἔχουσι τὴν ἀληλομαχίαν, καὶ ὅθεν εἶ-
αι τὸ εἶναι, δευ εἶναι τὸ ἄλλο· ὡσάν, ἀ-
γαπῶ, καὶ ὑβρίζω· μισῶ, καὶ ἐπαινῶ, καὶ
δύεργιστῶ· τὸ δὴ πείρημα γίνεται ὡσάν ἐκ
τῶν ἐναντίων. Λόγος χάσει, ὁ Ἰωάννης εἶναι
φοβόθεος, λοιπὸν δευ ἐβλασφήμησε· τῷ Θεῷ
φόβος, καὶ βλασφημία, εἶναι μαχόμενα· δευ-
τὶ ὅποιος φοβᾶται τὸν Θεόν, δευ ὑβρίζει τὸ
θεῖόν τε ὄνομα.

Τόπος κ'.

Εἶναι ἀπὸ συγκρίσεως. ἤγουν ὅταν συμ-
περαίνωμεν εἶναι πρᾶγμα, μεῖ ἄλλο διάφο-
ρον

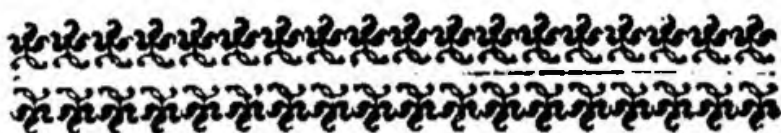
ρον, ἢ ὅμοιον· ἢ σύγκρισις γίνεται εἰς ἄλλο ἄλλο.
 Ἔστω. Α'. ἐκ τῶν μείζονος πρὸς τὸ ἐλάττω, ὅταν ἀρνῶμεσθαι εἰς τὸ μικρότερον ἐκεῖνο, ὅπου δεῦρ' ὁμολογήσαμεν εἰς τὸ μεγαλύτερον· ὡσαύτως, ὁ Θεὸς δεῦρ' ἐσυγχώρησε τὰ ἡμῶν, ὅταν τὸν εἶδε νὰ βασάζῃ διὰ τὴν φιλανθρωπίαν τὰ Κόσμου τὰ πταίσματα· πόσω μάλλον, δεῦρ' θέλει συγχώρησιν εἰς Χριστιανὸν ἀμετανόητον; Γίνεται. Β'. ἐκ τοῦ ἐλάττωτος, πρὸς τὸ μείζον, ὅταν συγχωρῶμεν εἰς μεγαλύτερον, ἐκεῖνο, ὅπερ ὁμολογήσαμεν εἰς τὸ μικρότερον· ὡσαύτως εἰς τὸ 5'. Κεφάλιον τῶν Ματθαίου εἶπεν ὁ Χριστός· Εἶδε τὸν χόρτον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα, καὶ αὐριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς ἔπος ἀμφιπένησιν· πόσω μάλλον ἡμᾶς ὀλιγόπιστοι· ὁμοίως, ὁ Πέτρος δεῦρ' ὑπέμεινε τὰς ὑβρεῖς· πόσω μάλλον λοιπὸν, δεῦρ' θέλει ὑπομείνῃ τὸν δαρμόν, ἢ τὰς πληγὰς. Γ'. γίνεται ἐκ τῶν ἴσων. Ὅταν δηλαδὴ, δείχνωμεν νὰ ἀρέσῃ τὸ εὖ, ὅτι ἀρέσῃ τὸ ἀλλοῦ πράγματος· ὡσαύτως, ἀγαπᾶς τὴν παρθεσίαν, διὰ τὴν ἀρίστην τῶν Θεῶν· λοιπὸν ἀγαπᾶς καὶ τὴν ἐλεημοσύνην, διὰ τὴν καὶ τῶν ἀρίστην τῶν Θεῶν.

Τέτοιαι εἶναι, οἱ κατὰ σωτηρίαν διαλεκτικοὶ τόποι, ἀπὸ τῶν ὁποίων γίνονται ἢ ἀ-

πύδειξαις· ὅθεν εἰς τὴν βεβαίωσιν τῆς ζητι-
 μάτων, σοχάσει πάντα τὸς τῶνας τῶνας, δια-
 νὰ εἰδῆς, ποῖοι συσφύχουσιν εἰς τὴν ὑπό-
 θεσιν, καὶ νὰ εὐρῆς ἐκεῖθεν τὴν ἀπόδει-
 ξιν.

Τέλος, καὶ τῆς Τίτῳ τῆς Παρθένου δόξα
 καὶ κλέος Ἀμύ.

Π Ι Ν Α Ξ

Τῶν περιεχομένων ἐν τῇ λογικῇ.

Π ρολεγόμενα τῆς Λογικῆς.	φύλ.	8
Περὶ Νοός.		13
Περὶ Σοφίας.		14
Περὶ Ἐπιστήμης.		14
Περὶ Φρονήσεως.		15
Περὶ Τέχνης.		15
Περὶ Λογικῆς τί εἶναι, καὶ πόθεν λέ- γεται Λογική.		17
Διαλέξεις περὶ τῶν νοερῶν ἐνοείων, ἢτοι διανοητικῶν ἐνεργειῶν.		21

ΜΕΡΟΣ Α΄ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ. ΚΕΦΑΛ. α΄.

Περὶ Ἐπιλήψεως καὶ Ὄρου.		27
Ἐνστάσεως λύσις.		31

ΚΕΦΑΛ. β΄.

Περὶ τῆς σημασίας τοῦ Ὄρου.		35
Ἐνστάσεων λύσις.		38

Μ

ΚΕ-

ΚΕΦΑΛ. γ'.

Περὶ τῆς διαφορᾶς τῶ σηματοικῶ Ο'ρυ,
καὶ διαίρεσις αὐτῶ. 39

ΚΕΦΑΛ. δ'.

Περὶ τῶ ἰδιότητων, καὶ ὑποθέσεων τῶ Ο'ρυ. 48

ΚΕΦΑΛ. ε'.

Περὶ ἐτέρων ἰδιοτήτων τῶ Ο'ρυ. 53

ΚΕΦΑΛ. ς'.

Περὶ τῶ πότε φωνῶν τῶ Πορφυρίου. 55

ΚΕΦΑΛ. ζ'.

Περὶ τῶ Κατηγοριῶν. 67

Περὶ Οὐσίας. 69

Περὶ ποσῶ. 73

Περὶ ποιότητος. 74

Περὶ τῶ πρότε. 75

Περὶ τῶ πῶ, καὶ πότε. 77

Περὶ τῶ ἐνεργεῖν, καὶ πάσχειν. 78

Περὶ

Περὶ τῆς κείναι, καὶ ἔχειν.

179

79

ΜΕΡΟΣ Β'. ΚΕΦ Α'.

Περὶ ὀνόματος, ῥήματος, καὶ λόγου.

83

ΚΕΦ Α' Λ. β'.

Περὶ φροσύσεως, καὶ τῶν εἰδῶν αὐτῆς.

85

ΚΕΦ Α' Λ. γ'.

Περὶ ὕλης, μορφῆς, ποσότητος, καὶ ποιότη-
τητ^ς τῆς φροσύσεως.

89

ΚΕΦ Α' Λ. δ'.

Περὶ τῆς ἔσθιας, καὶ ἔξηγησίμου φρο-
σύσεως.

92

ΚΕΦ Α' Λ. ε'.

Περὶ τῆς ἀντιθέσεως τῶν φροσύσεων.

97

ΚΕΦ Α' Λ. ς'.

Περὶ ἰσοδυναμίας, καὶ ἀντιγραφῆς τῶν
φροσύσεων.

101

Μ 2

ΚΕ-

ΚΕΦΑΛ. ζ΄.

Περὶ τῆς Οἰσμῆ. 105

ΚΕΦΑΛ. η΄.

Περὶ διαίρεσεως. 110

ΜΕΡΟΣ Γ΄. ΚΕΦ. α΄.

Περὶ ἐπιχειρήσεως, καὶ τῆς εἰδῶν αὐτῆς. 116

ΚΕΦΑΛ. β΄.

Περὶ τῆς φύσεως τῆς συλλογισμῆς. 122

ΚΕΦΑΛ. γ΄.

Περὶ τῆς χήματος, καὶ τῆς φύσεως τῆς συλλογισμῆς. 127

ΚΕΦΑΛ. δ΄.

Παράδειγμα τῆς φύσεως εἰς τὴν χήματι. 135

ΚΕΦΑΛ. ε.

Περὶ τῆς ἰδιότητων, ἥτοι ἀποδείξεως, καὶ
ἀναγωγῆς τῶ συλλογ. 139

ΚΕΦΑΛ. ς'.

Περὶ διαίρεσεως τῶ συλλογισμῶ. 148

ΚΕΦΑΛ. ζ'.

Περὶ τῶ σοφιστικῶ συλλογισμῶ. 152

ΚΕΦΑΛ. η'.

Περὶ τῆς διαλεκτικῶν τύπων, ἥτοι τῆς
ἀρέσεως τῆς ἐπιχειρημάτων. 157
Τόσοι τῆς ἐπιχειρημάτων. 162

Διόρθωσις τῆς σφαλμάτων τῆς χαλκογραφίας,
ὡς ἔλαθαι πὺν σιωπῆτονται, ἀλλὰ μὲν
μὲν εἰς τὴν ὀρθογραφίαν ἐπισφαλῆ, ἀλλὰ
δὲ εἰς τὴν σιωπῆσειν τῆς λέξεων· μὲν ὅπως
δὲν συγχίζον τὸ νόημα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀ-
φορᾷ ὁ φιλαναγωγίας.

Φύλλα Ἐδάφια Σφάλματα Διόρθωσις.

5	8	ἐξερῆσας.	ἐξερῆσας,
8	8	βιβλίον	βιβλίον
9	20	πῆνι	τελέα
10	18	σιωπῆται	σιωπῆτται

Τὰ πρὸ ἐξέρχεται, ἀλλὰ μὲν.

11	27	πράττω	πράττη
14	18	ἠξίωρη	ἠξίωρη
13	17	σιωπῆται	σιωπῆται
20	25	συμπεραίνωμεν	συμπεραίνωμεν
22	10	ἰοῦ	ἰοῦ
24	1	γῆρας	γῆρας
25	7	απλῶ	απλῶ
32	20	κατηγόριαι	κατηγόριαι
33	1	μητρῶν	μητρῶν
35	4	ἑξέρχεται	ἑξέρχεται
38	1	σιωπῆται	σιωπῆται
40	2	μακροῦτος	μακροῦτος
44	15	συγκληρομένοι	συγκληρομένοι
47	16	ὑποδείκνυται	ὑποδείκνυται
51	19	σημαίνει	σημαίνει
54	6	ὀνομαζῆν	ὀνομαζῆν
56	11	παρὰ τὴν	παρὰ τὴν
63	19	διακρίτει	διακρίτει
65	25	ἐξέρχεται	ἐξέρχεται
66	19	λέγουσιν	λέγουσιν

Φύλ.	Εἰδήσ.	Στάλ.	Διόρθ.
66	23	ἀνεγκαιᾶ	ἀναγκαιᾶ
73	3	συσκωος	σουλῶνος
78	7	Δαβίδς	Δαβίδς
78	11	Οἰκίος	Οἰκουεύς
78	12	Οἰκουεύς	Οἰκίος
80	20	Νῶς	Νῶς
84	18	ἐπαγγελίᾳ	ἐπαγγελία
84	20	ἐπί	ἐπί
85	5	κεφαλ. γ.	κεφαλ. β.
86	16	καιρὸν	καιρὸν
92	1	κεφαλ. δ.
98	18	ἦ	ἦ
99	7	βλέπω	βλέπης
107	3	ἰδιοποιᾶ	ἰδοποιᾶ
116	26	ἄδος	ἄδος
118	12	σωρῆτης	σωρητης
135	14	τρόπον	τρόπων
138	7	ἀπορήτην	ἀπόρηται

Τ Ε Λ Ο Σ.